

คู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงาน
ของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์
ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก
(ฉบับแก้ไขปรับปรุงหลังการทดลองใช้ ปี 2564)

กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
โดยงบประมาณจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF)

คู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงาน
ของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์
ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก
(ฉบับแก้ไขปรับปรุงหลังการทดลองใช้ ปี 2564)

กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
โดยงบประมาณจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF)

คำนำ

คู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานฯ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญ ที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน โดยคณะทำงานทำงานจัดทำและขับเคลื่อนมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์ การคุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพและ บุคลากรการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยได้มีการพัฒนามาตรฐานฯ และคู่มือ การประเมินมาตรฐานฯ ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และ นักสังคมสงเคราะห์ ในการจัดบริการคุ้มครองเด็กแก่เด็กและครอบครัวให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ต้องขอขอบคุณองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF) ที่สนับสนุน งบประมาณดำเนินการในครั้งนี้ และ ผศ.ดร.วิไลภรณ์ โคตรบึงแก อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้กรุณาจัดทำและปรับปรุงแก้ไขคู่มือการประเมินมาตรฐานฯ ฉบับนี้ ให้มี ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยยกระดับ และพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กให้เป็นไป ตามมาตรฐานฯ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางานในการดูแลเด็กและครอบครัวให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ	7
หลักการและเหตุผล	7
วัตถุประสงค์	8
แนวทางการประเมิน	9
ส่วนที่ 2 มาตรฐานและตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม	15
มาตรฐาน 1 มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ	15
มาตรฐาน 2 มาตรฐานด้านความรู้	34
มาตรฐาน 3 มาตรฐานด้านทักษะและกระบวนการปฏิบัติงาน	43
มาตรฐาน 4 มาตรฐานด้านการประสานความร่วมมือ	54
มาตรฐาน 5 มาตรฐานด้านการนิเทศงาน	58
ส่วนที่ 3 แบบฟอร์มการประเมิน	67
ส่วนที่ 4 เอกสารอ่านเพิ่มเติม	91
ภาคผนวก	
- แนวทางในการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเป็นรายกรณี	
- (ตัวอย่าง) แบบรายงานและแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	
- การทดลองใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กในพื้นที่นำร่อง	
- รายชื่อหน่วยงานร่วมนำร่องทดลองใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก	
- สำเนาคำสั่งกรมกิจการเด็กและเยาวชน เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำและขับเคลื่อนมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก	

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในงานคุ้มครองเด็กและมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งมีหลักการสำคัญในการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและการไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับชาติและระดับจังหวัดทำหน้าที่ในงานเชิงนโยบาย ประสานงาน กำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ในระดับปฏิบัติการมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นกลไกสำคัญในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ โดยเฉพาะนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อร่วมกันสืบหาข้อเท็จจริง ประเมินความเสี่ยง และวางแผนการช่วยเหลือคุ้มครองเด็กอย่างเป็นระบบ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีอำนาจหน้าที่ในการสืบค้นข้อเท็จจริง ให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง เพื่อสร้างหลักประกันในการเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำ เพื่อให้เด็กได้รับดูแล คุ้มครองให้ปลอดภัย และช่วยเหลือตามที่กฎหมายกำหนด ในขณะที่นักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ปฏิบัติงานกับเด็กและครอบครัวให้ได้รับการพัฒนาและเข้าถึงสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะต้องผสมผสานองค์ความรู้ในหลายสาขา ทำงานด้วยความรอบคอบและละเอียดอ่อน และในบางครั้งอาจได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการรายกรณีที่ต้องใช้ทรัพยากรทางสังคมและประสานงานกับทีมสหวิชาชีพหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ เพื่อให้การคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก

คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 เห็นชอบให้ยุทธศาสตร์การคุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานคุ้มครองเด็กของประเทศ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพและบูรณาการการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยกำหนดเป้าประสงค์ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานตามกฎหมายและมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการทำงานในลักษณะสหวิชาชีพ โดยมีมาตรการในการส่งเสริมให้มีการประเมินและรับรองมาตรฐานกลางทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของวิชาชีพ ผู้ดูแลเด็ก รวมถึงเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็ก

เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงเกิดการกำกับ ติดตาม ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการนิเทศงานที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น กรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF) จึงจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก เพื่อเป็นมาตรฐานกลางในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ อันจะนำไปสู่การให้บริการที่มีคุณภาพ และจัดทำคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมในแต่ละมาตรฐาน เพื่อเป็นกรอบในประเมินการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและสนับสนุนระบบการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กอันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานงานคุ้มครองเด็กให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์:

1. เพื่อเป็นกรอบในการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานขั้นต่ำด้านการคุ้มครองเด็กสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้เด็กและครอบครัวได้รับการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการเพื่อประโยชน์สูงสุด
2. เป็นกรอบในการกำกับติดตามการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์

สาระสำคัญของมาตรฐานฯ

ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน จำนวนรวมทั้งสิ้น 47 ข้อ ดังนี้

1. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ ประกอบด้วยมาตรฐาน จำนวน 16 ข้อ
 - มาตรฐานย่อย 1.1 การยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ 7 ข้อ
 - มาตรฐานย่อย 1.2 การใช้วิจารณ์ญาณในการปฏิบัติงานบนฐานความรู้ ทักษะ ทศนคติและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ 4 ข้อ
 - มาตรฐานย่อย 1.3 การปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพกฎหมายคุ้มครองเด็กและไม่ใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน 3 ข้อ
 - มาตรฐานย่อย 1.4 การปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพสิทธิ ศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของผู้ใช้บริการ 2 ข้อ
2. มาตรฐานด้านความรู้ ประกอบด้วยมาตรฐาน จำนวน 9 ข้อ
3. มาตรฐานด้านทักษะและกระบวนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยมาตรฐาน จำนวน 10 ข้อ
4. มาตรฐานด้านการประสานความร่วมมือ ประกอบด้วยมาตรฐาน จำนวน 4 ข้อ
5. มาตรฐานด้านการนิเทศงาน ประกอบด้วยมาตรฐาน จำนวน 8 ข้อ

แนวทางการประเมิน

ใครเป็นผู้ประเมิน?

การจัดทำคู่มือประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก มีเป้าประสงค์หลักเพื่อเป็นกรอบในการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานขั้นต่ำด้านการคุ้มครองเด็กสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้แน่ใจว่ามีการดำเนินงานยึดถือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กและครอบครัวได้รับบริการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และเพื่อเป็นกรอบในการกำกับติดตามการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ให้เป็นไปตามหลักวิชาการและวิชาชีพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้ประเมินจึงควรเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานและสายงานเดียวกันกับผู้รับการประเมิน เพื่อให้สามารถประเมินตามตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจนตามบริบทที่ปฏิบัติงานอยู่ และควรมีคุณสมบัติเชิงวิชาชีพ ดังนี้

1. เป็นนักสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556

2. มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กในระยะเวลาที่มากกว่าผู้ที่รับการประเมิน

ทั้งนี้ ในกรณีที่หน่วยงานเดียวกันไม่มีผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กล่าวถึงข้างต้น หน่วยงานสามารถพิจารณาให้ผู้ประเมินจากหน่วยงานภายนอกได้ตามความเหมาะสม

การประเมินตนเองเพื่อการทบทวนและพัฒนา

คู่มือประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กฉบับนี้ ให้ความสำคัญและสนับสนุนให้พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กได้ประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง (Self-assessment) เพื่อให้เกิดกระบวนการทบทวนการดำเนินงานของตนเองที่ผ่านมาตามหลักวิชาการและวิชาชีพในแต่ละมาตรฐาน พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของตนเอง ดังนั้น ในการประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานฉบับนี้ จึงเริ่มต้นจากการให้พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กประเมินตนเองก่อน จากนั้น ผู้ประเมินมาตรฐานฯ ซึ่งได้แก่ผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ใช้ข้อมูลจากการประเมินตนเองของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์เป็นฐานในการประเมินตามตัวชี้วัดต่าง ๆ จากเอกสารและหลักฐานประกอบการประเมินที่เป็นระบบและเป็นเชิงประจักษ์ต่อไป

แนวทางในการประเมินควรเป็นอย่างไร?

1. หน่วยงานแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทางการประเมินมาตรฐานในระดับหน่วยงาน
2. กำหนดกรอบระยะเวลาในการประเมิน เช่น ประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบ 1 ปี
3. ชี้แจงเกณฑ์และแนวทางในการประเมินให้ผู้รับการประเมินได้ทราบล่วงหน้า อย่างน้อย 1 ปี และในการประเมินมาตรฐานครั้งแรกนั้น ผลการประเมินควรใช้เป็นฐาน (Baseline) ในการประเมินการพัฒนาในรอบการประเมินถัดไป
4. กระบวนการประเมินลำดับแรก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ประเมินตนเอง (Self-assessment) ตามแบบฟอร์มที่กำหนด หลังจากนั้นผู้ประเมินดำเนินการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. การประเมินสามารถใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยให้นำหนักในการพิจารณาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ เช่น บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ แฟ้มประวัติของบุคลากร (Staff profile) เอกสารถอดบทเรียน รายงานวิจัย เป็นต้น ทั้งนี้ อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ขอรับการประเมินร่วมด้วย
6. การประเมินจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถใช้วิธีการสุ่มเลือกกรณีศึกษาหรือเอกสารเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน/ตัวชี้วัด
7. การสรุปผลการประเมินควรให้มีคณะกรรมการพิจารณาร่วมกันเพื่อให้ผลการประเมินมีความเป็นธรรมและปราศจากอคติ
8. การแจ้งผลการประเมินแก่ผู้ขอรับการประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนา เมื่อผู้รับการประเมินทราบผลการประเมินแล้วควรเปิดโอกาสให้สามารถชี้แจงเพิ่มเติมหรืออุทธรณ์ได้

บทบาทของหน่วยงาน

เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต้นสังกัดควรพัฒนาระบบสนับสนุนทั้งเชิงนโยบาย การบริหารทรัพยากรบุคคล งบประมาณ แนวปฏิบัติระดับหน่วยงาน เครื่องมือในการทำงาน แบบรายงานการปฏิบัติงาน แบบทดสอบประเมินความรู้ ฯลฯ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

การประเมินค่าคะแนนจะพิจารณาอย่างไร?

การประเมินตามคู่มือฉบับนี้เป็นลักษณะขั้นบันไดของการแสดงออกตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้เห็นถึงการแสดงออกเชิงพฤติกรรมที่ต้องการให้บรรลุในแต่ละมาตรฐาน ก่อน-หลัง ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ และผลลัพธ์ที่คาดหวังในแต่ละมาตรฐานในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็ก

โดยค่าคะแนน 0 หมายถึง การไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน สำหรับค่าคะแนน 1 - 5 เพื่อให้ได้คะแนนในแต่ละระดับนั้น จำเป็นต้องมีการแสดงออกตามตัวชี้วัดของระดับก่อนหน้า และตัวชี้วัดตามความคาดหวังในระดับนั้น เช่น การได้ค่าคะแนน 2 จำเป็นต้องมีการแสดงออกตามตัวชี้วัดระดับ 1 และระดับ 2 ร่วมกัน และการได้ค่าคะแนน 3 จำเป็นต้องมีการแสดงออกตามตัวชี้วัดระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3 ร่วมกัน เป็นต้น

5 คะแนน					
				4 คะแนน	5
			3 คะแนน	4	4
		2 คะแนน	3	3	3
		1 คะแนน	2	2	2
0 คะแนน	1	1	1	1	1

ขั้นบันไดของการแสดงออกตามมาตรฐานที่กำหนด

คำอธิบายระดับคะแนน 0 - 5 และตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมในภาพรวม เป็นดังนี้

คะแนน	ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม
0	ไม่มีการปฏิบัติ หรือไม่ปรากฏหลักฐาน
1	ปฏิบัติตามกระบวนการทำงานพื้นฐาน (ตามความคาดหวังขั้นต่ำ)
2	ปฏิบัติตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก/สังคมสงเคราะห์
3	ปฏิบัติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีหลักฐานเชิงประจักษ์ มีการบันทึกข้อมูลและให้เหตุผลตามหลักการ/จรรยาบรรณทางวิชาชีพ
4	- มีการยกระดับการทำงาน มีการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ - มีการบริหารทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร
5	- มีแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงาน - มีการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะแก่เพื่อนร่วมงานและเพื่อนร่วมวิชาชีพ - มีระบบ กลไก และบริหารจัดการที่ดี - มีการใช้ฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อสนับสนุน

สรุปจำนวนข้อและค่าคะแนนรายมาตรฐาน

มาตรฐาน	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม
1. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ	16	80
2. มาตรฐานด้านความรู้	9	45
3. มาตรฐานด้านทักษะและกระบวนการปฏิบัติงาน	10	50
4. มาตรฐานด้านการประสานความร่วมมือ	4	20
5. มาตรฐานด้านการนิเทศงาน	8	40
รวม	47	235

พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็กแตกต่างกัน ประเมินเหมือนหรือต่างกันอย่างไร?

คู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กนี้ ตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานยึดถือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กและครอบครัวได้รับบริการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ จึงได้กำหนดกรอบในการประเมินเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในแต่ละมาตรฐาน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศงานจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์มากกว่า อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐาน ดังนั้น คู่มือการประเมินมาตรฐานฯ นี้ จึงกำหนดแนวทางการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันตามประสบการณ์ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม	มาตรฐานที่ใช้ประเมิน	คะแนนรวม
1. พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ระดับปฏิบัติการ	มาตรฐาน 1-4	195 คะแนน
2. พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์หรือมีระยะเวลาในการทำงานมาแล้ว <u>หรือ</u> ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานให้ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศงานหรือผู้ดูแลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน	มาตรฐาน 1-5	235 คะแนน

หมายเหตุ : โดยหลักการแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่เป็นข้าราชการระดับชำนาญการขึ้นไปสามารถเป็นผู้นิเทศได้

สรุปผลการประเมินตามกลุ่มของผู้รับการประเมิน

ผลการประเมิน		ดีเด่น	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
คะแนน	ระดับปฏิบัติการ (มาตรฐาน 1-4)	156-195	116 - 155	76 - 115	36 - 75	0 - 35
	ผู้ที่มีประสบการณ์/ผู้นิเทศงาน (มาตรฐาน 1-5)	188-235	140 - 187	92 - 139	44 - 91	0 - 43

ส่วนที่ 2

มาตรฐานและตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม

มาตรฐาน 1 มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ

มาตรฐานย่อย 1.1 การยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

1.1.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องปฏิบัติงานโดยยึดหลักการด้านสิทธิเด็ก และมีการตัดสินใจที่ยึดประโยชน์สูงสุดของเด็ก เพื่อให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่มีความปลอดภัยและสามารถพัฒนาเด็กได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับหลักการด้านสิทธิเด็กและจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หรือ ไม่ปรากฏให้เห็นถึงการทำงานตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก/สังคมสงเคราะห์ การใช้หลักการด้านสิทธิเด็ก และการตัดสินใจที่ยึดประโยชน์สูงสุดของเด็ก	0
มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับหลักการด้านสิทธิเด็กและจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ โดยการเข้าร่วมการอบรม/สัมมนาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง	1
มีการปฏิบัติงานตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก/สังคมสงเคราะห์โดยมีรายงานทุกขั้นตอน และ ไม่ปรากฏข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับกรณีการไม่ดำเนินการตามหลักการคุ้มครองเด็ก และ/หรือละเมิดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	2
มีการปฏิบัติงานโดยใช้หลักการด้านสิทธิเด็กและตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยสะท้อนให้เห็นในรายงานการปฏิบัติงาน บันทึกการส่งต่อ เป็นต้น	3
มีการให้ความเห็นทางวิชาชีพต่อทีมสหวิชาชีพบนฐานหลักการด้านสิทธิเด็ก โดยสะท้อนให้เห็นในเอกสารการประชุมสหวิชาชีพ	4
มีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าเด็กได้รับบริการที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละรายอยู่ในสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่มีความปลอดภัยและสามารถพัฒนาเด็กได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การแสวงหาข้อเท็จจริง 2) การประเมินและวินิจฉัยปัญหา 3) การวางแผนการแก้ไขปัญหา 4) การให้ความช่วยเหลือ และ 5) การติดตามและประเมินผล

- **หลักการด้านสิทธิเด็ก** ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 คือ การไม่เลือกปฏิบัติและถือประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยเนื้อหาสาระประกอบด้วยสิทธิเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิที่จะมีชีวิตรอด 2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง 3) สิทธิในการพัฒนา และ 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม/สิทธิที่ความเห็นของเด็กจะได้รับการรับฟัง¹
- **ยุทธศาสตร์การคุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564** กำหนดหลักการ 5 ประการ ได้แก่
 - 1) การปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงความละเอียดอ่อนต่อความเป็นเด็กและมิติหญิงชาย
 - 2) ใช้แนวคิดในการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานอย่างบูรณาการ
 - 3) เน้นการป้องกันระดับปฐมภูมิโดยผ่านระบบดูแลสุขภาพ การศึกษา การบริการสังคม และให้ความสำคัญกับการสร้างความผูกพันในครอบครัวเป็นลำดับแรกในฐานะผู้ดูแลเด็ก ที่ให้ความคุ้มครองและป้องกันมิให้เกิดการกระทำความรุนแรง
 - 4) เด็กทุกคนมีสิทธิและจะต้องเข้าถึงสิทธิในการปกป้องคุ้มครองและได้รับการอุปการะดูแล ส่งเสริมและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์
 - 5) เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการรับฟังและแสดงความคิดเห็นในทุกกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ โดยการเสริมพลังและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก

¹ คณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ อธิบายในเอกสาร “คำแนะนำทั่วไปหมายเลข 13 (ปี พ.ศ. 2554) สิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง” ข้อ 12 คือ สิทธิที่ความเห็นของเด็กจะได้รับการรับฟัง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของเด็กจะช่วยส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก และการคุ้มครองเด็กเป็นปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วม สิทธิของเด็กในการแสดงความคิดเห็นเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อเด็กนั้นยังเป็นเด็กเล็ก ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะถูกกระทำด้วยความรุนแรง ผู้ใหญ่จะต้องส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นนั้นตามสมควร การดำเนินการดังกล่าวถือเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำในทุกขั้นตอนของการคุ้มครองเด็ก

1.1.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม ด้วยความตระหนักในบทบาทหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ โดยไม่แสวงประโยชน์จากเด็กและครอบครัว

ตัวชี้วัด	ระดับ
มีการวินิจฉัยข้อร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	0
มีการทำงานที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน	1
ไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์จากผู้ใช้บริการ	2
ไม่มีบทบาทและผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้ให้บริการและเพื่อนร่วมงาน	3
มีการดำเนินงานตามบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กภายใต้ขอบเขตการทำงานตามกฎหมาย และ/หรือตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถโดยใช้กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ทุกขั้นตอน	4
แสวงหา บริหาร และใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ เอกสารคำร้อง/ข้อร้องเรียน

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **บทบาทและผลประโยชน์ทับซ้อน:** พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์พึงหลีกเลี่ยงการมีบทบาททับซ้อนกับผู้ให้บริการและเพื่อนร่วมงาน เช่น การเป็นลูกจ้าง - นายจ้าง การเป็นบุคคลในครอบครัว การมีความสัมพันธ์เชิงคู่สาว การเป็นญาติหรือคนรู้จัก ทั้งก่อนและระหว่างกรให้บริการที่จะส่งผลให้เกิดอคติในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ มาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ (2564) ระบุว่า นักสังคมสงเคราะห์สร้างและรักษาสัมพันธภาพทางวิชาชีพตลอดกระบวนการให้บริการกับผู้บริการ ไม่สร้างสัมพันธภาพเชิงอำนาจและสัมพันธภาพส่วนบุคคลที่นำไปสู่ผลกระทบ หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงาน

1.1.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญในงานคุ้มครองเด็กอย่างต่อเนื่อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความชำนาญในงานคุ้มครองเด็กในรอบ 1 ปี	0
มีการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น การเข้าร่วมการอบรม/สัมมนาทางวิชาการ การศึกษาในหลักสูตรระยะสั้น-กลาง-ยาว ฯลฯ	1
แสดงให้เห็นถึงการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ มาสู่การพัฒนาการปฏิบัติงาน	2
มีความเชี่ยวชาญในการทำงานและสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้แก่เพื่อนร่วมงาน สหวิชาชีพ ผู้รับการนิเทศ นักศึกษา ฯลฯ	3
มีการถอดบทเรียนการทำงาน หรือทำวิจัยจากงานประจำ (Routine-to-Research)	4
สร้างนวัตกรรมในการทำงานซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานที่ดีขึ้นและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: แฟ้มประวัติของบุคลากร (Staff profile) เอกสารถอดบทเรียนแบบสรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมทีมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้** หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางวิชาชีพหรือวิชาการ หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรหรือพัฒนาวิชาชีพศักยภาพและสมรรถนะของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมการอบรม/สัมมนา การประชุมกับสหวิชาชีพภายในหรือนอกหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานหรือทบทวนเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานและปรับเปลี่ยนแผนการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ หรือการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้ อาจอ้างอิงแนวทางจากคู่มือการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต ของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์
- **การถอดบทเรียน** คือ การทบทวนหรือสรุปประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุ ปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งก่อให้เกิดผลอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว หรืออาจกล่าวได้ว่า เราถอดบทเรียนเพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงานโดยวิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมปฏิบัติงาน พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานทั้งที่สำเร็จและล้มเหลวเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและสามารถเผยแพร่ศึกษาเรียนรู้ (พัฒนจิตา โยคะนิตย, 2553)

- **วิจัยจากงานประจำ (Routine-to-research) หรือ R2R** คือ การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ผลลัพธ์ของ R2R ไม่ได้หวังเพียงได้ผลงานวิจัย แต่มีเป้าหมายเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนางานประจำนั้น ๆ R2R จึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพื่อพัฒนางาน ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) R2R ใช้ระเบียบวิธีวิจัยอะไรก็ได้ ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มีความเหมาะสมและเชื่อถือได้ โดย 1. โจทย์วิจัยหรือคำถามวิจัยของงาน R2R ต้องมาจากการประจำเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานประจำ 2. ผู้ทำวิจัยต้องเป็นผู้ทำงานประจำนั่นเอง และเป็นผู้แสดงบทบาทหลักของการวิจัย 3. ผลลัพธ์ของการวิจัย ต้องวัดที่ผลที่เกิดต่อผู้รับบริการ 4. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผลการวิจัยต้องวนกลับไปก่อผลเปลี่ยนแปลงต่อการให้บริการผู้อื่นโดยตรงหรือต่อการจัดบริการ จะเห็นได้ว่าระเบียบวิธีวิจัยของ R2R ต้องเป็นงานวิจัยในงานประจำโดยผู้ทำงานนั้นและผลลัพธ์ของงานวิจัยเกิดขึ้นต่องานประจำนั้น ๆ (มุกดา สิตลานุชิต, 2558)
- **นวัตกรรม (Innovation)** หมายถึง การกระทำหรือสิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแตกต่างจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน) ซึ่งจากคำนิยามสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรมเป็นการคิดสิ่งใหม่หรือพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว นำมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

1.1.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมีทัศนคติที่ดี ไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิติเตียน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเห็นอกเห็นใจ

ตัวชี้วัด	ระดับ
มีการวินิจฉัยข้อร้องเรียนว่ามีการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม ไม่ให้เกียรติ ตัดสิน หรือตำหนิติเตียน ผู้ใช้บริการ เพื่อนร่วมงาน ผู้รับการนิเทศ ฯลฯ ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐาน	0
มีการสื่อสารกับเด็กและครอบครัวในทุกกระบวนการ และมีสัมพันธภาพที่ดี ได้รับความร่วมมือร่วมใจ และความไว้วางใจจากผู้ใช้บริการ เพื่อนร่วมงาน และสหวิชาชีพ	1
ไม่เลือกปฏิบัติในการให้บริการ โดยมีแนวทางในการปฏิบัติงานและใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีการให้เหตุผลเชิงหลักการ ระบุหลักฐาน/ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการให้บริการทุกกระบวนการทำงาน	2
ส่งเสริมให้เด็กและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกกระบวนการ ไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับเด็กและครอบครัว โดยมีการบันทึกในรายงานการปฏิบัติงาน (Case review)	3
เปิดโอกาสให้มีการสะท้อนกลับจากเด็กและครอบครัวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยมีการบันทึกในรายงานการปฏิบัติงาน (Case review)	4
มีกระบวนการใช้ดุลพินิจทางวิชาชีพในการจัดการกรณีที่เกิดอคติในการทำงาน โดยยึดหลักการทางจริยธรรม โดยมีการบันทึกในรายงานการปฏิบัติงาน (Case review)	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมทีมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- การมีข้อร้องเรียนไม่ใช่แค่การปรากฏข้อร้องเรียน แต่หมายถึงการพบว่าการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานจริง
- **ดุลพินิจทางวิชาชีพ** คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำเพื่อให้บริการได้ดีที่สุดสำหรับผู้ให้บริการ โดยใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ และกฎหมาย
- การปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กต้องทำงานร่วมกับเด็กและครอบครัว โดยใช้ทักษะการให้การปรึกษาในการส่งเสริมให้เด็กและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในทุกกระบวนการ โดยไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับเด็กและครอบครัว
- **ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ** หมายถึง การกระทำหรือการสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นการข่มขู่ คุกคาม ครอบงำ หรือกดดันเด็กและครอบครัวในการที่จะตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร หรือไม่เปิดโอกาสให้เด็กและครอบครัวได้สื่อสารถึงความต้องการของตนเอง

- การเปิดโอกาสให้มีการสะท้อนกลับ หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กและครอบครัวได้สื่อสารความคิดเห็น สิ่งที่เป็นความกังวล หรือข้อสงสัย โดยสามารถทำได้ในหลายลักษณะ เช่น ในกระบวนการพูดคุยหรือให้การศึกษา ผู้ให้บริการควรสอบถามเด็กหรือครอบครัวว่ามีส่วนไหนที่กังวล หรือมีข้อสงสัย หรือสอบถามว่ามีความเห็นอย่างไรกับกระบวนการทำงานของผู้ให้บริการ หรือบางหน่วยงานอาจใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

1.1.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการจัดบริการที่สอดคล้อง เหมาะสม กระจายทรัพยากรที่จำเป็นอย่างทั่วถึง เป็นธรรม

ตัวชี้วัด	ระดับ
ให้บริการโดยขาดการประเมินความต้องการอย่างเป็นระบบ	0
มีกระบวนการประเมินความต้องการของเด็กและครอบครัวและจัดลำดับการให้บริการความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการและความเสี่ยง	1
มีการรายงานผลการจัดบริการและทรัพยากรที่ใช้ในการให้บริการอย่างเป็นระบบ	2
มีแนวทางในการปฏิบัติงานและใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐานในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ	3
มีการรายงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในการให้บริการหรือจัดบริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นไปตามระเบียบของหน่วยงาน	4
แสวงหาและบริหารทรัพยากรทั้งในและนอกหน่วยงานเพื่อการคุ้มครองเด็กอย่างสอดคล้อง เหมาะสม ทั่วถึง และเป็นธรรม	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

1.1.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนต่อความหลากหลายของเด็ก ไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กให้ความสำคัญกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเท่าเทียม เป็นธรรม

ตัวชี้วัด	ระดับ
ให้บริการโดยแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติด้วยเหตุของเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม	0
สร้างสัมพันธภาพและมีการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้ใช้บริการโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลาย	1
ให้บริการอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และให้เหตุผลเชิงหลักการได้ในการให้บริการทุกขั้นตอน	2
มีการประเมินผู้ใช้บริการอย่างรอบด้าน และคำนึงถึงความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรม	3
จัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กและครอบครัว โดยการทำงานกับสังคมแวดล้อมของเด็กและครอบครัว	4
พิทักษ์สิทธิของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะกลุ่มที่มักถูกเลือกปฏิบัติ เช่น เด็กต่างศาสนา เด็กพิการ เด็กติดเชื้อ HIV เด็กติดสารเสพติด เด็กพิการ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **การเลือกปฏิบัติ** ในงานคุ้มครองเด็กเชื่อมโยงกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่ระบุว่า รัฐบาลต้องดำเนินมาตรการอย่างเพียงพอในการให้เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองให้ปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิดหรือสถานะอื่นของเด็กหรือบิดามารดา ทั้งนี้รวมถึงการเลือกปฏิบัติที่เกิดจากอคติที่มีต่อเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบทางเพศ เพื่อประโยชน์ทางการค้า เด็กเร่ร่อนตามท้องถนนหรือเด็กที่กระทำความผิด หรือโดยพิจารณาจากการแต่งกายและพฤติกรรมของเด็กนั้น
- **การพิทักษ์สิทธิ** หมายถึง การเป็นตัวแทนให้แก่ระบบผู้รับบริการในระบบใดระบบหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อผลประโยชน์ของผู้รับบริการเอง (ยุพา วงศ์ไชย, 2523 : 121) ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กสามารถเข้าถึงสิทธิ 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิที่จะมีชีวิตรอด 2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง 3) สิทธิในการพัฒนา และ 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม/สิทธิที่ความเห็นของเด็กจะได้รับการรับฟัง²

² คณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ อธิบายในเอกสาร “คำแนะนำทั่วไปหมายเลข 13 (ปี พ.ศ.2554) สิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง” ข้อ 12 ว่า คือ สิทธิที่ความเห็นของเด็กจะได้รับการรับฟัง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของเด็กจะช่วยส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก และการคุ้มครองเด็กเป็นปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วม สิทธิของเด็กในการแสดงความคิดเห็นเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อเด็กนั้นยังเป็นเด็กเล็กซึ่งมีความเสี่ยงที่จะถูกกระทำด้วยความรุนแรง ผู้ใหญ่จะต้องส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น นั้นตามสมควร การดำเนินการดังกล่าวถือเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำในทุกขั้นตอนของการคุ้มครองเด็ก

1.1.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องใช้สัมพันธภาพทางวิชาชีพ สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างวิชาชีพตนเองและวิชาชีพอื่น รวมทั้งการเสริมพลังและสร้างการมีส่วนร่วมกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่าย

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างวิชาชีพตนเองและวิชาชีพอื่น	0
มีการสื่อสารเพื่อสร้างสัมพันธภาพทางวิชาชีพและการมีส่วนร่วมระหว่างวิชาชีพตนเองและวิชาชีพอื่น	1
เข้าร่วมทีมสหวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตามความเชี่ยวชาญ และเคารพในความเห็นทางวิชาชีพ	2
มีการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพอย่างเป็นระบบในกระบวนการวางแผนการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว	3
มีกระบวนการเสริมพลังและสร้างการมีส่วนร่วมกับเด็กและครอบครัวในกระบวนการทำงาน	4
เสริมพลังชุมชน และภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็กทุกระดับ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- การเสริมพลัง หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มที่มีพลังอำนาจมีความรู้สึกเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีความรู้สึกถึงพลังงานที่มีอยู่ในตน มีความรู้สึกกับตนในด้านดี มีแรงจูงใจภายในตนเอง มีความต้องการและมีความพร้อมในการกระทำต่างๆ ประารถนาการสร้างความสำเร็จในตนเอง มีความรับผิดชอบสูงซึ่งไม่เพียงแต่รับผิดชอบในส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังไปสู่ความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคม (Clutterbuck และ Kernangham, 1995, อ้างถึงใน อภิญญา เวชยชัย, 2557)
- การเสริมพลังชุมชน หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองและพัฒนาเด็ก โดยชุมชนหมายรวมถึง ชุมชน โรงเรียน เครือข่าย อาสาสมัคร

มาตรฐานย่อย 1.2 การใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติงานบนฐานความรู้ ทักษะ ทศนคติและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

1.2.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการปฏิบัติงานที่ยึดหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

ตัวชี้วัด	ระดับ
พบว่าไม่ดำเนินการตามหลักการคุ้มครองเด็ก และ/หรือ ละเมิดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	0
เข้าร่วมกิจกรรมการเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก อย่างน้อย 1 กิจกรรมในรอบปี	1
ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานอย่างเหมาะสม	2
ปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กโดยใช้กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์โดยยึดถือหลักการคุ้มครองเด็กและยึดหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในทุกกรณี โดยสะท้อนให้เห็นในรายงานการปฏิบัติงาน (Case review)	3
ใช้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพในการยื่นหยัดเพื่อคุ้มครองและรักษาสีทธิประโยชน์ของเด็ก	4
ตัดสินใจกรณียุ่งยากซับซ้อนโดยใช้ดุลพินิจทางวิชาชีพโดยยึดถือหลักการทางสังคมสงเคราะห์และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ ดูคำอธิบายเพิ่มเติมในมาตรฐาน 1.1.3
- หลักการคุ้มครองเด็ก ดูคำอธิบายเพิ่มเติมในมาตรฐาน 1.1.1
- กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ ดูคำอธิบายเพิ่มเติมในมาตรฐาน 1.1.1
- หลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ระบุค่านิยมและหลักการทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ 6 หลักการ ได้แก่ 1) สิทธิมนุษยชน 2) การเคารพในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ 3) ความเป็นธรรมทางสังคม 4) บูรณการทางวิชาชีพ 5) ความเป็นอยู่ที่ดี และ 6) ความหลากหลาย และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จรรยาบรรณต่อตนเอง 2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ 3) จรรยาบรรณต่อผู้ใช้บริการ (บุคคล กลุ่มชุมชน) 4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพและผู้ร่วมงานในวิชาชีพอื่น 5) จรรยาบรรณต่อองค์กรที่สังกัด และ 6) จรรยาบรรณต่อสังคม

1.2.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องค้นหาและตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านโดยคำนึงถึงสหวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ในการวินิจฉัยและประเมินปัญหา ไม่เลือกปฏิบัติในการให้บริการ และให้เหตุผลเชิงหลักการได้ในการให้บริการทุกขั้นตอน

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานแสดงให้เห็นการใช้กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติงาน	0
มีกระบวนการแรกรับ ขึ้นทะเบียนรายกรณี และประเมินเบื้องต้น	1
มีกระบวนการแรกรับและแสวงหาข้อเท็จจริงโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม	2
มีกระบวนการประเมินและวินิจฉัยสถานะทางร่างกาย-จิตใจ-สังคม โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม และมีการบันทึกในบันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile)	3
ประมวลข้อเท็จจริงและการประเมินและวินิจฉัยสถานะทางร่างกาย-จิตใจ-สังคม จากสหวิชาชีพสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และมีการบันทึกในบันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile)	4
จัดประชุมสหวิชาชีพเพื่อรับฟังการประเมินของแต่ละวิชาชีพและร่วมกันกำหนดความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว และมีการบันทึกในบันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile)	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **สหวิชาชีพ** หมายถึง นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ ครู อาจารย์ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ ฯลฯ

1.2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กมีการสื่อสารโดยภาษากาย การพูด น้ำเสียง และการเขียน ด้วยการเคารพและให้เกียรติผู้ใช้บริการ เพื่อนร่วมงาน ผู้รับการนิเทศ ฯลฯ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่แสดงออกในด้านนี้หรือแสดงอย่างไม่ชัดเจน หรือมีการวินิจฉัยข้อร้องเรียนว่ามีการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐาน	0
มีการสื่อสารเพื่อติดต่อและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ เพื่อนร่วมงาน ผู้รับการนิเทศ ฯลฯ โดยใช้ช่องทางและวิธีการที่เหมาะสม	1
การสื่อสารโดยภาษากาย การพูด น้ำเสียง และการเขียน ด้วยการเคารพและให้เกียรติผู้ใช้บริการ เพื่อนร่วมงาน ผู้รับการนิเทศ ฯลฯ	2
ได้รับการสะท้อนกลับจากผู้ใช้บริการ เพื่อนร่วมงาน ผู้รับการนิเทศ ฯลฯ ถึงการสื่อสารโดยภาษา กาย การพูด น้ำเสียง และการเขียน ด้วยการเคารพและให้เกียรติ	3
ถ่ายทอดหลักการสื่อสารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพให้แก่เพื่อนร่วมงาน และผู้รับการนิเทศ	4
ได้รับการยกย่องชมเชย หรือประกาศเกียรติคุณจากหน่วยงาน	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ ทั้งนี้ ผู้ประเมินอาจจะพิจารณาใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ผู้รับการประเมิน หรือการสะท้อนกลับจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใช้บริการร่วมด้วย

1.2.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กดำเนินการให้ผู้ให้บริการได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏการใช้กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ในการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ให้บริการ	0
เข้าถึงผู้รับบริการภายใน 24 ชั่วโมง เมื่อได้รับแจ้งเหตุ/การรายงานเหตุ	1
ค้นหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่เพียงพอ มีการประเมินเบื้องต้นและให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย	2
นำข้อมูลจากการแสวงหาข้อเท็จจริง ประเมินและวินิจฉัยทางร่างกาย-จิตใจ-และสังคม มากำหนดแผนการให้ความช่วยเหลือเฉพาะราย ขณะเดียวกันมีการสำรวจ ประเมิน ประสาน และบริหารจัดการทรัพยากรแวดล้อมเด็กและครอบครัวในการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว	3
ดำเนินการตามแผนและตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และมีการทบทวนการให้บริการว่าสอดคล้องกับหลักประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการหรือไม่	4
มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพิจารณาว่าควรยุติบริการ หรือให้บริการต่อ หรือส่งต่อบริการ เพื่อให้เด็กสามารถกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่สามารถให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำ ไม่ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตราย รู้ถึงและสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- แผนการให้ความช่วยเหลือเฉพาะราย (Individualized Plan) ในแต่ละหน่วยงานอาจใช้คำเรียกที่แตกต่างกัน เช่น แผนการให้บริการ (Service Plan) แผนการดูแล (Care plan) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แผนดังกล่าว ควรกำหนดว่าบุคลากรหรือทรัพยากรต่างๆ ที่แวดล้อมเด็กและครอบครัวจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองเด็กได้อย่างไร และมีการจัดลำดับความสำคัญว่าบุคลากรหรือทรัพยากรใดที่สำคัญจะเป็นภาคีสำคัญที่มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนช่วยเหลือเด็กและครอบครัวมากที่สุด

มาตรฐานย่อย 1.3 การปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพกฎหมายคุ้มครองเด็กและไม่ใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน

1.3.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องไม่ใช้อำนาจหรือตำแหน่งของตนเองในการข่มขู่ บังคับ จู่โจมเด็กและบุคคลในครอบครัว

ตัวชี้วัด	ระดับ
ปรากฏหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการใช้อำนาจในการข่มขู่ บังคับ จู่โจมเด็กและบุคคลในครอบครัว	0
แสดงออกทางกาย การพูด น้ำเสียง และการเขียนโดยไม่ใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อเด็กและครอบครัว	1
มีความละเอียดอ่อนและเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในกระบวนการทำงาน	2
แจ้งสิทธิและช่องทางการร้องเรียนแก่เด็กและครอบครัวในกรณีที่พบว่าได้รับบริการที่ไม่เหมาะสม	3
สนับสนุนให้เด็กและครอบครัวแสดงความเห็น บอกความต้องการ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกกระบวนการ	4
มีการดำเนินการเพื่อโต้แย้ง แจ้งเหตุ หรือร้องเรียน เมื่อพบการใช้อำนาจหรือตำแหน่งของตนเองในการข่มขู่ บังคับ จู่โจมเด็กและบุคคลในครอบครัว	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **มีความละเอียดอ่อน (Sensitive)** หมายถึง การตระหนักรู้และเข้าใจในบทบาทของแต่ละวิชาชีพซึ่งจะมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันในกระบวนการคุ้มครองเด็ก การใช้อำนาจในทางกฎหมายในการบังคับใช้กับครอบครัว ทั้งนี้ ควรเกิดภายหลังจากกระบวนการสื่อสารพูดคุยเพื่อให้เด็กและครอบครัวเกิดความเข้าใจและลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นต่อเด็กและครอบครัว
- **ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ** ดูคำอธิบายเพิ่มเติมในมาตรฐาน 1.1.4

1.3.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องส่งเสริมให้เด็กและครอบครัวมีส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจในการจัดการปัญหา

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการส่งเสริมให้เด็กและครอบครัวมีส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจในการจัดการปัญหา	0
ให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้ใช้บริการเกี่ยวกับกระบวนการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือ	1
มีกระบวนการให้ข้อมูล แจ้งสิทธิ และตกลงบริการ เพื่อผู้ใช้บริการตัดสินใจจากการได้รับข้อมูลที่เพียงพอ โดยมีการบันทึกข้อมูลในรายงาน และ/หรือ ลงนามการรับทราบข้อมูลโดยผู้ใช้บริการ	2
สนับสนุนให้เด็กและครอบครัวแสดงความเห็น บอกความต้องการ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกกระบวนการ โดยมีการบันทึกข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการ	3
กำหนดให้มีช่องทางการสะท้อนกลับของผู้ใช้บริการต่อบริการที่ได้รับ โดยให้แน่ใจว่า การสะท้อนกลับจะไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของบริการที่ได้รับ	4
มีกระบวนการส่งเสริมให้ครอบครัว (หรือครอบครัวทดแทน) สามารถให้ความดูแลและคุ้มครองเด็กได้อย่างเหมาะสมในระยะยาว	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

1.3.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องยึดมั่นในหลักการและเจตนารมณ์ตามกฎหมายคุ้มครองเด็กกรณีมีแรงกดดันจากสถานการณ์ทางสังคมหรือการเมือง

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและเจตนารมณ์ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก	1
ใช้ความรู้ ทักษะ ความชำนาญในงานคุ้มครองเด็กอย่างต่อเนื่อง ท้นต่อสถานการณ์	2
ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็ก โดยใช้ทักษะในการสื่อสาร ตีกรอง และการพิทักษ์สิทธิ	3
ใช้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพในการยื่นหยัดเพื่อคุ้มครองและรักษาสิทธิประโยชน์ของเด็ก	4
สามารถแก้ไขสถานการณ์โดยใช้วิธีการและทางเลือกในการคุ้มครองเด็ก โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

มาตรฐานย่อย 1.4 การปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพสิทธิ ศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของผู้ใช้บริการ

1.4.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กพึงตระหนักถึงหลักการเก็บรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่สื่อสารเผยแพร่ไปยังบุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้รับอนุญาต

ตัวชี้วัด	ระดับ
พบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการถูกเปิดเผยแก่ผู้ที่ไม่อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้รับอนุญาต	0
เข้าใจในหลักการเก็บรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการว่าข้อมูลใดควรเก็บเป็นความลับและเปิดเผยได้แก่ใครบ้าง	1
กำหนดแนวทางในการเก็บรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการว่าข้อมูลใดควรเก็บเป็นความลับและเปิดเผยได้แก่ใครบ้าง	2
มีกระบวนการ หรือ หลักฐานการแสดงความยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของผู้ใช้บริการ	3
มีกระบวนการใช้ดุลพินิจทางวิชาชีพในการพิจารณาเกี่ยวกับการเผยแพร่ไปยังบุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้รับอนุญาต โดยคำนึงถึงหลักการยึดประโยชน์สูงสุดของเด็ก	4
มีกระบวนการจัดการประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นในด้านการเปิดเผยข้อมูล	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **ดุลพินิจทางวิชาชีพ** ดูคำอธิบายเพิ่มเติมในมาตรฐาน 1.1.4
- **การแสดงความยินยอม (Consent)** การยินยอมหรือตกลงที่จะเข้ารับบริการของผู้ใช้บริการ ที่เกิดขึ้นหลังจากกระบวนการสื่อสารอธิบายของผู้ให้บริการเกี่ยวกับบริการ สิทธิ ความเสี่ยง และการเก็บรักษาความลับของผู้ใช้บริการและการเปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของผู้ใช้บริการ โดยการแสดงความยินยอมของผู้ใช้บริการอาจเป็นได้ทั้งโดยทางวาจา (ซึ่งควรมีการบันทึก) และที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ ไม่รวมถึงกรณีที่ไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผล
- **กระบวนการจัดการประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรม (Ethical Dilemma)** คือ การดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนในการแสวงหาแนวทางในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน เช่น เมื่อพบว่าผู้ให้บริการอยู่ในสถานะที่เสี่ยง พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์พิจารณาแล้วว่าควรส่งต่อข้อมูลของผู้ใช้บริการไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ญาติ ผู้ที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ควรหารือกับผู้เกี่ยวข้อง หรือดำเนินการตามกระบวนการ (Protocol)
- เพื่อให้แน่ใจว่าใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กหน่วยงานควรกำหนดชั้นความลับ และออกระเบียบเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาความลับของข้อมูลและเอกสาร (Data protection protocol) โดยใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

1.4.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมีมาตรการเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่เป็นความลับและเอกสารสำคัญจะถูกเก็บไว้อย่างปลอดภัย

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
จัดทำประวัติผู้ให้บริการ และเก็บข้อมูล เอกสาร และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องของผู้ให้บริการทุกรายให้เป็นปัจจุบัน	1
กำหนดสถานที่เฉพาะในการจัดเก็บประวัติผู้ให้บริการ ข้อมูล และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	2
มีการกำหนดรหัสและระดับการเข้าถึงประวัติผู้ให้บริการ เก็บข้อมูล และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	3
จัดทำการสำรองข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าประวัติผู้ให้บริการ เก็บข้อมูล และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะไม่สูญหาย	4
ใช้ดุลพินิจทางวิชาชีพและมีมาตรการในการจัดการประเด็นทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลของผู้ให้บริการ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

มาตรฐาน 2 มาตรฐานด้านความรู้

2.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้พื้นฐานด้านสิทธิเด็กและสังคมสงเคราะห์ทั้งค่านิยม หลักการ จริยธรรม กระบวนการ และวิธีวิทยาทางสังคมสงเคราะห์

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานด้านสิทธิเด็กและสังคมสงเคราะห์ ค่านิยม หลักการ จริยธรรม กระบวนการ และวิธีวิทยาทางสังคมสงเคราะห์อย่างต่อเนื่อง	1
ปฏิบัติงานตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์และมีการรายงานตามกระบวนการครบถ้วน	2
ปฏิบัติงานโดยใช้หลักด้านสิทธิเด็กและตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยสะท้อนให้เห็นในรายงานการปฏิบัติงาน บันทึกการส่งต่อ เป็นต้น	3
ประยุกต์ใช้วิธีวิทยาทางสังคมสงเคราะห์ที่หลากหลายในการทำงาน	4
ถ่ายทอดความรู้ด้านสิทธิเด็กและสังคมสงเคราะห์ทั้งค่านิยม หลักการ จริยธรรม กระบวนการ และวิธีวิทยาทางสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้รับการนิเทศ สหวิชาชีพ และนักศึกษา	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- วิธีวิทยาทางสังคมสงเคราะห์ คือ การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย การสังคมสงเคราะห์รายกลุ่ม (เช่น การให้การปรึกษาคณะครอบครัว ครอบครัวบำบัด) การสังคมสงเคราะห์ชุมชน การบริหารงานสังคมสงเคราะห์ การวิจัยทางสังคมสงเคราะห์

2.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน การสร้างเครือข่าย และการทำงานสหวิชาชีพ โดยสามารถเชื่อมโยงความรู้ในลักษณะบูรณาการ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน การสร้างเครือข่าย และการทำงานสหวิชาชีพผ่านกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ	1
ปฏิบัติงานโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน การสร้างเครือข่าย และการทำงานสหวิชาชีพ โดยบันทึกให้เห็นในเอกสารที่เกี่ยวข้อง	2
ถ่ายทอดความรู้ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน การสร้างเครือข่าย และการทำงานสหวิชาชีพเชิงบูรณาการให้แก่เพื่อนร่วมงาน ผู้รับบริการนิเทศ นักเรียน นักศึกษา ฯลฯ	3
ให้ความเห็นต่อทีมสหวิชาชีพบนฐานหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน และการสร้างเครือข่าย	4
จัดทำรายงานการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาที่สะท้อนถึงการกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ และการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน การสร้างเครือข่าย และการทำงานสหวิชาชีพ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **รายงานการปฏิบัติงาน (Case review)** คือ การทบทวน สังเคราะห์ข้อเท็จจริง ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ใช้บริการทุกด้าน พร้อมหลักฐานพยานรองรับ เพื่อเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป (เช่น การประเมินสถานะร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การนำข้อมูลหลักฐานสู่การพิจารณาคดีตามกฎหมาย การวิเคราะห์วินิจฉัย การกำหนดแผนดำเนินการ เป็นต้น โดยสาระสำคัญของรายงานการปฏิบัติงาน (Case review) ควรประกอบด้วย การรับแจ้งเบื้องต้น/ขั้นตอนแรกรับ การเก็บรายละเอียดในขั้นตอนแรกรับ (Intake Process) การแสวงหาข้อเท็จจริง/การสืบค้นข้อเท็จจริง (Fact Finding) การประเมินสถานะของผู้ใช้บริการ⁴ (Assessment) การกำหนดเป้าหมายและแผนบริการ (Planning) การดำเนินงาน (Implementation) การติดตามผลการดำเนินงาน ผลที่เกิดขึ้น ผลกระทบ (Output/Outcome/Impact) การส่งต่อ (Referral System) การทำงานสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team-MDT) และการวิเคราะห์กระบวนการทำงาน

⁴ การประเมินสถานะของผู้ให้บริการ ครอบคลุมถึง การประเมินสถานะกายจิตสังคม (Bio Psycho Social Assessment) การประเมินสถานะครอบครัว (Family Assessment) การประเมินความเสี่ยง (Risks Assessment) และ การประเมินความต้องการ (Needs Assessment)

2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขและป้องกันการใช้ความรุนแรง⁵ ในครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสังคม รวมถึงพลวัตของปัญหาที่มาพร้อมกับเทคโนโลยี

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขและป้องกันการใช้ความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง	1
จัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือเด็กเฉพาะรายโดยคำนึงถึงการทำงานกับสิ่งแวดล้อมของเด็ก การแก้ไขและป้องกันการใช้ความรุนแรง	2
ประสานงานและวางแผนร่วมในการแก้ไขและป้องกันความรุนแรงต่อเด็กร่วมกับครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาของเด็ก	3
จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและป้องกันการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสังคม รวมถึงพลวัตของปัญหาที่มาพร้อมกับเทคโนโลยี	4
ถอดบทเรียน หรือจัดทำคู่มือการทำงานเชิงแก้ไขและป้องกันการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสังคม รวมถึงพลวัตของปัญหาที่มาพร้อมกับเทคโนโลยี	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: หลักฐานเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ (ประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง) เอกสารสรุปโครงการ เอกสารถอดบทเรียน บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม :

- กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ ดูคำอธิบายเพิ่มเติมในมาตรฐาน 1.1.3
- ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ หมายเลข 13 (ปี พ.ศ. 2554) ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง
- พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรวิเคราะห์ว่าปัญหาความรุนแรงเกิดจากสาเหตุและมูลเหตุใด
- พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กมีทักษะในการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก เนื่องจากการกระทำความรุนแรงต่อเด็กส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานควรสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง

⁵ ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายหรือจิตใจ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย การแสวงประโยชน์ การล่วงเกินทางเพศ การใช้เด็กให้กระทำความผิดหรือประพฤตินิสัยในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ หรือขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี รวมถึงการกระทำโดยมิชอบ ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

2.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางกายจิตสังคม จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ ความผิดปกติทางจิต และการฟื้นฟูสมรรถภาพ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางกายจิตสังคม จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ ความผิดปกติทางจิต และการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างต่อเนื่อง	1
แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กอย่างครอบคลุมมิติทางร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยใช้ฐานความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางกายจิตสังคม จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ ความผิดปกติทางจิต และสะท้อนให้เห็นในรายงานการปฏิบัติงาน	2
การประเมินร่างกาย จิตใจ และสังคม การประเมินความเสี่ยง การประเมินครอบครัวของเด็ก และประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางกายจิตสังคม จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ ความผิดปกติทางจิต และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสะท้อนให้เห็นในรายงานการปฏิบัติงาน	3
จัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือเด็กเฉพาะรายเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างครอบคลุมและครบถ้วนตามความต้องการจำเป็นของเด็ก	4
จัดการรายกรณี (Case Management) และติดตามเพื่อให้เด็กได้รับบริการตามแผนการให้ความช่วยเหลือเด็กเฉพาะรายเพื่อให้เด็กได้รับบริการอย่างครบถ้วน	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: หลักฐานเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ (ประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง) เอกสารการถอดบทเรียน บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

2.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับเจตนารมณ์ หลักการ และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องของกฎหมายที่สำคัญ อาทิ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก การคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัวในส่วนของ การคุ้มครองสวัสดิภาพ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในส่วนของ การคุ้มครองผู้เสียหาย

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่สำคัญ อาทิ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก การคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัวในส่วนของ การคุ้มครองสวัสดิภาพ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในส่วนของ การคุ้มครองผู้เสียหาย	1
มีช่องทางในการประสานงานและขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในกระบวนการคุ้มครองเด็ก	2
รวบรวมและสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องของกฎหมายที่สำคัญพร้อมสำหรับใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน	3
ประชุมทีมสหวิชาชีพ หรือแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในกระบวนการคุ้มครองเด็ก	4
สามารถใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมรองรับการใช้อำนาจบังคับแยกเด็กจากครอบครัว โดยอาศัยความยินยอมของผู้ปกครองก่อนการใช้มาตรการทางกฎหมายมาบังคับ และ/หรือ ยับยั้งหรือป้องกันการกระทำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และการควบคุมดูแลให้เด็กพ้นจากสภาพเสี่ยงต่อการกระทำผิด และการสงเคราะห์เฉพาะหน้า และ/หรือ ควบคุมพฤติกรรมของผู้ปกครองหรือกำหนดเงื่อนไขในการอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: หลักฐานเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ (ประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง) บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- การมีความรู้ทางกฎหมาย หมายถึง การมีความรู้ในการทำงานสังคมสงเคราะห์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ในการทำงานกับครอบครัวให้มีความเข้าใจและทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก เข้าใจอุปสรรคที่ครอบครัวต้องเผชิญในการเข้าถึงบริการ สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการทำงานกับครอบครัวและทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก	1
สามารถประเมินครอบครัว ซึ่งรวมถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การปรับตัวของครอบครัว ลักษณะของครอบครัว ชีวิตครอบครัว การสื่อสารภายในครอบครัว และความสามารถในการเป็นพ่อแม่และการเลี้ยงดูเด็ก	2
จัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือเฉพาะรายที่สอดคล้องกับการประเมินครอบครัวของเด็ก	3
มีกระบวนการทำงานกับครอบครัว และ/หรือ มีการจัดการปัญหาเพื่อลดอุปสรรคในการเข้าถึงบริการของเด็กและครอบครัวตามแผนการให้ความช่วยเหลือเฉพาะราย	4
ถ่ายทอดความรู้ หรือถอดบทเรียน เกี่ยวกับการประเมินครอบครัว การทำงานกับครอบครัวและทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: หลักฐานเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ (เช่น ประกาศนียบัตร หนังสือรับรองการเข้าร่วม) บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

2.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ในการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น เด็กติดเชื้อ HIV เด็กติดสารเสพติด เด็กพิการ เด็กในสถานการณ์โยกย้ายถิ่นฐาน เด็กที่อยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน เด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เด็กที่กระทำความผิด และเด็กที่เป็นเหยื่อในกระบวนการค้ามนุษย์ เป็นต้น

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	1
มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและบริการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	2
รวบรวมและสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะพร้อมสำหรับใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน	3
ประชุมทีมสหวิชาชีพ หรือแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	4
ถ่ายทอดความรู้ หรือถอดบทเรียน เกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: หลักฐานเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ (ประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง) บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ** หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการจำเป็นเฉพาะที่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายโดยทั่วไปที่หน่วยงานให้บริการ เช่น เด็กติดเชื้อ HIV เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของบ้านพักเด็กและครอบครัว หรือ เด็กที่มีประวัติเคยถูกกระทำรุนแรงเป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของสถานสงเคราะห์เด็ก หรือ เด็กพิการทางสติปัญญาเป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของสถานพินิจ เป็นต้น
- **เด็กพิการ** หมายถึง เด็กที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมเนื่องจากมีความบกพร่องทางการ ได้เห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือ ความบกพร่องอื่นๆ ประกอบกับมีอุปสรรคด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่ต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้สามารถปฏิบัติ กิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

2.8 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับที่มาและผลกระทบของความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อเด็กและครอบครัว

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการทำงานกับที่มาและผลกระทบของความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อเด็กและครอบครัว	1
มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับที่มาและผลกระทบของความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อเด็กและครอบครัว และตระหนักถึงพื้นฐานทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรมของตนเองที่อาจจะมีผลกระทบต่อการให้บริการ	2
รวบรวมและสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะพร้อมสำหรับใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน	3
ประชุมทีมสหวิชาชีพ หรือแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	4
ถ่ายทอดความรู้ หรือถอดบทเรียน เกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: หลักฐานเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ (ประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง) บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

2.9 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากร บุคคล และหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กและครอบครัว

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
จัดทำทำเนียบแหล่งทรัพยากรบุคคลและหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กและครอบครัว	1
มีความรู้เกี่ยวกับบริการ ขอบเขต ข้อจำกัด ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับแหล่งทรัพยากรบุคคล และหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กและครอบครัว	2
มีการประสานแหล่งทรัพยากรบุคคลและหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กและครอบครัว เพื่อสนับสนุนกระบวนการคุ้มครองเด็กและให้ความช่วยเหลือเด็กตามความต้องการจำเป็นอย่างเหมาะสม	3
ประสานและพัฒนาความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ กับฐานทรัพยากรบุคคล ชุมชน และหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กและครอบครัว	4
เป็นผู้ประสานทรัพยากรในฐานะผู้จัดการรายกรณี (Case manager) ในการติดตามการให้บริการ เพื่อให้เด็กสามารถกลับคืนสู่สังคมแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน โดยดำเนินชีวิตได้ตามปกติ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน/คณะกรรมการ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- หากอ้างอิง Assessment Framework: A map of relevant data to be collect⁶ ปัจจัยทางสถานะแวดล้อม ปัจจัยด้านครอบครัวและสถานะแวดล้อม (Family and environmental factors) ได้แก่ 1) ประวัติครอบครัวและการทำหน้าที่ของครอบครัว 2) การมีส่วนร่วมของญาติหรือเครือญาติ 3) ที่อยู่อาศัยที่มั่นคงปลอดภัย 4) การมีงานทำ 5) รายได้ 6) การมีส่วนร่วมในชุมชนของครอบครัว และ 7) แหล่งสนับสนุนช่วยเหลือหรือให้บริการในชุมชน ทรัพยากรในชุมชน

⁶ เอกสารคู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2560 น. 293)

มาตรฐาน 3 มาตรฐานด้านทักษะและกระบวนการปฏิบัติงาน

3.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีทักษะพื้นฐาน เช่น การซักถาม การสังเกตและการให้การปรึกษา (Counseling) นอกจากนี้ ยังต้อง รู้จักแหล่งที่สามารถให้บริการต่าง ๆ ได้แก่ ให้คำปรึกษาแนะนำ (Counseling) ครอบครัวบำบัด (Family therapy) กิจกรรมส่งเสริมครอบครัว⁷ (Family Recreation) หรือ การจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัว⁸ (Home Inventory) และฝึกทักษะที่จำเป็นแก่กลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษา หรือการบำบัด หรือเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับเด็กและครอบครัว	1
ประสานส่งต่อ เพื่อให้เด็กและครอบครัวสามารถเข้าถึงให้บริการปรึกษา หรือการบำบัดทางจิตสังคมที่เหมาะสม	2
สามารถจัดบริการการปรึกษาแก่เด็ก และ/หรือ ครอบครัว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด อารมณ์ และ/หรือ พฤติกรรม	3
สามารถจัดบริการบำบัดทางจิตสังคมแก่เด็ก และ/หรือ ครอบครัวที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ค้นพบ	4
พัฒนาแนวทาง/คู่มือการให้การปรึกษา หรือการบำบัดทางจิตสังคมแก่เด็กและครอบครัว หรือถอดบทเรียนในประเด็นที่เกี่ยวข้อง	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **การจัดบริการให้การปรึกษา** หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ให้การปรึกษา หรือการบำบัดแก่เด็ก และ/หรือ ครอบครัว หรือการประสานส่งต่อเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการจากนักวิชาชีพ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการให้การปรึกษาหรือการบำบัดที่เหมาะสม
- **ทักษะพื้นฐาน** หมายถึง ทักษะการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามถึงข้อมูล การสังเกตพฤติกรรม และการให้การปรึกษาเบื้องต้นโดยใช้ทักษะการถามคำถามปลายเปิดและไม่ชี้นำ การทวนความ การสร้างความกระจำชัด การสะท้อนความรู้สึก และการสรุปความ เป็นต้น
- **การให้การปรึกษา** หมายถึง กระบวนการระหว่างผู้ให้การปรึกษาที่ได้รับฝึกฝนในการช่วยเหลือแก่ผู้รับบริการปรึกษา ทั้งรายบุคคล กลุ่ม ครอบครัว เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีทักษะต่อการเผชิญปัญหา การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (Nystul,2003)

⁷ กิจกรรมส่งเสริมครอบครัว (Family Recreation) หมายถึง กิจกรรมนันทนาการ เช่น การชมภาพยนตร์ การฟังเพลง การเล่นเกม เป็นต้น

⁸ การจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัว (Home Inventory) เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานกับครอบครัว และสนับสนุนการทำครอบครัวบำบัด (Family Therapy)

- **การให้การปรึกษา (Counseling) หรือจิตบำบัด (Psychotherapy)** เป็นการปฏิบัติการช่วยเหลือ (Helping professional) บนรากฐานของสัมพันธภาพที่เอื้ออำนวยต่อการช่วยเหลือ มีลักษณะการกระทำหรือความสัมพันธ์ทั้งผู้ให้และผู้รับ มีเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก ในกระบวนการช่วยเหลือมนุษย์ ทั้งระดับบุคคล กลุ่ม ครอบครัว ชุมชนอย่างเป็นองค์รวม เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยข้อมูลและความเข้าใจ บางส่วนอาจมีกระบวนการอื่นร่วมด้วย เช่น การให้คำแนะนำ ให้ข้อมูล การบำบัดรักษา (สุวัจนรา เปี่ยมญาติ, 2552)
- **การบำบัดทางจิตสังคม** ในงานสังคมสงเคราะห์เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้ใช้บริการที่ครอบคลุมมิติทางด้านจิตใจและสังคม โดยฐานของการพิจารณาบุคคลในสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง (Person-in-environment⁹) โดยมีเป้าหมายครอบคลุมถึงการสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมกับกระบวนการคุ้มครองเด็ก การปรับเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ พฤติกรรม การปรับปรุงหรือพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การปรับตัวและจัดการกับความขัดแย้งภายในตนเอง/ความคับข้องใจต่าง ๆ และการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านต่าง ๆ เป็นต้น
- **หน่วยงานควรให้การสนับสนุนโดยการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ให้สามารถทำงานเชิงการบำบัดแก่ครอบครัวได้**

⁹ Hamilton, G. (1951). Theory and practice of social case work (2nd ed.). New York: Columbia University Press.

3.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพหรือทักษะการสร้างความไว้วางใจ (Trust) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการสร้างสัมพันธภาพพื้นฐาน เช่น การแนะนำตัว การแนะนำบริการ	1
มีกระบวนการสื่อสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ ความเสี่ยง บริการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และช่องทาง และกระบวนการร้องเรียนหากได้รับบริการที่ไม่เหมาะสม แก่เด็กและครอบครัว และตอบคำถามทุกคำถามแก่เด็กและครอบครัวอย่างกระจ่างชัดก่อนที่จะให้บริการ	2
ให้คำแนะนำและให้การปรึกษาจนกระทั่งครอบครัวเกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือกับผู้ให้บริการ	3
เด็กและครอบครัวมีการตกลงรับบริการและแสดงความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดยวาจา หรือยินยอมโดยการกระทำตาม ทั้งนี้ ต้องมีการบันทึกในรายงานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	4
สามารถทำงานร่วมกับเด็กและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความร่วมมือร่วมใจและทำงานร่วมกันตามแผนการให้ความช่วยเหลือเด็กเฉพาะรายจนยุติบริการ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- **ความเสี่ยง** หมายถึง ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจครอบคลุมมิติทางจิตใจ (เช่น ความไม่สบายใจเมื่อถูกถามคำถามบางคำถาม ความอึดอัดใจเมื่อต้องตัดสินใจ) มิติสังคม (เช่น การถูกคนรอบข้างมอง หรือตำหนิ) มิติทางเศรษฐกิจ (เช่น การต้องขาดงาน ขาดรายได้ เมื่อต้องมาพบกับพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์) การที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์มีการสื่อสารพูดคุยเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น แสดงถึงความตระหนักถึงผลกระทบทางลบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ใช้บริการและการเตรียมการจัดการเพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไป

พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ควรแจ้งผู้ใช้บริการทราบว่าเราสามารถแจ้งความไม่สบายใจต่าง ๆ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง เพื่อให้ปรับปรุงบริการ และในกรณีที่เมื่อเหตุผลอันควรผู้ใช้บริการมีสิทธิที่จะแจ้งขอเปลี่ยนผู้ให้บริการได้

3.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีทักษะในการรวบรวมข้อมูล สืบค้นข้อเท็จจริง ใช้เครื่องมือตรวจวัด และหรือ แบบทดสอบจากผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ และการจัดกิจกรรม เพื่อรวบรวมกลั่นกรองข้อเท็จจริงให้เกิดความชัดเจน

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
สืบค้นข้อเท็จจริงด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เพียงวิธีการเดียว	1
จัดกิจกรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลและสืบค้นข้อเท็จจริงโดยวิธีการที่หลากหลาย	2
กลั่นกรองข้อเท็จจริงเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูล	3
บันทึกข้อเท็จจริงจากผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละวิชาชีพ ประเมินและวินิจฉัยทางสังคมที่เหมาะสม	4
ดำเนินการประสานส่งต่อเพื่อให้เด็กได้รับบริการต่างๆที่เหมาะสม	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- การสืบค้นข้อเท็จจริง คือ การสืบข้อเท็จจริงเบื้องต้น เช่น การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การสังเกต การศึกษาจากข้อมูลประวัติ ว่าเด็กได้รับการพัฒนาที่แตกต่างจากเด็กทั่วไปอย่างไรตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งต้องเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อนำมาวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายกับตัวเด็กหรือเป็นเหตุให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัย
- การกลั่นกรองข้อเท็จจริง คือ การนำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการสืบค้นข้อเท็จจริงมาตรวจสอบดูความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูล ทั้งนี้ ใช้วิธีการประชุมทีมสหวิชาชีพ

3.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรทำการบันทึกข้อมูลในสาระสำคัญ

ข้อมูลสำคัญที่สะท้อนถึงกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ ได้แก่

- 1) ความเป็นมาและสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเข้าสู่ระบบบริการให้ความช่วยเหลือ การประเมินสถานะเบื้องต้น และการให้บริการเฉพาะหน้า
- 2) กระบวนการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว (สถานะทางกาย - จิต - สังคม)
- 3) การประเมินความต้องการของเด็กและครอบครัว
- 4) แผนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว
- 5) การติดตามผลลัพธ์จากการให้บริการแต่ละประเด็นและการทบทวนแผนการให้บริการ

ทั้งนี้ ต้องบันทึกข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์และให้เป็นปัจจุบันเสมอ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่มีการบันทึกข้อมูลผู้ให้บริการในบันทึกประวัติผู้ให้บริการ รายงานการปฏิบัติงาน	0
มีการบันทึกข้อมูลผู้ให้บริการในบันทึกประวัติผู้ให้บริการ รายงานการปฏิบัติงานแต่ไม่เป็นปัจจุบัน	1
มีการบันทึก ความเป็นมาและสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเข้าสู่ระบบบริการให้ความช่วยเหลือ การประเมินสถานะเบื้องต้นและการให้บริการเฉพาะหน้า	2
มีการบันทึกกระบวนการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว (สถานะทางกาย-จิต-สังคม)	3
มีการบันทึกการประเมินความต้องการของเด็กและครอบครัว และแผนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว	4
มีการบันทึกการติดตามผลลัพธ์จากการให้บริการแต่ละประเด็นและการทบทวนแผนการให้บริการ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

3.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องสามารถใช้เครื่องมือประเมิน 4 ชิ้น คือ การประเมินร่างกาย จิตใจ และสังคม (Bio Psycho social Assessment) การประเมินความเสี่ยง (Risks Assessment) การประเมินครอบครัวของเด็ก (Family Assessment) และประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว (Needs Assessment) ทั้งนี้ ต้องประเมินและจัดทำแผนให้บริการร่วมกับทีมสหวิชาชีพ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการประเมินร่างกาย จิตใจ และสังคม (Bio Psycho social Assessment)	1
การประเมินความเสี่ยง (Risks Assessment)	2
การประเมินครอบครัวของเด็ก (Family Assessment)	3
ประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว (Needs Assessment)	4
มีการประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อจัดทำแผนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ควรประเมินความเข้มแข็งของผู้ใช้บริการและครอบครัว (Strength-based approach) และจำเป็นต้องกระตุ้น/ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการและครอบครัวประเมินความเข้มแข็งของตนเองผ่านกระบวนการให้การปรึกษา โดยผู้ให้บริการนำจุดแข็งที่พบมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการให้บริการต่อไป

3.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องประเมินความเสี่ยงและอันตราย ซึ่งควรตัดสินใจอย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพเพื่อไม่ให้เด็กประสบภาวะเสี่ยงเพิ่มขึ้น

หมายเหตุ : กรณีที่ประเมินสถานการณ์แล้วพบว่าเด็กมีอันตรายหรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเผชิญอันตรายให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กดำเนินการเข้าช่วยเหลือเพื่อเข้าถึงตัวเด็กในทันที เพื่อลดความวิตกกังวลและลดความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก หรือประสานหน่วยงาน บุคคล อาสาสมัคร ให้เข้าถึงตัวเด็กได้ทันเวลา อย่างน้อยไม่ควรเกิน 24 ชั่วโมง

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีความสามารถในการใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยง และเข้าถึงตัวเด็กได้อย่างทันท่วงที	1
มีการประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นจากบุคคลในครอบครัวและบุคคลแวดล้อม	2
สามารถสร้างหลักประกันว่าเด็กปลอดภัยเมื่ออยู่กับครอบครัว	3
ประสานความร่วมมือกับฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่อยู่ใกล้เด็กในขณะนั้น เพื่อให้เข้าถึงตัวเด็ก และ/หรือ นำตัวเด็กมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงการส่งเด็กเข้ารับการคุ้มครองในสถานที่ที่ปลอดภัย	4
มีการประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมถึงการตรวจวินิจฉัย และประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดวิธีการเพื่อให้เด็กปลอดภัย	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- กรอบการประเมินเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือและครอบครัว อ้างอิงจาก Assessment Framework: A map of relevant data to be collect ในเอกสารคู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2560 น. 293)
- ในกรณีที่หน่วยงานไม่ได้มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานนี้ สามารถยกเว้นไม่ประเมินมาตรฐานนี้ได้

3.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าสอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการจำเป็นเฉพาะหน้า หากต้องแยกตัวเด็กจากครอบครัว ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีบรรยากาศความเป็นครอบครัว และมีความปลอดภัย

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีกระบวนการแยกเด็กเพื่อสอบถามข้อมูล (ไม่เกิน 12 ชม.) หรือส่งเด็กเข้ารับการตรวจรักษา	1
มีกระบวนการประเมินความต้องการในการได้รับความช่วยเหลือเฉพาะหน้าของเด็กและกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย	2
มีการทำงานกับครอบครัวเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าแก่ครอบครัวที่เหมาะสม และเพื่อให้ครอบครัวให้ความร่วมมือในกระบวนการให้ความช่วยเหลือในระยะยาว	3
ให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าที่เหมาะสม ในกรณีส่งเด็กคืนสู่ครอบครัว มีการกำหนดวิธีการให้ผู้ปกครอง/ญาติ หรือผู้กระทำต่อเด็กต้องปฏิบัติหรือห้ามปฏิบัติที่ชัดเจน	4
มีการติดตามการให้บริการ และสามารถนำเด็กและครอบครัวเข้าสู่กระบวนการให้ความช่วยเหลือในระยะยาว	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- วิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย จากคู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2560 น. 293)
- ในกรณีที่เด็กไม่มีครอบครัว การทำงานกับครอบครัว หมายถึง การพยายามให้เด็กเข้าสู่ครอบครัวทดแทน
- ในกรณีที่หน่วยงานไม่ได้มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานนี้ สามารถยกเว้นไม่ประเมินมาตรฐานนี้ได้

3.8 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องสามารถประสานส่งต่อความรับผิดชอบให้หน่วยงานและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องตามแผนการให้บริการ (ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดร่วมกับทีมสหวิชาชีพ)

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
จัดทำแผนการให้บริการ แต่ไม่มีการกำหนดความรับผิดชอบของทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน	1
การประสานงานอย่างไม่เป็นทางการไปยังหน่วยงานและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแผนการให้บริการ	2
จัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อพัฒนาแผนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวที่เหมาะสม	3
จัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อติดตามการดำเนินงานตามแผนการให้บริการเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กได้รับบริการที่เหมาะสมเป็นไปตามแผนที่กำหนด	4
จัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนการให้บริการให้สอดคล้องเหมาะสมกับเป้าหมายหลัก และ/หรือ เป้าหมายระยะยาวของเด็กและครอบครัว	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

3.9 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องติดตามผลการดำเนินการตามแผนการให้บริการ (Monitoring) และติดตาม (Follow up) กลุ่มเป้าหมายตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสามารถประเมินและปรับเปลี่ยนแผนการให้บริการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการกำหนดเป้าหมายในแต่ละขั้นตอน	1
มีการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการให้บริการ	2
มีการนำเสนอผลลัพธ์ของการดำเนินงานและประเมินว่าการดำเนินการบรรลุเป้าหมายอย่างไร	3
มีการประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อติดตามการให้บริการและประเมินซ้ำเพื่อปรับปรุงแผนการให้บริการ (หากจำเป็น) เพื่อให้เด็กได้รับบริการที่ตอบสนองความต้องการ	4
มีการทบทวนและปรับเปลี่ยนแผนการให้บริการให้สอดคล้องเหมาะสมกับเป้าหมายหลัก และ/หรือ เป้าหมายระยะยาวของเด็กและครอบครัว	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- ตัวชี้วัดระดับที่ 5 เป้าหมายหลักและเป้าหมายระยะยาว คือ การให้เด็กได้รับการอุปการะ พัฒนาเป็นไปตามมาตรฐานการเลี้ยงดูขั้นต่ำ และได้รับความปลอดภัย
- ควรมีการกำหนดเป้าหมายหลัก/เป้าหมายรอง โดยระบุตัวชี้วัดแต่ละขั้นตอนในลักษณะ Milestone ที่ช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายระยะยาว

3.10 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมีทักษะการสื่อสารกับเด็ก ครอบครัว และชุมชน ทักษะการไกล่เกลี่ยประนีประนอมและการจัดการความขัดแย้งภายในครอบครัว และระหว่างครอบครัวกับสังคมแวดล้อม

หมายเหตุ : ทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การชี้แจง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการด้านการคุ้มครองเด็กแก่เด็กและครอบครัว ยังรวมถึงการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมเพื่อลดความขัดแย้งอันอาจส่งผลกระทบและเกิดอันตรายต่อตัวเด็ก

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีทักษะการสื่อสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ ความเสี่ยง และบริการ ที่เพียงพอแก่เด็กและครอบครัว และตอบคำถามทุกคำถามแก่เด็กและครอบครัวอย่างกระจ่างชัดก่อนที่จะให้บริการ	1
มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งหมดในกระบวนการทำงานและรายงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	2
มีทักษะในการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมเพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร	3
แสวงหาทรัพยากรทั้งในและนอกหน่วยงานเพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น	4
สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าการจัดการความขัดแย้งส่งผลต่อการลดผลกระทบทางลบและอันตรายที่เกิดขึ้นต่อเด็กอย่างไร	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- ความขัดแย้ง หมายถึง ความขัดแย้งภายในครอบครัว และระหว่างครอบครัวกับสังคมสิ่งแวดล้อม
- การไกล่เกลี่ยประนีประนอมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้คำถามปลายเปิด เห็นอกเห็นใจ ไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิตีติชน เพื่อนำไปสู่การไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมเพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน 4 มาตรฐานด้านการประสานความร่วมมือ

4.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องแสวงหาทรัพยากร และประสานความร่วมมือกับบุคคล/หน่วยงาน/เครือข่ายภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กและครอบครัวตามแผนการให้บริการ¹⁰

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการจัดทำทำเนียบบุคคล/หน่วยงาน/เครือข่ายเพื่อให้การช่วยเหลือเด็กและครอบครัว	1
มีการประสานงานไปยังบุคคล/หน่วยงาน/เครือข่าย ในการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวตามแผนการให้บริการที่มีประสิทธิผล	2
มีการดำเนินการเชิงรุกเพื่อแสวงหาทรัพยากรบุคคล/หน่วยงาน/เครือข่ายเพื่อให้การช่วยเหลือเด็กและครอบครัวตามแผนการให้บริการ	3
เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมระหว่างบุคคล/หน่วยงาน/เครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว มีการแบ่งปันและสนับสนุนงบประมาณซึ่งกันและกัน และ/หรือ สามารถขอความช่วยเหลือจากจิตอาสาได้	4
มีการบริหารจัดการทรัพยากรด้วยความโปร่งใสและเป็นระบบ สามารถกระจายทรัพยากรในการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ให้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

¹⁰ การปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่ดี ประกอบด้วย ความเป็นพันธมิตรระหว่างหน่วยงาน มีการประสานงานที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบต่อผลงาน และความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงาน แบ่งปันและสนับสนุนงบประมาณซึ่งกันและกัน และขอความช่วยเหลือจากจิตอาสา

4.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับครอบครัว เครือญาติ และชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดวิธีการและแผนการช่วยเหลือระยะยาวแก่เด็กและครอบครัว โดยมีพื้นฐานของความไว้วางใจ และเข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน¹¹

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการจัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือระยะยาวแก่เด็กและครอบครัว	1
มีกระบวนการทำงานร่วมกันกับเด็กและครอบครัวเพื่อร่วมกันกำหนดวิธีการและแผนการช่วยเหลือระยะยาว	2
มีกระบวนการทำงานร่วมกันกับเครือญาติและชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดวิธีการและแผนการช่วยเหลือระยะยาว	3
มีการสื่อสารให้เด็กและครอบครัวรับทราบรายละเอียดของแผนการให้ความช่วยเหลือเฉพาะราย เข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน โดยมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทำงาน และ/หรือ มีการลงนามรับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร	4
มีกระบวนการรวบรวมความเห็นของครอบครัว เครือญาติ และชุมชน เพื่อนำมาสู่การทบทวนแผนเป็นระยะ และปรับเปลี่ยนแผนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กและครอบครัวที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- ทบทวนแผนเป็นระยะต้องมีการบันทึกในบันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) ประเมินว่าแผนบรรลุเป้าหมายหรือไม่ หากมีแผนใหม่ได้มีการทำงานร่วมกับครอบครัว เครือญาติ และชุมชน อย่างไร หากมีการปรับเปลี่ยนแผน ควรมีกระบวนการรวบรวมความเห็นของครอบครัว เครือญาติ และชุมชน
- แผนให้ความช่วยเหลือจะมีความเชื่อมโยงกับข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเข้าสู่ระบบบริการให้ความช่วยเหลือ 2) ข้อมูลที่นำไปสู่การวิเคราะห์ภูมิหลังทางครอบครัว 3) พัฒนาการตามช่วงวัย (Physical development) อนามัยการเจริญพันธุ์ (Reproductive Health) พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ (Socio-emotional development) พัฒนาการทางการรู้คิด (Cognitive development) สุขภาพกายและสุขภาพจิต (Physical and mental health) 4) พฤติกรรมของเด็กและบุคคลในครอบครัว 5) ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อเด็ก 6) การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และ 7) ผลลัพธ์จากการให้บริการแต่ละประเด็น ดังนั้นจึงควรมีการบันทึกรายละเอียดเหล่านี้ในบันทึกประวัติผู้ใช้บริการ (Case profile) อย่างครอบคลุมและครบถ้วน (เชื่อมโยงกับมาตรฐาน 3.4)

¹¹ การปฏิบัติงานร่วมกับเด็กและครอบครัวของเด็ก โดยปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือต่อกัน เพื่อให้ครอบครัวเข้าใจถึงเหตุผลของวิธีการและแผนช่วยเหลือระยะยาว จะทำให้เกิดความร่วมมือ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของเครือญาติและชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

4.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมีความสามารถในการประสานความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องเรื่องสาเหตุและมูลเหตุของความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน เพื่อนร่วมงาน และผู้ประกอบวิชาชีพสาขาอื่น ร่วมกันวิเคราะห์ รวมทั้งร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาแต่ละสาเหตุหรือมูลเหตุ โดยกำหนดบทบาทของผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบอย่างชัดเจน¹²

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความขัดแย้งเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานและรายงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	1
มีการประสานติดต่อไปยังคู่ขัดแย้ง โดยใช้ทักษะการสื่อสารและการให้การปรึกษาเพื่อประสานความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง	2
แสวงหาคำปรึกษาแนะนำจากผู้นิเทศงาน และผู้บังคับบัญชาในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น	3
มีกระบวนการทำงานร่วมกันกับคู่ขัดแย้งในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ตรวจสอบให้เห็นถึงมูลเหตุของปัญหาและค้นหาการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดบทบาทของผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบอย่างชัดเจน	4
รายงานสรุปผลการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และมีการดำเนินการในกรณียังไม่สามารถจัดการกับความขัดแย้งได้	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: บันทึกประวัติผู้ใช้บริการ(Case profile) รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ

¹² ผู้ปฏิบัติงานต้องมีทักษะในการจัดการปัญหาและความเชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาแนะนำ (Counseling) สามารถทำให้คู่ขัดแย้งเข้าใจถึงมูลเหตุและสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ด้วยการจำแนกแยกแยะปัญหา (Identify Problem/Issue) ว่าปัญหายูที่ไหน คืออะไร ค้นหาสาเหตุของปัญหา (Identify Caused Factor) ตรวจสอบให้เห็นถึงมูลเหตุของปัญหา (Identify Underlying Cause factor) ค้นหาการแก้ไขปัญหา (Identify Way Out) ตระหนักให้ได้ว่า การแก้ไขปัญหาคืออะไร จะได้ไม่แก้ไขผิดจุด ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา (Find Options) ร่วมกับคู่ขัดแย้ง

4.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องสามารถให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้ระบบคุ้มครองเด็กจัดบริการให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม ทัวถึง และเป็นธรรม

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการบันทึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในรายงานผลการปฏิบัติงาน	1
มีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และแลกเปลี่ยนให้เห็นในที่ประชุมที่เกี่ยวข้องในระดับหน่วยงาน และ/หรือ ที่ประชุมทีมสหวิชาชีพ	2
แสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกประชุมที่เกี่ยวข้องในระดับหน่วยงาน และ/หรือ ที่ประชุมทีมสหวิชาชีพ	3
มีการถอดบทเรียนการทำงาน หรือ วิจัยจากงานประจำ (Routine-to-Research) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับผู้ใช้บริการ หรือระบบการให้บริการ และพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการคุ้มครองเด็ก	4
จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายจากฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อการพัฒนาระบบการคุ้มครองเด็กในระดับหน่วยงานและระดับโครงสร้างที่ใหญ่กว่า ในการจัดบริการให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม ทัวถึง และเป็นธรรม	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- มาตรฐานนี้ ประเมินผู้ปฏิบัติงานแต่ละระดับแตกต่างกัน ดังนี้

ระดับปฏิบัติการ	ดำเนินการตามตัวชี้วัดระดับ 1	ได้รับ 5 คะแนน
ระดับชำนาญการ/ชำนาญการพิเศษ	ดำเนินการตามตัวชี้วัดระดับ 2 - 3	ได้รับ 5 คะแนน
ระดับเชี่ยวชาญ/ทรงคุณวุฒิ	ดำเนินการตามตัวชี้วัดระดับ 4 - 5	ได้รับ 5 คะแนน
หากไม่ได้ดำเนินการตามตัวชี้วัดที่กำหนดข้างต้น ได้รับ 0 คะแนน		

ทั้งนี้ หน่วยงานที่ไม่ได้กำหนดระดับความเชี่ยวชาญตามแนวทางนี้ สามารถกำหนดการเทียบเคียงระดับตามความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญได้ตามความเหมาะสม

- ในกรณีที่หน่วยงานไม่ได้มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานนี้ สามารถยกเว้นไม่ประเมินมาตรฐานนี้ได้

มาตรฐาน 5 มาตรฐานด้านการนิเทศงาน

5.1 ผู้นิเทศงานที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตที่มีประสบการณ์ ควรมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ด้านการคุ้มครองเด็ก รวมถึงมีทักษะด้านการนิเทศงานที่เพียงพอต่อการนิเทศงานด้านคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับความปลอดภัยและประโยชน์สูงสุด

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการให้เป็นผู้นิเทศงานแก่นักสังคมสงเคราะห์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านคุ้มครองเด็กที่ขาดประสบการณ์หรือมีประสบการณ์จำกัด	1
มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของการเป็นผู้นิเทศงาน และตระหนักในบทบาทที่ซับซ้อนที่ส่งผลต่อคดีที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศงาน	2
พัฒนาสมรรถนะในการเป็นผู้นิเทศงานโดยเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศงาน และการคุ้มครองเด็กอย่างต่อเนื่อง	3
มีการประสานเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นิเทศงานในหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการนิเทศงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4
สามารถให้การนิเทศแก่พนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ให้เป็นไปตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์และเป็นไปตามมาตรฐานคุ้มครองเด็ก	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานผลการนิเทศงาน รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ บันทึกการส่งต่อ

5.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก ที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องสามารถสอนงาน (Coaching) หรือชี้แนะการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็ก ทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานตามกระบวนการทำงานสังคมสงเคราะห์ ทักษะคติในการปฏิบัติงานกับเด็กที่เหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพ การจัดการความเครียด โดยใช้การปฐมนิเทศและการนิเทศงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีการกำหนดแนวทางและกระบวนการนิเทศงานอย่างเป็นระบบร่วมกับผู้รับการนิเทศงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งมีการสื่อสารสองทางเกี่ยวกับความคาดหวังในกระบวนการนิเทศงาน	1
กำหนดเนื้อหาและวิธีการในการปฐมนิเทศและการนิเทศงานแต่ละครั้งอย่างชัดเจนและเป็นระบบ โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานตามกระบวนการทำงานสังคมสงเคราะห์ และทัศนคติในการปฏิบัติงาน	2
ประยุกต์ใช้ความรู้ หลักการ แนวคิดทฤษฎีทางสังคมสงเคราะห์ในการนิเทศงาน	3
เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้สะท้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับแนวทางและกระบวนการนิเทศงาน และสื่อสารถึงความกังวลใจที่เกี่ยวข้อง	4
มีแนวทางและกระบวนการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างผู้นิเทศงานและผู้รับการนิเทศอย่างเหมาะสม	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) รายงานผลการนิเทศงาน เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติงานกับผู้ให้บริการบนหลักการ จรรยาบรรณ และแนวคิดทฤษฎีทางสังคมสงเคราะห์ อย่างไรก็ดี นักสังคมสงเคราะห์ใช้หลักการ จรรยาบรรณ และแนวคิดทฤษฎีทางสังคมสงเคราะห์เหล่านั้นในกระบวนการนิเทศงานด้วยเช่นกัน
- สวัสดิการสังคม หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน การมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546) โดยผู้นิเทศจะเป็นผู้นำหลักการตามความหมายของคำว่า “ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม” ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ในการคุ้มครองเด็ก

5.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่านการให้การปรึกษาแบบเพื่อนร่วมวิชาชีพ และเพื่อนต่างวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการรายบุคคลหรือกระบวนการกลุ่ม

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีกระบวนการนิเทศงานรายบุคคล ด้วยความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างผู้นิเทศงานและผู้รับการนิเทศ มีการกำหนดช่องทางและแนวทางในการสื่อสารสองทาง	1
ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศงานเข้าร่วมการประชุมภายในหน่วยงาน และประชุมทีมสหวิชาชีพ และมีกระบวนการให้ผู้รับการนิเทศงานสะท้อนมุมมองและประสบการณ์ในช่วงของการนิเทศงาน	2
มีกระบวนการนิเทศงานที่หลากหลาย ทั้งรายกลุ่ม และรายบุคคล เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและการทำงานเป็นทีม	3
เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศแสวงหาคำแนะนำจากเพื่อนร่วมวิชาชีพท่านอื่น ในกรณีที่เหมาะสม ที่ต้องการปรึกษามีความเฉพาะหรือไม่อยู่ในขอบเขตความเชี่ยวชาญของตนเอง โดยมีการติดตามผลการขอรับการนิเทศจากเพื่อนร่วมวิชาชีพท่านอื่นอย่างเหมาะสม	4
เข้าร่วมการนิเทศแบบสหวิชาชีพ เพื่อให้ความเห็นเชิงวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แก่เพื่อนต่างวิชาชีพ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) รายงานผลการนิเทศงาน เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- การนิเทศแบบสหวิชาชีพ (Multidisciplinary supervision) หมายถึง กระบวนการนิเทศงานที่ผู้รับการนิเทศงานได้รับการนิเทศจากทีมสหวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น แพทย์ จิตแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้และทำงานร่วมกับสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อให้เกิดเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานนี้ หน่วยงานจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาบุคลากร โดยส่งเสริมให้ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานที่มีระบบนิเทศแบบสหวิชาชีพ

5.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องถ่ายทอดทักษะในการประเมินสถานะเด็กและครอบครัว ประเมินความเสี่ยง ทรัพยากร สภาพแวดล้อมของเด็ก ตลอดจนผู้ดูแลของเด็กอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และพิจารณาทางเลือกที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก โดยเน้น แนวปฏิบัติที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการทำงาน

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
มีกระบวนการถ่ายทอดทักษะในการประเมินสถานะเด็กและครอบครัว ประเมินความเสี่ยง ทรัพยากร สภาพแวดล้อมของเด็ก ตลอดจนผู้ดูแลของเด็กอย่างต่อเนื่อง	1
ประเมินความพร้อมของผู้รับการนิเทศในการปฏิบัติงานทุกกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ และ กำหนดขอบเขตในการเข้าไปร่วมในกระบวนการในฐานะที่เล็งอย่างเหมาะสม	2
เข้าให้ความช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุนแก่ผู้รับการนิเทศงานในกระบวนการทำงานเมื่อประเมิน แล้วว่ามีความจำเป็น	3
ในกรณีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ผู้นิเทศงานร่วมกับผู้รับการนิเทศประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อตัดสินใจ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และพิจารณาทางเลือกที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก	4
แนะนำเกี่ยวกับแหล่งความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานหรือให้แนวทางในการจัดการกับกรณีที่ยุ่งยาก ซับซ้อนอย่างเหมาะสม ชัดเจน และให้เป็นเนื้อหาในกระบวนการนิเทศงาน	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) รายงานผลการนิเทศงาน เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ คู่มือการปฏิบัติงาน

5.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงานจะต้องรับผิดชอบติดตามกำกับผลการดำเนินงานของนักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็กที่อยู่ภายใต้การนิเทศงานอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดระยะเวลาในการติดตามที่ชัดเจน

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงผลการดำเนินงานตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
รับทราบเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการติดตามกำกับผลการดำเนินงานของนักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็กที่อยู่ภายใต้การนิเทศงาน	1
มีการกำหนดแนวทาง แผนการนิเทศ และกรอบระยะเวลาในการนิเทศงานอย่างเป็นระบบร่วมกับผู้รับการนิเทศงาน	2
ดำเนินการติดตามกำกับผลการดำเนินงานของนักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ตามแนวทาง แผนการนิเทศและกรอบระยะเวลาที่กำหนด และในกรณีไม่สามารถดำเนินการตามแผนมีการให้เหตุผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงที่เหมาะสม	3
มีการประเมินผลการนิเทศงานว่าบรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมประสบการณ์ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กหรือไม่ โดยพิจารณาจากรายงานการปฏิบัติงาน (Case review)	4
มีการนำผลการประเมินการนิเทศงานมาปรับปรุงกระบวนการนิเทศงานอย่างเป็นรูปธรรม	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) รายงานผลการนิเทศงาน เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ

5.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องสร้างให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมระหว่างการพัฒนาคุณภาพการจัดบริการ และการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน โดยพิจารณาถึงจำนวนงานที่นักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็กดูแลอยู่

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
รับผิดชอบเป็นผู้นิเทศงานแก่นักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็กดูแลอยู่ ในจำนวนที่เหมาะสม	1
มีการบริหารจัดการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศงาน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการในกรณียุ่งยากซับซ้อน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้รับบริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ	2
มีการสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและการนิเทศงาน	3
มีการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการนิเทศงาน เช่น การประชุมร่วม การปรึกษาหารือ การสรุปบทเรียนระหว่างผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น	4
มีการถอดบทเรียนการนิเทศงานเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศงาน	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) รายงานผลการนิเทศงาน เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ เอกสารถอดบทเรียน รายงานวิจัย

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- หน่วยงานควรพัฒนาคู่มือการนิเทศงาน หรือดำเนินการ/ส่งเสริมให้เกิดวิจัยจากการปฏิบัติงาน

5.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงานจะต้องมีความเข้าใจ และสามารถสะท้อนความแตกต่างหลากหลาย อันเป็นผลจากวัฒนธรรม ศาสนา ชชาติพันธุ์ อายุ เพศ ความพิการ และอื่น ๆ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา ชชาติพันธุ์ อายุ เพศ ความพิการ และอื่น ๆ	1
มีความสามารถในการนิเทศงานแก่ผู้รับการนิเทศ บนฐานความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา ชชาติพันธุ์ อายุ เพศ ความพิการ และอื่น ๆ	2
สามารถให้ข้อพิจารณาสำคัญแก่ผู้รับการนิเทศ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ที่มีความละเอียดอ่อนต่อความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา ชชาติพันธุ์ อายุ เพศ ความพิการ และอื่น ๆ หรือมีการประสานเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง	3
มีกระบวนการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ที่มีความละเอียดอ่อนต่อความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา ชชาติพันธุ์ อายุ เพศ ความพิการ และอื่น ๆ	4
ถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงานหรือนิเทศงานบนฐานความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา ชชาติพันธุ์ อายุ เพศ ความพิการ และอื่น ๆ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) รายงานผลการนิเทศงาน เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ เอกสารถอดบทเรียน รายงานวิจัย

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- เชื่อมโยงกับมาตรฐาน 5.1 เกี่ยวกับการประสานเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นิเทศงานในหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการนิเทศงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- หน่วยงานสามารถพัฒนาคู่มือการนิเทศงาน หรือวิจัยจากการปฏิบัติงาน

5.8 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องสามารถแสดงความเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานกรณีที่มีข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างองค์กร บรรยากาศในองค์กรและวัฒนธรรมขององค์กรที่มีต่อการจัดบริการ โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาชีพ

ตัวชี้วัด	ระดับ
ไม่ปรากฏหลักฐานการแสดงออกตามมาตรฐานนี้อย่างชัดเจน	0
รวบรวมข้อสังเกตจากการปฏิบัติงานและการนิเทศงานที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างองค์กร บรรยากาศในองค์กร และวัฒนธรรมขององค์กรที่มีต่อการจัดบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพ	1
แสดงความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาหรือที่ประชุมเกี่ยวกับข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างองค์กร บรรยากาศในองค์กร และวัฒนธรรมขององค์กรที่มีต่อการจัดบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพ	2
มีการถอดบทเรียนการทำงาน หรือ วิจัยจากงานประจำ (Routine-to-Research) ซึ่งสะท้อนข้อจำกัดขององค์กรที่มีต่อการจัดบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพ	3
จัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาหรือที่ประชุมที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างองค์กร บรรยากาศในองค์กร และวัฒนธรรมขององค์กรที่มีต่อการจัดบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพ	4
จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อองค์กรจากฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสะท้อนข้อจำกัดขององค์กรที่มีต่อการจัดบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพ	5

เอกสาร/หลักฐานประกอบการประเมิน: รายงานการปฏิบัติงาน (Case review) รายงานผลการนิเทศงาน เอกสารการประชุมสหวิชาชีพ เอกสารถอดบทเรียน รายงานวิจัย

คำอธิบายเพิ่มเติม:

- ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยนโยบาย เพื่อการปฏิบัติในเชิงนโยบาย ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ (policy objectives) แนวการดำเนินงานของนโยบาย (policy means) และกลไกของนโยบาย (policy mechanism) (นางรัตนภรณ์ สมบูรณ์, 2555) ทั้งนี้ อาจอ้างถึง คู่มือการปฏิบัติงาน การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์ แผน และมาตรการด้านการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2559

ส่วนที่ 3

แบบฟอร์มการประเมินตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และนักสังคมสงเคราะห์ด้านการคุ้มครองเด็ก

มาตรฐาน 1: มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)	
		0	1	2	3	4	5			
1.1 การยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์										
1.1.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้อง ปฏิบัติงานโดยยึดหลักการด้านสิทธิเด็ก และ มีการตัดสินใจที่ยึดประโยชน์สูงสุดของเด็ก เพื่อให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมของครอบครัว ที่มีความปลอดภัยและสามารถพัฒนาเด็กได้ ตามมาตรฐานขั้นต่ำ									คะแนน	
1.1.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้อง ปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม ด้วยความตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ โดยไม่แสวงประโยชน์จากเด็กและครอบครัว									คะแนน	

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
1.1.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้อง พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ในงานคุ้มครองเด็กอย่างต่อเนื่อง และทันต่อ การเปลี่ยนแปลง									คะแนน
1.1.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมี ทัศนคติที่ดี ไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิติเตียน และ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเห็นอกเห็นใจ									คะแนน
1.1.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้อง ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดบริการที่สอดคล้อง เหมาะสม กระจายทรัพยากรที่จำเป็นอย่าง ทั่วถึง เป็นธรรม									คะแนน
1.1.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้อง ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อน ต่อความหลากหลายของเด็ก ไม่เลือกปฏิบัติ ต่อเด็ก ให้ความสำคัญกับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
1.1.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องใช้ สัมพันธภาพทางวิชาชีพ สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างวิชาชีพตนเองและวิชาชีพอื่น รวมทั้ง การเสริมพลังและสร้างการมีส่วนร่วมกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่าย									คะแนน
มาตรฐานย่อย 1.2 การใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติงานบนฐานความรู้ ทักษะ ทักษะคิดและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ									
1.2.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการปฏิบัติงานที่ยึดหลัก จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์									คะแนน
1.2.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องค้นหา และตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านโดย คำนึงถึงสหวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ในการวินิจฉัยและ ประเมินปัญหา ไม่เลือกปฏิบัติในการให้บริการ และให้เหตุผลเชิงหลักการได้ในการให้บริการ ทุกขั้นตอน									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
1.2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก มีการสื่อสาร โดยภาษากาย การพูด น้ำเสียง และการเขียน ด้วยการเคารพและให้เกียรติผู้ใช้บริการ เพื่อนร่วมงาน ผู้รับการนิเทศ ฯลฯ									คะแนน
1.2.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กดำเนินการ ให้ผู้ใช้บริการได้รับความคุ้มครองและ ช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็น									คะแนน
มาตรฐานย่อย 1.3 การปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพกฎหมายคุ้มครองเด็กและไม่ใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน									
1.3.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องไม่ใช้ อำนาจหรือตำแหน่งของตนเองในการข่มขู่ บังคับ จู่โจมและบุคคลในครอบครัว									คะแนน
1.3.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องส่งเสริม ให้เด็กและครอบครัวมีส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจในการจัดการปัญหา									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
1.3.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องยึดมั่น ในหลักการและเจตนารมณ์ ตามกฎหมาย คุ้มครองเด็กกรณีมีแรงกดดันจากสถานการณ์ ทางสังคมหรือการเมือง									คะแนน
มาตรฐานย่อย 1.4 การปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพสิทธิ ศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของผู้ใช้บริการ									
1.4.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กพึงตระหนัก ถึงหลักการเก็บรักษาความลับของข้อมูล ส่วนบุคคล โดยไม่สื่อสารเผยแพร่ไปยัง บุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และ ไม่ได้รับอนุญาต									คะแนน
1.4.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมี มาตรการเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าข้อมูล ที่เป็นความลับและเอกสารสำคัญจะถูกเก็บ ไว้อย่างปลอดภัย									คะแนน
สรุปคะแนนมาตรฐานที่ 1		การประเมินตนเอง.....คะแนน						ผู้ประเมิน.....คะแนน	

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ 1 (กรอกโดยผู้ขอรับการประเมิน)

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินต่อมาตรฐานที่ 1

มาตรฐาน 2: มาตรฐานด้านความรู้

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
2.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ พื้นฐานด้านสิทธิเด็กและสังคมสงเคราะห์ทั้ง ค่านิยม หลักการ จริยธรรม กระบวนการ และวิธีวิทยาทางสังคมสงเคราะห์									คะแนน
2.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การทำงานกับเด็ก ครอบครัว ชุมชน การสร้าง เครือข่าย และการทำงานสหวิชาชีพ โดยสามารถ เชื่อมโยงความรู้ในลักษณะบูรณาการ									คะแนน
2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขและป้องกันการใช้ความรุนแรง ในครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสังคม รวมถึง พลวัตของปัญหาที่มาพร้อมกับเทคโนโลยี									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
2.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ เกี่ยวกับประเด็นทางกายจิตสังคม จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ ความผิดปกติ ทางจิต และการฟื้นฟูสมรรถภาพ									คะแนน
2.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ เกี่ยวกับเจตนารมณ์ หลักการ และสาระสำคัญ ที่เกี่ยวข้องของกฎหมายที่สำคัญ อาทิ กฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก การคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายศาลเยาวชน และครอบครัวในส่วนของคุ้มครองสวัสดิภาพ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ในส่วนของคุ้มครองผู้เสียหาย									คะแนน
2.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ ในการทำงานกับครอบครัวให้มีความเข้าใจ และทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก เข้าใจอุปสรรค ที่ครอบครัวต้องเผชิญในการเข้าถึงบริ การ สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำ ในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
2.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมี ความรู้ในการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น เด็กติดเชื HIV เด็กติดสารเสพติด เด็กพิการ เด็กในสถานการณ์โยกย้ายถิ่นฐาน เด็กที่อยู่ใน สถานการณ์ฉุกเฉิน เด็กที่ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว เด็กที่กระทำความผิด และ เด็กที่เป็นเหยื่อในกระบวนการค้ามนุษย์ เป็นต้น									คะแนน
2.8 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีความรู้ เกี่ยวกับที่มาและผลกระทบของความหลากหลาย ทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ ความเชื่อ สังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อเด็กและครอบครัว									คะแนน
2.9 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมี ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากร บุคคล และ หน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กและครอบครัว									คะแนน
สรุปคะแนนมาตรฐานที่ 2		การประเมินตนเอง.....คะแนน							ผู้ประเมิน.....คะแนน

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ 2 (กรอกโดยผู้ขอรับการประเมิน)

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินต่อมาตรฐานที่ 2

มาตรฐาน 3: มาตรฐานด้านทักษะและกระบวนการปฏิบัติงาน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
3.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีทักษะ พื้นฐาน เช่น การซักถาม การสังเกตและ การให้การปรึกษา (Counseling) นอกจากนี้ ยังต้องรู้จักแหล่งที่สามารถให้บริการต่าง ๆ ได้แก่ ให้คำปรึกษาแนะนำ (Counseling) ครอบครัวบำบัด (Family therapy) กิจกรรม ส่งเสริมครอบครัว (Family Recreation) หรือการจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัว (Home Inventory) และฝึกทักษะที่จำเป็นแก่ กลุ่มเป้าหมาย									คะแนน
3.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีทักษะ ในการสร้างสัมพันธภาพหรือทักษะการสร้าง ความไว้วางใจ (Trust) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
3.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรมีทักษะ ในการรวบรวมข้อมูล สืบค้นข้อเท็จจริง ใช้เครื่องมือ ตรวจวัด และหรือแบบทดสอบจากผู้ประกอบ วิชาชีพต่าง ๆ และการจัดกิจกรรม เพื่อรวบรวม กลั่นกรองข้อเท็จจริงให้เกิดความชัดเจน									คะแนน
3.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กควรทำการบันทึก ข้อมูลในสาระสำคัญ									
3.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องสามารถ ใช้เครื่องมือประเมิน 4 ชิ้น คือ การประเมินร่างกาย จิตใจ และสังคม (Bio Psycho social Assessment) การประเมินความเสี่ยง (Risks Assessment) การประเมินครอบครัวของเด็ก (Family Assessment) และประเมินความต้องการรับบริการของเด็ก และครอบครัว (Needs Assessment) ทั้งนี้ ต้องประเมินและจัดทำแผนให้บริการร่วมกับ ทีมสหวิชาชีพ									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
3.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องประเมิน ความเสี่ยงและอันตราย ซึ่งควรตัดสินใจอย่าง ทันที่ว่ามีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เด็ก ประสบภาวะเสี่ยงเพิ่มขึ้น									คะแนน
3.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องให้ ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าสอดคล้องกับ สถานการณ์และความต้องการจำเป็นเฉพาะหน้า หากต้องแยกตัวเด็กจากครอบครัว ต้องคำนึงถึง สภาพแวดล้อมใหม่ที่มีบรรยากาศความเป็น ครอบครัวและความปลอดภัย									คะแนน
3.8 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้อง สามารถประสานส่งต่อความรับผิดชอบให้ หน่วยงานและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ตามแผนการให้บริการ (ซึ่งเป็นแผนที่กำหนด ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ)									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
3.9 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องติดตาม ผลการดำเนินการตามแผนการให้บริการ (Monitoring) และติดตาม (Follow up) กลุ่มเป้าหมายตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสามารถประเมินและปรับเปลี่ยนแผน การให้บริการให้สอดคล้องเหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้									คะแนน
3.10 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมี ทักษะการสื่อสารกับเด็ก ครอบครัว และ ชุมชน ทักษะการไกล่เกลี่ยประนีประนอม และการจัดการความขัดแย้งภายในครอบครัว และระหว่างครอบครัวกับสังคมแวดล้อม									คะแนน
สรุปคะแนนมาตรฐานที่ 3		การประเมินตนเอง.....คะแนน							ผู้ประเมิน.....คะแนน

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ 3 (กรอกโดยผู้ขอรับการประเมิน)

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินต่อมาตรฐานที่ 3

มาตรฐาน 4: มาตรฐานด้านการประสานความร่วมมือ

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
4.1 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องแสวงหาทรัพยากร และประสานความร่วมมือกับบุคคล/หน่วยงาน/เครือข่ายภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กและครอบครัวตามแผนการให้บริการ									คะแนน
4.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับครอบครัว เครือญาติ และชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดวิธีการและแผนการช่วยเหลือระยะยาวแก่เด็กและครอบครัว โดยมีพื้นฐานของความไว้วางใจและเข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
4.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้องมี ความสามารถในการประสานความเข้าใจกับผู้ ที่เกี่ยวข้องเรื่องสาเหตุและมูลเหตุของความ ขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน เพื่อนร่วมงาน และ ผู้ประกอบวิชาชีพสาขาอื่น ร่วมกันวิเคราะห์ รวมทั้งร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไข ปัญหาแต่ละสาเหตุหรือมูลเหตุ โดยกำหนด บทบาทของผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบอย่างชัดเจน									คะแนน
4.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กจะต้อง สามารถให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้ระบบคุ้มครองเด็กจัดบริการให้แก่ กลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม ทัวถึง และ เป็นธรรม									คะแนน
สรุปคะแนนมาตรฐานที่ 4		การประเมินตนเอง.....คะแนน						ผู้ประเมิน.....คะแนน	

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ 4 (กรอกโดยผู้ขอรับการประเมิน)

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินต่อมาตรฐานที่ 4

มาตรฐาน 5: มาตรฐานด้านการนิเทศงาน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
5.1 ผู้นิเทศงานที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต ที่มีประสบการณ์ ควรมีความรู้ และทักษะที่จำเป็น ในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ด้านการคุ้มครองเด็ก รวมถึงมีทักษะด้านการนิเทศงาน ที่เพียงพอต่อ การนิเทศงานด้านคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับ ความปลอดภัยและประโยชน์สูงสุด									คะแนน
5.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องสามารถสอนงาน (Coaching) หรือชี้แนะ การปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์/พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็ก ทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานตามกระบวนการ ทำงานสังคมสงเคราะห์ ทักษะคติในการปฏิบัติงาน กับเด็กที่เหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพ การจัดการความเครียด โดยใช้การปฐมนิเทศ และการนิเทศงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
5.3 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่านการให้ การปรึกษาแบบเพื่อนร่วมวิชาชีพ และเพื่อน ต่างวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการรายบุคคลหรือ กระบวนการกลุ่ม									คะแนน
5.4 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศ งานจะต้องถ่ายทอดทักษะในการประเมิน สภาวะเด็กและครอบครัว ประเมินความเสี่ยง ทรัพยากร สภาพแวดล้อมของเด็ก ตลอดจน ผู้ดูแลของเด็กอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้องม ีการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และพิจารณาทางเลือกที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อเด็ก โดยเน้นแนวปฏิบัติที่มีหลักฐาน เชิงประจักษ์ในการทำงาน									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
5.5 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหาย จะต้องรับผิดชอบติดตามกำกับผลการดำเนินงาน ของนักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็กที่อยู่ภายใต้ การนิเทศงานอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดระยะเวลา ในการติดตามที่ชัดเจน									คะแนน
5.6 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหาย จะต้องสร้างให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ระหว่างการพัฒนาคุณภาพการจัดบริการและ การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน โดยพิจารณาถึง จำนวนงานที่นักสังคมสงเคราะห์/พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองเด็กดูแลอยู่									คะแนน
5.7 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหาย จะต้องมีความเข้าใจ และสามารถสะท้อนความ แตกต่างหลากหลาย อันเป็นผลจากวัฒนธรรม ศาสนา ชาติพันธุ์ อายุ เพศ ความพิการ และอื่น ๆ									คะแนน

มาตรฐานย่อย	ผลการดำเนินงาน	คะแนนการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ของผู้ขอรับการประเมิน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องคะแนน)						รายการเอกสาร ประกอบการประเมิน	สรุปคะแนน ของผู้ประเมิน (กรอกโดยผู้ประเมิน)
		0	1	2	3	4	5		
5.8 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้นิเทศงาน จะต้องสามารถแสดงความเห็นหรือข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานกรณีที่มีข้อจำกัดในเชิงโครงสร้าง องค์กร บรรยากาศในองค์กร และวัฒนธรรม ขององค์กรที่มีต่อการจัดบริการ โดยให้สอดคล้อง กับมาตรฐานทางวิชาชีพ									คะแนน
สรุปคะแนนมาตรฐานที่ 5		การประเมินตนเอง.....คะแนน							ผู้ประเมิน.....คะแนน

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ 5 (กรอกโดยผู้ขอรับการประเมิน)

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินต่อมาตรฐานที่ 5

(กรอกโดยผู้ประเมิน)

สรุปคะแนนของผู้ประเมิน

มาตรฐาน	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
1. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ	16	80	
2. มาตรฐานด้านความรู้	9	45	
3. มาตรฐานด้านทักษะและกระบวนการปฏิบัติงาน	10	50	
4. มาตรฐานด้านการประสานความร่วมมือ	4	20	
5. มาตรฐานด้านการนิเทศงาน	8	40	
รวม	47	235	

สรุปผลการประเมิน

☐ ดีเด่น ☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ควรปรับปรุง

ผลการประเมิน		ดีเด่น	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
คะแนน	ระดับปฏิบัติการ (มาตรฐาน 1-4)	156-195	116 - 155	76 - 115	36 - 75	0 - 35
	ผู้ที่มีประสบการณ์/ผู้นิเทศงาน (มาตรฐาน 1-5)	188-235	140 - 187	92 - 139	44 - 91	0 - 43

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4

เอกสารอ่านเพิ่มเติม

1. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of Child)
http://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights/CRC_th.aspx
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
https://dcy.go.th/webnew/upload/regulation/regulation_th_20170105023516_1.pdf
3. ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ หมายเลข 13 (ปี พ.ศ. 2554) ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง
4. คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง (กรมกิจการเด็กและเยาวชน)
https://dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20190805100723_1.pdf
5. พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556
http://law.m-society.go.th/law2016/uploads/lawfile/20151019_15_11_36_5272.pdf
<http://law.m-society.go.th/law2016/uploads/lawfile/5c933e64ad5fc.pdf>
6. ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2562
<http://law.m-society.go.th/law2016/uploads/lawfile/5c933e64ad5fc.pdf>
7. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
http://law.m-society.go.th/law2016/uploads/lawfile/20150930_10_56_53_2922.pdf

ภาคผนวก

แนวทางในการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเป็นรายกรณี *

(Case profile / The Case-specific Information Record; CsIR)

ความสำคัญของการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเป็นรายกรณี (Case profile / The Case-specific Information Record; CsIR)

ในกระบวนการรับส่งเด็กเพื่อให้มีการส่งต่อข้อเท็จจริงพร้อมความรับผิดชอบระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของเด็กและครอบครัว ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิต จุดเริ่มต้นของการเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองเด็ก หรือ Intake Process ของเด็ก เป็นการบันทึกข้อเท็จจริงระหว่างการคุ้มครองเด็กว่ามีการให้บริการแก่เด็กผู้นี้และครอบครัวอย่างไร ใครเป็นผู้ให้บริการบ้าง เหตุผลที่ต้องให้บริการนั้น ๆ ให้บริการอะไร อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการเป็นอย่างไร มีประวัติการส่งต่อความรับผิดชอบไปยังบุคลากรและหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งเหตุผลในการส่งต่อความรับผิดชอบทุกครั้ง จุดสิ้นสุดของการให้บริการ ซึ่งก็คือการคืนเด็กสู่สังคม (Social Reintegration) โดยการบันทึกข้อมูลข้างต้นประกอบด้วย โครงสร้างการทำงานและการเก็บบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประเมินต่าง ๆ การวิเคราะห์วินิจัย การตัดสินใจที่นำไปสู่แผนการให้บริการ (ไม่ว่าผู้รับบริการจะสมัครใจหรือไม่) การกำหนดเป้าหมาย รวมทั้งคาดการณ์ถึงผลที่ตามมาได้เมื่อดำเนินการตามแผน การติดตามผลการปฏิบัติ (Monitoring) คือ การติดตามสถานะความเป็นอยู่ที่มีการให้บริการตามแผน รวมถึง การติดตามทำงาน (follow - up) อย่างต่อเนื่อง การประเมินทบทวนประสิทธิผลของงานว่า สามารถทำให้เด็กมีสุขภาพและพัฒนาการที่ดีและอยู่ดีมีสุขอย่างไรหรือไม่ (อ้างอิงหัวข้อ Hope for Children and Families: Case specific information record จากคู่มือฝึกอบรมของ child and family training แห่งสหราชอาณาจักร หัวข้อ Engagement and goal setting: Case specific information record)

วัตถุประสงค์

๑. ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ใครหรือหน่วยงานใดสามารถเข้าใจสภาพและประเด็นการคุ้มครองเด็กของเด็กรายนี้ได้ทันที ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนสิ้นสุดกระบวนการ โดยไม่จำเป็นต้องสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องอีก

๒. สามารถนำไปวิเคราะห์วินิจัยว่ากระบวนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เพื่อปรับปรุงทบทวนแก้ไขหรือพัฒนา ให้กระบวนการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก

๓. สามารถนำไปใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้ทุกกรณี

* โดย สรรพสิทธิ์ คู่มือประพันธ์ (๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔)

วิธีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเป็นรายกรณี

(Case profile / The Case-specific information record; CsIR)

Case profile ประกอบด้วยข้อเท็จจริงและการวิเคราะห์วินิจัยของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยสรุป ทั้งนี้ ต้องสามารถอ้างอิงถึงที่มาของข้อมูลและเรื่องราวที่บันทึกไว้ เช่น การบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็ก นักจิตวิทยาจะบันทึกในเวชระเบียนว่าเด็กมีพฤติกรรมอะไรบ้าง และพฤติกรรมนั้นมาจากสาเหตุอะไร วิธีการในการแก้ไขคืออะไร มีการวัดผล ต้องมีข้อวินิจัยว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดก่อนที่จะมีอาการนี้ ผู้บันทึกคือผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ หรือแพทย์ โดยแนบสำเนาเวชระเบียนไว้อ้างอิงประกอบ ดังนั้น ผู้ที่มารับช่วงต่อจะเห็นภาระงาน หรือหากมีคนลาออกไปจะสามารถติดตามการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง Case profile ต้องบันทึกในรูปแบบ electronic file การเพิ่มข้อมูลต้องมีการอ้างอิงถึงที่มาของข้อมูลที่เพิ่มขึ้น เช่น การรับเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางกายในช่วงแรก แต่อาจค้นพบว่ามีากล้งเกิทางเพศเกิดขึ้นด้วย เราต้องบันทึกถึงวิธีการได้มาของข้อเท็จจริงดังกล่าวพร้อมหลักฐานยืนยัน

การบันทึก Case profile เป็นการนำข้อเท็จจริงที่แต่ละวิชาชีพแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาบันทึกเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว ไว้ในเอกสารชุดเดียวกัน ประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ พยาบาล ครูหรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานแต่ละแห่งที่เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ สรุปประเด็นสำคัญ โดยมีการอ้างอิงเอกสาร เช่น บันทึกการประชุมทีมสหวิชาชีพ จะมีการวิเคราะห์วินิจัยในประเด็นต่าง ๆ และลงรายละเอียดตามเอกสารแนบ โดยระบุหมายเลขที่เอกสารไว้ให้สามารถตรวจสอบ ดังนั้นหากทุกคนที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับมอบหมายให้รับช่วงความรับผิดชอบ จะไม่มีปัญหาในการรับช่วง การรับช่วงความรับผิดชอบ ต้องมีการประชุมส่งมอบงานที่เรียกว่า Hand over meeting โดยพูดคุยแลกเปลี่ยนถึงรายละเอียดที่มาที่ไปว่าเหตุใดเด็กต้องเข้าสู่ระบบคุ้มครองเด็ก ภารกิจที่จะต้องรับเด็กต่อไปคืออะไร (ภารกิจหลักของสถานแรกรับ คือการกำหนดแผนงานว่าเด็กจะต้องรับบริการอะไร ไปไหน เงื่อนไข เงื่อนไขเป็นอย่างไร) ทั้งนี้ แต่ละวิชาชีพแต่ละหน่วยงานที่รับช่วงความรับผิดชอบ ต้องมีศักยภาพในการตอบโจทย์ที่กล่าวมาข้างต้นด้วย

หัวข้อของการเขียน Case profile

๑. ความเป็นมา อายุ เพศ สาเหตุที่ต้องมาอยู่ที่หน่วยงาน เด็กเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองเด็ก ไม่ว่าจะเป็นสถานแรกรับหรือหน่วยงานเมื่อใด ต้องบันทึกความเป็นมาโดยสรุป (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ม.๕๖ (๒))

การบันทึกต้องมีการตรวจสอบว่าเป็นความจริงหรือไม่ก่อน ดังนั้น case profile ต้องเป็นข้อเท็จจริง ตัวอย่างเช่น หากมีผู้ส่งเด็กเข้าสถานแรกรับ ผู้รับเรื่องซึ่งถ้าเป็นตัวแทนงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับเรื่อง ย่อมเป็นการรับแจ้งตามมาตรา ๒๙ วรรค ๑ ต้องสอบถามว่าคุณเป็นใคร มีความเกี่ยวข้องกับเด็กอย่างไร เช่น กรณีครูดุคิดว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงว่ามีสาเหตุใดที่ทำให้ครูดุเช่นนั้น ย่อมโยงถึงข้อเท็จจริงว่าครูพบข้อเท็จจริงหรือข้อบ่งชี้ใดที่ทำให้ครูเชื่อว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ แล้วจึงสอบถามเด็กหรือเริ่มการสืบค้นข้อเท็จจริง กรณีที่ส่งเด็กตรวจหาร่องรอยหลักฐานหรือพยานหลักฐาน เราอาจไม่พบหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปหากเด็กถูกระงับมานาน หรือ ถูกล่วงเกินทางเพศโดยผู้กระทำความผิด ย่อมไม่อาจตรวจพบข้อเท็จจริง เด็กอาจมีร่องรอยเก่าว่าเคยมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น อย่างไรก็ตามคำบอกเล่าจากเด็กยังเป็นหลักฐานสำคัญว่าคนทำคือใคร แต่การใช้ปากคำเด็กก็อาจมีปัญหา เช่น การโต้แย้งว่าเด็กสร้างเรื่อง ดังนั้น หากเราบันทึกรายละเอียดข้างต้นไว้ เราสามารถนำไปใช้หักล้างข้อโต้แย้งดังกล่าวได้

วิธีการที่ถูกต้องในการได้ข้อเท็จจริงจากเด็กมีหลักสำคัญคือ การสร้างให้เด็กเกิดความไว้วางใจ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าสามารถคุ้มครองช่วยเหลือเขาได้ ถ้าเด็กมีความไว้วางใจ เด็กก็จะยอมบอกเล่าข้อเท็จจริงโดยไม่ปิดบัง เช่นกรณีเด็กหญิงอายุหกปีถูกมารดาทำร้ายตบตีจนใบหน้าปูดบวมพบว่าเดิมเด็กอาศัยอยู่กับปู่ย่าตั้งแต่เกิดใหม่ๆเพราะหลังจากเด็กเกิดไม่นานบิดาของเด็กถึงแก่กรรมมารดาแยกตัวไปอยู่ที่อื่นแล้วมีสามีใหม่ จนเด็กอายุหกขวบมารดาก็ไปขอรับตัวจากปู่ย่ามาอยู่กับตนอยู่ด้วยกันไม่ถึงสองสัปดาห์มารดาก็ทำร้ายทุบตีเด็ก ขณะที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งเหตุไปพร้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อแยกเด็กมาคุ้มครอง ปรากฏว่าเด็กเข้าไปถอดขามารดาแล้วร้องว่าอย่าจับแม่ของหนู หนูไม่เจ็บไม่เป็นอะไร แม่ลงโทษเพราะหนูดื้อชน พนักงานเจ้าหน้าที่นำตัวเด็กไปโรงพยาบาลเพื่อตรวจสุขภาพและรักษาและได้แจ้งให้ปู่ย่าทราบ เมื่อปู่ย่าไปเยี่ยมเด็กที่โรงพยาบาลเด็กโผเข้ากอดแล้วร้องให้ให้ปู่ย่าช่วยอย่าให้หนูกลับไปอยู่กับแม่อีก แล้วบอกเล่าข้อเท็จจริงอย่างละเอียด ทั้งนี้เด็กมีความไว้วางใจว่าปู่ย่าสามารถช่วยตนได้ ขณะที่ไม่แน่ใจว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนแปลกหน้าจะสามารถช่วยเหลือได้ เช่นเดียวกับกรณีเด็กถูกระงับทำทารุณกรรมอื่นๆที่เด็กไม่ยอมบอกเล่าว่าใครเป็นผู้กระทำเพราะเด็กไม่มั่นใจ (หรือกังวลใจหรือเกรงกลัว) ว่าการบอกเล่าข้อเท็จจริง จะยังทำให้ผู้กระทำความผิดงานตนรุนแรงขึ้นไปอีกหรือไม่ ถ้าเราสามารถสร้างความไว้วางใจให้แก่เด็กว่าขณะนี้เด็กอยู่ในความอารักขาของเราและเราสามารถช่วยให้เด็กพ้นจากการกระทำของผู้กระทำได้ เด็กก็จะเล่าข้อเท็จจริงได้

เด็กหญิงอายุ ๑๔ ปีถูกญาติข่มขืนกระทำชำเรา แต่เด็กมีปัญหาสุขภาพจิต ผู้โต้แย้งอาจกล่าวว่าเด็กคิดจินตนาการไปเอง หากมีการบันทึกรายละเอียด ว่าวันที่เกิดเหตุ เด็กไปหาพยาบาล (กรณีนี้เป็นพยาบาลแผนกจิตเวช) เด็กเล่าว่าหนูถูกคนคนนี้ทำ ครั้งสุดท้ายในช่วงที่เด็กถูกระงับไม่มีใครอยู่บ้านเลย ผู้กระทำจึงสามารถกระทำเด็กโดยไม่มีพยานพบเห็น เมื่อส่งเด็กตรวจร่างกาย

ก็ไม่พบเชื้ออสุจิ แต่พบร่องรอยเก่าว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ ประเด็นคือ คนที่มีปัญหาสุขภาพจิตไม่สามารถคิดเป็นเรื่องราว แต่ในช่วงเขาไม่ได้เสียจริต เขาสร้างจินตนาการได้เหมือนกันก็จริง แต่ประเด็นนี้ไม่ใช่เรื่องเพื่อฝันเพราะเหตุการณ์ไม่ได้เกิดขึ้นแบบโดด ๆ เช่นในวันนั้นแม่กับยายไม่อยู่จริง เด็กเกิดความทุกข์ร้อน เด็กมาขอความช่วยเหลือจากพยาบาลว่า ไม่อยากให้คนนี้มาทำแบบนี้อีกแล้ว ไม่ได้อยากให้เขาติดคุก หากพนักงานสอบสวนเสนอสำนวนสอบสวนสั่งไม่ฟ้องเพราะคิดว่าเด็กป่วยเป็นจิตเภทและผู้ต้องหาอีกอ้างว่ามีต้นสามารถหาพยานมายืนยันว่าเขาอยู่ที่อื่นในขณะที่เกิดเหตุ ถือว่าเป็นการเสนอสำนวนสอบสวนสั่งไม่ฟ้องที่ขาดความสมบูรณ์เพราะการวินิจฉัยไม่ได้เชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน การอ้างว่าเด็กมีอาการจิตเภทไม่สามารถยืนยันว่าเด็กสร้างจินตนาการขึ้นมาเองเสมอ ประกอบกับเหตุการณ์ที่เด็กบอกเล่ามีที่มาที่ไปสอดคล้องกันผิดวิสัยการจินตนาการ โดยเฉพาะเมื่อเด็กไปหาบุคคลที่เขาไว้วางใจว่าจะให้ความช่วยเหลือเขาได้คือพยาบาลซึ่งสามารถสังเกตเห็นอาการผิดปกติทางที่ทุกข์ร้อนของเด็กที่ต้องการให้ช่วย รวมทั้งร่องรอยเก่า ๆ สามารถเชื่อมโยงร้อยรัดในประเด็นที่ว่า ญาติผู้ต้องหาโอกาสที่เด็กต้องอยู่ในบ้านตามลำพัง เข้าไปกระทำต่อเด็กอย่างต่อเนื่องหลายครั้งเป็นเวลาหลายเดือน จนกระทั่งเด็กไม่อาจทนรับสภาพได้จึงต้องไปขอให้พยาบาลที่รู้จักช่วยเหลือ

อีกตัวอย่าง ครูปพบว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ แล้วครูพาเด็กไปแจ้งความแต่ตำรวจพาไปโรงพยาบาลอำเภอ เนื่องจากไม่เชี่ยวชาญ เด็กต้องขึ้นขาหยั่ง (เป็นวิธีค้นหาหรือตรวจหาพยาธิสภาพในทางเดินปัสสาวะและระบบสืบพันธุ์) แต่การตรวจร่องรอยหลักฐานจากของเหลวในช่องคลอดไม่จำเป็นต้องถ่างช่องคลอด แต่ต้องตรวจดูเยื่อพรหมจารี ซึ่งต้องจัดทำในการตรวจเช่นท่านอนคว่ำ นอนหงาย นอนตะแคงแยกต้นขา นอนบนเตียงพยาบาลหรือตักผู้ใหญ่แล้วตรวจ

ประเด็นที่เป็นปัญหามาก เช่น

๑. การตรวจไม่พบหลักฐานแล้วแพทย์ให้ความเห็นว่าเด็กไม่เคยร่วมประเวณี ทั้งที่ควรวินิจฉัยว่าแผลนั้นเกิดจากอะไร เช่น ถูกของแข็ง ถูกแรงกระแทก มีทิศทางลักษณะใดซึ่งสามารถช่วยวินิจฉัยสาเหตุของปัญหา

๒. การไม่ได้ส่งรายละเอียดที่มากับตัวเด็กเช่น ภาพถ่ายใบหน้าร่างกายและจุดผิดปกติต่าง ๆ การตรวจสุขภาพและพัฒนาการตามวัยด้านต่างๆของเด็ก จึงไม่อาจวินิจฉัยได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเมื่อใด

๓. การส่งเด็กเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองเด็กแรกรับหรือคือ Intake Process ของเด็กสามารถป้องกันไม่ให้ผู้ถูกระทำหรือคนในครอบครัวเข้ามาเกี่ยวข้องแทรกแซงการค้นหาข้อเท็จจริงหรือการสอบสวน ณ สถานที่เกิดเหตุที่เรียกว่า Crime scene investigation เป็นเรื่องสำคัญสุดต้องมีมาตรการปิดกั้นกันไม่ให้บุคคลที่ไม่ใช่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในพื้นที่ ในต่างประเทศจะมีหมายศาล ห้ามคนเข้าไปเกี่ยวข้องและยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ถ้ามีคนเข้าไปยุ่งพยานหลักฐานก็จะเสียหาย โดยเฉพาะการซักถามหรือถามปากคำเด็กในระหว่างสืบสวนหรือสืบเสาะต้องกันไม่ให้บุคคลใด ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กมีความผ่อนคลายไม่ถูกกดดันและสามารถบอกเล่าข้อเท็จจริงได้เต็มที่

๔. การบันทึกเพื่อส่งต่อความรับผิดชอบให้ผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานอื่น ต้องกำหนดประเด็นว่าเด็กมีสถานะด้านร่างกายจิตใจและสังคมอย่างไร (รวมถึงพัฒนาการตามวัยด้านต่าง ๆ)

เหตุใดจึงทำให้เด็กตกอยู่ในสภาวะเช่นนั้นและเด็กต้องการรับบริการจากผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานนั้น ๆ อย่างไรบ้าง มีเงื่อนไขเวลาและเงื่อนไขใดบ้างรวมทั้งการบันทึกข้อวิเคราะห์วินิจัยความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการให้บริการ ดังนั้นควรมีรายละเอียด เช่น การพาเด็กไปพบจิตแพทย์เด็ก ต้องบันทึกด้วยว่าเหตุใดจึงต้องพาเด็กไปพบแพทย์ โดยเด็กอาจมีอาการผื่นร้าย ละเมอ กรีดร้อง ซึมเศร้า แยกตัว มีภาวะถดถอยไม่เข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ฯลฯ หรือมีข้อเท็จจริงอื่นใดที่บ่งชี้ให้เห็นพฤติกรรม อาการ กลุ่มอาการที่ผิดปกติ เมื่อแพทย์วิเคราะห์วินิจัยว่าเด็กมีอาการ Post-Traumatic Stress Disorder, Depression, Withdrawal, Anxiety ฯลฯ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องถามถึงสาเหตุหรือความเป็นมาของอาการหรือกลุ่มอาการที่แพทย์วินิจัยซึ่งจำเป็นต้องได้รายละเอียดไปใช้กำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็ก

กรณีที่แพทย์วิเคราะห์วินิจัยว่าเด็กมีอาการ Anxiety ต้องสอบถามว่า Anxiety นี้ เกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง เช่น เกิดจากถูกแยกจากครอบครัว (Separation Anxiety) หรือ รู้สึกไม่แน่ใจว่าอาจกลับไปตกอยู่ในสภาพเดิมอีกหรือเปล่า หรือไม่รู้วาทิศทางชีวิตในอนาคตต่อไปจะเป็นอย่างไร ใครจะเป็นที่พึ่งของเด็กได้บ้าง หากมีคำอธิบายจากแพทย์ก็จะสามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กได้ถูกต้องและช่วยแก้ไขหรือบำบัดได้

กรณีเกิดจากเด็กอายุเกินหกปีถูกแยกจากครอบครัว ต้องทำ Counseling ให้เด็กเห็นความจำเป็นที่ต้องแยก รวมทั้งเงื่อนไขเวลาที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือเงื่อนไขใดบ้าง อาจจัดระบบการสื่อสาร หรือการเยี่ยมของสมาชิกครอบครัวที่ไม่มีปัญหา โดยประเมินความเสี่ยงพร้อมกับกำกับควบคุมไม่ให้ก่อผลร้ายต่อเด็ก สำหรับเด็กอายุต่ำกว่าหกปียังไม่สามารถพูดคุยด้วยเหตุผลได้ แต่เด็กวัยนี้มีสมาธิสั้นจึงสามารถใช้การชักจูงให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมโดยไม่คิดถึงครอบครัว

กรณีเด็กรู้สึกไม่แน่ใจว่าอาจกลับไปตกอยู่ในสภาพเดิมอีกหรือเปล่า ต้องทำ Counseling ให้เด็กมั่นใจหรือไว้วางใจว่าพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถคุ้มครองให้ปลอดภัยได้ไม่ว่าเด็กจะอยู่ที่ใดรวมทั้งที่บ้านของตน บางกรณีผู้ปกครองไปแย่งตัวเด็กจากโรงเรียน พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องประสานงานกับโรงเรียนเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและคุ้มครองเด็กขณะอยู่ที่โรงเรียน

กรณีไม่แน่ใจวาทิศทางชีวิตในอนาคตต่อไปจะเป็นอย่างไร ใครจะเป็นที่พึ่งของเด็กได้บ้าง ต้องให้เด็กมีส่วนร่วมรับรู้ขั้นตอนในการให้บริการและแผนปฏิบัติการ โดยรับฟังความเห็นหรือความต้องการของเด็กแล้วนำมาปรับใช้ในแผนให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กกำหนดเป้าหมายชีวิตและวางแผนชีวิตของตนเอง

ในการบันทึกข้อเท็จจริงก่อนการคืนเด็กสู่สังคม ตัวอย่างเช่น กรณีแม่ที่พาเด็กไปเร่ค้าประเวณี หากมีการแยกเด็กออกมาอยู่บ้านพักโดยไม่ได้หามูลเหตุสาเหตุของการนำมาค้าประเวณีโดยแม่ของเด็ก ไม่สับสนและพินิจผลกระทบต่อสุขภาพ พัฒนาการและการเรียนรู้ต่าง ๆ ของเด็กและใช้ข้อเท็จจริงข้างต้นไปวิเคราะห์วินิจัยกำหนดความต้องการรับบริการ โดยนำไปจัดทำแผนการให้บริการเสียก่อน เมื่อต้องคืนเด็กสู่สังคมย่อมไม่มีหลักประกันว่าเด็กจะกลับไปตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะถูกกระทำซ้ำอีกหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีหลักประกันว่าเด็กจะไม่เลือกประกอบอาชีพค้าประเวณีต่อไปอีก

๒. ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตของเด็กและครอบครัว

รายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของเด็กและครอบครัว ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิต

จุดเริ่มต้นของการเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองเด็กหรือคือ Intake Process ของเด็ก เป็นการบันทึกข้อเท็จจริงระหว่างการคุ้มครองเด็กกว่ามีการให้บริการแก่เด็กผู้นี้และครอบครัวอย่างไร ใครเป็นผู้ให้บริการบ้าง เหตุผลที่ต้องให้บริการนั้น ๆ ให้บริการอะไร อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการเป็นอย่างไร มีประวัติการส่งต่อความรับผิดชอบไปยังบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเหตุผลในการส่งต่อความรับผิดชอบทุกครั้ง

จุดสิ้นสุดของการให้บริการซึ่งก็คือการคืนเด็กสู่สังคม (Social Reintegration) โดยการบันทึกข้อมูลข้างต้นประกอบด้วยโครงสร้างการทำงานและการเก็บบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประเมินต่าง ๆ การวิเคราะห์วินิจฉัย การตัดสินใจที่นำไปสู่แผนการให้บริการ (ไม่ว่าผู้รับบริการจะสมัครใจหรือไม่) การกำหนดเป้าหมายรวมทั้งคาดการณ์ถึงผลที่ตามมาได้เมื่อดำเนินการตามแผน การติดตามผลการปฏิบัติ (Monitoring คือ การติดตามสถานะความเป็นอยู่ที่มีการให้บริการตามแผน รวมถึงการติดตามทำงาน (follow-up) อย่างต่อเนื่อง การประเมินทบทวนประสิทธิผลของงานว่า สามารถทำให้เด็กมีความสุขและพัฒนาการที่ดีและอยู่ดีมีสุขอย่างไรหรือไม่

กรณีที่มีการบันทึกข้อมูลครั้งแรกมีข้อเท็จจริงไม่ถูกต้อง ไม่ต้องลบข้อความเดิม เพราะการบันทึกข้อมูลทุกครั้งต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล หากการได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเพราะผู้ให้ข้อมูลบิดเบือนข้อเท็จจริง แล้วค้นพบทีหลังว่าข้อมูลที่ได้รับครั้งแรกไม่ถูกต้อง การบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องซึ่งค้นพบภายหลังย่อมต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลด้วยเช่นกัน การบันทึกข้อมูลที่ขัดแย้งกันลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรู้และเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ในกรณีนี้ชัดเจน

ตัวอย่างเช่น เด็กอยู่กับยายหรือย่า แล้วพ่อแม่มารับไปดูแลต่อเนื่องจากยายหรือย่าเสียชีวิต นี่เป็นความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตของเด็กหรือ Turning point ของเด็ก เราจะต้องได้ข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิตเด็ก การจัดลำดับเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของเด็ก (Chronology) เช่น ชีวิตดีขึ้น - เลวลง จะทำให้เห็นเส้นทางชีวิตหรือแนวโน้มในการใช้ชีวิตอนาคตของเด็กอย่างชัดเจน กรณีตัวอย่างเด็กหญิงอายุ ๑๒ ปีเศษ ถูกส่งเข้าสถานคุ้มครองสวัสดิภาพจากปัญหา เทียวกลางคืนและชอบไปขออนอนค้างที่บ้านเพื่อนบ่อยๆจนผู้ปกครองของเพื่อนไม่อนุญาตให้ไปนอนค้างอีก จึงเร่ร่อนอยู่ตามถนนจนราวตีสองเศษ ๆ จึงกลับบ้าน มีพฤติกรรมขอทาน สู้บู้หรืหนีโรงเรียน เข้าเรียนสายและไม่ตั้งใจเรียน

ขณะแรกพบว่าเด็กสวมเสื้อผ้าสกปรก ร่างกายสกปรก มีร่องรอยแผลเป็นจากการกรีดแขน (Self- Mutilation) ผลจากการตรวจร่างกายพบร่องรอยถูกทำร้ายร่างกายและมีร่องรอยถูกล่วงเกินทางเพศซ้ำ ๆ กัน พบว่าตั้งแต่แรกเกิดเด็กอาศัยและได้รับการเลี้ยงดูโดยยายจนอายุ ๑๒ ปี ขณะเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ต่อมายายเสียชีวิต จึงต้องย้ายมาอยู่กับพ่อแม่และเริ่มมีปัญหาเมื่อเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ สอบได้เกรดต่ำราว ๑.๕ พ่อประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในเวลากลางวัน แม่ประกอบอาชีพเป็นแม่ครัวที่ร้านอาหารตั้งแต่ช่วงเย็นเลิกงานราวตีสอง พฤติกรรมของเด็กขณะอยู่กับยายเป็นเด็กสุขภาพเรียบร้อยไม่มีปัญหาพฤติกรรมใด ๆ ผลการเรียนเกรดเฉลี่ยของการเรียนชั้นประถมศึกษา ๓.๕ กรณีนี้การถูกล่วงเกินทางเพศโดยพ่อจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมี

พฤติกรรมข้างต้น โดยพ่อฉวยโอกาสที่แม่ไม่อยู่บ้านข่มขืนกระทำชำเราเด็กติดต่อกันเป็นเดือน จนเด็กทนไม่ไหวจึงหนีออกจากบ้านเวลากลางคืนและรอจนเมื่อแม่กลับบ้านจึงกลับเข้าบ้าน เด็กมีปัญหาสุขภาพอย่างร้ายแรง ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือจากใคร ดังนั้นเด็กไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สนใจเรียนและไม่สามารถทำงานส่งครู จึงหนีโรงเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกลงโทษ สรุปว่าเด็กเข้าระบบคุ้มครองเด็กด้วยปัญหามีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด เมื่อสืบค้นข้อเท็จจริงเพิ่มเติมมาใช้วิเคราะห์วินิจฉัยกำหนดแผนการให้บริการ จึงปรากฏว่าเด็กมีประวัติถูกล่วงเกินทางเพศอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การเสียชีวิตของยายซึ่งมี Secure attachment, Trust และ Empathy ระหว่างเด็กกับยายจึงเป็นจุดพลิกผันชีวิตของเด็กรายนี้อย่างรุนแรง การซ้ำเติมความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของเด็กด้วยการถูกพ่อล่วงเกินทางเพศ จึงเพิ่มความร้ายแรงในความสูญเสียของเด็ก อย่างไรก็ตามเด็กคนนี้ยังพอมี Resilience เพราะช่วงปฐมวัยได้รับการเลี้ยงดูที่ดีจากยาย จึงยังไม่เกิด Attempted Suicide

การบันทึก Case profile มีประโยชน์ในการใช้และตีความกฎหมายมาก การบันทึกกรณีพบว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศทั้งที่อยู่ในความดูแลของแม่ ศาลจะวินิจฉัยตามหลักกฎหมายแพ่งว่าเมื่อผู้ปกครองไม่ได้เป็นผู้กระทำและผู้กระทำต้องโทษจำคุกแล้วก็ต้องคืนเด็กให้แม่ การบันทึก Case profile ต้องสามารถให้ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจว่า “การคุ้มครองเด็ก” หมายความว่า การจัดให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา หรือสถานที่อื่นใดที่เด็กต้องพึ่งพาอาศัยและเป็นสมาชิกผู้หนึ่ง โดยต้องสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎหมายคุ้มครองเด็ก และสามารถปกป้องคุ้มครองเด็กมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือพัฒนาการ รู้ถึงและสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม กรณีเช่นนี้จำเป็นต้องมีการบันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงว่า แม่สามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงได้หรือไม่ด้วย รวมทั้งการพัฒนาอาชีพและรายได้ที่ทำให้แม่มีเงินใช้และโอกาสที่จะดูแลคุ้มครองเด็กอย่างไร นอกจากนั้นแม่จะต้องร่วมมือกับผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องได้หรือไม่อย่างไร ในการช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับเด็กให้มี Secure attachment, Trust และ Empathy ระหว่างกัน ย่อมทำให้ศาลเห็นว่าหากจะคืนเด็กให้แม่ จำเป็นต้องมีกระบวนการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่กับแม่และผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างไร มีเงินใช้และเงินเวลาอะไรในการคืนเด็กให้แม่ โดยทำให้ศาลมีคำสั่งคำพิพากษาที่จะเอื้อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

หมายเหตุ Secure attachment อ่านรายละเอียดได้จากทฤษฎีความผูกพัน (อังกฤษ: Attachment theory) หรือ ทฤษฎีความผูกพันทางอารมณ์จาก Website ของ Wikipedia <https://th.wikipedia.org/wiki/ทฤษฎีความผูกพัน>

Trust ในที่นี้หมายถึงความไว้วางใจระหว่างเด็กและผู้ปกครอง เด็กจะวางใจเชื่อมั่นว่าถ้าเขามีปัญหา ความเดือดร้อนหรือมีอันตรายจะสามารถพึ่งพาผู้ปกครองได้ ขณะที่ผู้ปกครองวางใจเชื่อมั่นว่าเด็กสามารถดูแลปกป้องช่วยเหลือตนเองได้หากตนช่วยชี้แนะประคับประคองช่วยเหลือและดูแลใกล้ชิด

Empathy หมายถึง ความร่วมรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมคือความสามารถในการเข้าใจหรือรู้สึกถึงสิ่งที่บุคคลอื่นกำลังประสบภายในกรอบอ้างอิงนั้นๆ กล่าวคือสามารถมองโลกภายนอกจากมุมมองของผู้อื่นได้ คำจำกัดความของความร่วมรู้สึกนั้นครอบคลุมถึงสภาวะทางอารมณ์ที่หลากหลายด้วยเช่นกัน ประเภทของความร่วมรู้สึกประกอบไปด้วย ความร่วมรู้สึกทางปัญญา (cognitive empathy) ความร่วมรู้สึกทางอารมณ์ (emotional empathy) และ ความร่วมรู้สึกทางร่างกาย (somatic empathy)

<https://th.wikipedia.org/wiki/ความร่วมรู้สึก>

หมายเหตุ พึงตระหนักว่าการบันทึกข้อเท็จจริงทุกประเด็นโดยเฉพาะประเด็นนี้ ผู้บันทึกต้องบันทึกตามลำดับเหตุการณ์หรือลำดับเวลา มิฉะนั้นจะเกิดความสับสนในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง

การบันทึก Case profile ไม่จำเป็นต้องคัดลอกบันทึกของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทุกตัวอักษร

ตัวอย่าง การที่เด็กมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ของตนหรือไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีสาเหตุจากเด็กได้รับประสบการณ์ถูกกระทำด้วยความรุนแรงหรือ เช่น การเห็นการใช้ความรุนแรงของบุคคลแวดล้อม “ความรุนแรง” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจและพัฒนาการ การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย การแสวงประโยชน์ การล่วงเกินทางเพศ การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินิสัยที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจและพัฒนาการหรือขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดีรวมถึงการกระทำโดยมิชอบ ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม (สรุปนิยามของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ)

ประสบการณ์ดังกล่าวจะถูกบันทึกไว้ในสมองส่วนกลางโดยเฉพาะที่ส่วน hippocampus ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความทรงจำระยะยาวเกี่ยวกับการจำแนกอารมณ์ และ Amygdala เป็นฐานข้อมูลในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางอารมณ์ ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของสมองเป็นส่วนหนึ่งของสมองส่วนกลางหรือระบบลิมบิก (limbic system) เด็กจำได้ในวัยเด็กว่า หากเด็กถูกตะคอกแล้วเขาจะได้รับอันตรายตามมาจากผู้ส่งเสียงตะคอกตนเข้าทำนองปากว่ามือถึง เมื่อโตขึ้นแล้วพบสิ่งเร้าคล้ายกัน เด็กจะแสดงออกสองทาง เช่นหากผู้ตะคอกมีฐานะเหนือกว่าโดยเด็กรู้ว่าไม่สามารถตอบโต้ก็จะพยายามหลบหนี แต่ถ้าผู้ตะคอกมีฐานะเหนือกว่าไม่มาก เด็กจะตอบโต้การถูกตะคอกด้วยความรุนแรงกว่าเพื่อป้องกันอันตรายที่จะติดตามมาจากการตะคอก การที่เด็กมีประสบการณ์ซ้ำซากต่อเนื่องยาวนานเช่นนี้เด็กมักจะมีอาการเป็นกลุ่มตามมา เช่น กระทำการใดๆด้วยความหุนหันพลันแล่นหรือขาดความยับยั้งชั่งใจ อารมณ์แปรปรวน หวาดระแวงว่าผู้อื่นจะคิดร้าย ก้าวร้าวและมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น ไม่สามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Cognitive Disorder) ได้

แพทย์จะบันทึกพยาธิสภาพทางจิต (Psychological Pathology) และบันทึกการวินิจฉัยสาเหตุที่ก่อปัญหานี้ไว้ด้วย อาจมีการใช้ยาเพื่อควบคุมการทำงานของสมองส่วน limbic เพื่อไม่ให้เด็กก้าวร้าว (เป็นการชั่วคราว) และให้ทำกิจกรรมจิตบำบัด (Psychological Therapy) โดยอาจให้เด็ก

ทำกิจกรรมฝึกกระบวนการรู้คิด และพฤติกรรม (cognitive behavioral therapy - CBT) กิจกรรมดังกล่าวต้องช่วยให้เด็กสามารถจำแนกได้ว่าการตะคอกไม่จำเป็นที่ผู้ตะคอกจะก่ออันตรายให้แก่ตนเองเสมอไป เช่น กรณีที่เด็กอาจจะมีการกระทำที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ตนเอง ผู้ดูแลอาจจะเฝ้าดูห้ามด้วยอารมณ์ดี โดยไม่ได้ก่ออันตรายให้แก่เด็ก เป็นการบำบัดกระบวนการคิดและพฤติกรรม (cognitive behavioral therapy - CBT) นั่นเอง ทั้งนี้แพทย์อาจบันทึกรายละเอียดต่างๆไว้ โดยเริ่มตั้งแต่ เด็กมีพฤติกรรมอะไรบ้างวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นสะท้อนถึงอาการหรือกลุ่มอาการอะไร วินิจฉัยว่าเด็กมีพยาธิสภาพทางจิต (Psychological Pathology)อะไรบ้าง ได้ดำเนินการบำบัดรักษาอย่างไรบ้าง โดยทีมบำบัด (Therapeutic Team) ของสถานพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น (เช่น นักจิตวิทยาคลินิกที่อาจให้คำแนะนำปรึกษาด้านสุขภาพจิต หรือ Psychological Counseling) บุคคลแวดล้อมของเด็กที่อาจใช้กิจวัตรในชีวิตประจำวันช่วยบำบัดที่เรียกว่า Occupational Therapy อาจบันทึกการให้ยา การฟื้นฟูสภาพจิตใจที่เรียกว่า self-restoring การทำกิจกรรมเอาใจเขามาใส่ใจเราที่เรียกว่า In My Shoes (จาก dictionary แปลว่าในสถานการณ์ของฉัน) ที่ผู้บำบัดอาจขอให้เด็กแสดงความเห็นว่า เด็กคิดว่าบุคคลแวดล้อมเป็นคนแบบไหนและมีข้อเรียกร้องจากเด็กหรือมีทัศนคติต่อเด็กอย่างไร ขณะเดียวกันลองสมมติว่าเด็กเป็นบุคคลแวดล้อมแล้วลองคิดกลับมาว่าหากตนเป็นบุคคลแวดล้อมจะคิดเกี่ยวกับตัวเด็ก ว่าเด็กเป็นคนแบบไหนและมีข้อเรียกร้องจากหรือมีทัศนคติต่อเด็กอย่างไร

รายละเอียดในบันทึกเวชกรรมข้างต้น ผู้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเป็นรายกรณี เพียงสรุปใจความสำคัญโดยไม่ต้องคัดลอก แต่ต้องอ้างอิงโดยถ่ายเอกสารแนบประกอบไว้ หรืออาจอ้างอิงรหัสของเอกสารตัวจริง โดยขอให้แพทย์ช่วยอธิบายสรุปให้ก็ได้

ดังนั้นหากมีใครรับช่วงความรับผิดชอบจะสามารถรู้และเข้าใจภารกิจ เราจึงต้องทำในรูปแบบของ electronic file ซึ่งต้องบันทึกการเปลี่ยนแปลงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของการเปลี่ยนแปลงนั้น อีกทั้งยังมีบันทึกข้อเท็จจริงจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆอีกจำนวนหนึ่งที่ต้องปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเป็นรายกรณีที่เรียกว่า case profile ก็เป็นเช่นเดียวกับการแก้ไขกฎหมาย เช่น เดิมบันทึกข้อมูลไว้แบบหนึ่ง ต่อมาพบว่าข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป ก็ต้องบันทึกแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ตรงกับข้อเท็จจริง เช่น เมื่อแรกรับตัวเด็กเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง พบสูติบัตรของเด็กระบุว่าผู้ปกครองเป็นมารดาที่แท้จริง ต่อมาค้นพบข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อตรวจเปรียบเทียบรหัสพันธุกรรม (DNA Fingerprint) พบว่าเด็กไม่ได้สืบสายโลหิตจากผู้ปกครอง ข้อความในสูติบัตรจึงเป็นเท็จ ก็ต้องเพิ่มเติมข้อเท็จจริงในบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเป็นรายกรณี โดยลงชื่อผู้บันทึก อ้างอิงหลักฐานยืนยันในการเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ด้วย ไม่ใช่แก้ไขบันทึกที่มีอยู่เดิมเพราะข้อเท็จจริงที่เดิมบันทึกไว้นั้นมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้สามารถวิเคราะห์วินิจฉัยพฤติกรรมของผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็กได้เป็นอย่างดี

๓. มีการให้บริการแก่เด็กผู้นี้และครอบครัวอย่างไร ใครเป็นผู้ให้บริการบ้าง เหตุผลที่ต้องให้บริการนั้น ๆ ให้บริการอะไร อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการเป็นอย่างไร

บันทึกเกี่ยวกับการส่งต่อความรับผิดชอบให้หน่วยงานอื่นต้องค้นหาข้อเท็จจริงก่อนว่ามีสาเหตุจากอะไร เพื่อง่ายต่อการติดตาม ตัวอย่างผู้ปกครองทำร้ายทุบตีแต่เด็กกลับรักผูกพันกับเขามาก เราต้องใช้กฎหมายเพื่อให้ผู้ปกครองปรับแก้พฤติกรรมเด็กโดยไม่ทุบตี ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ควบคุมพฤติกรรมของผู้ปกครอง หรือกรณีเด็กถูกล่วงเกินทางเพศตรวจพบรอยฉีกขาดในช่องคลอด จนโลหิตไหลออกมาตามหว่างขา แต่บุคคลในครอบครัวบอกว่าเด็กหล้มลูกตอไม้กระแทก คำบอกเล่านี้ขัดแย้งกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้เห็นว่าบุคคลในครอบครัวร่วมมือกันกล่าวเท็จ บ่งชี้ให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้รู้ข้อเท็จจริงและรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำและผู้กระทำเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัว จึงต้องการปกป้องผู้กระทำโดยไม่ปกป้องเด็กซึ่งถูกระทำจนได้รับอันตรายต่อร่างกายจิตใจ กรณีนี้แม้ผู้กระทำจะถูกลงโทษจำคุกไปแล้ว งานของพนักงานเจ้าหน้าที่ คือ ต้องช่วยให้ผู้ปกครองที่เหลืออุปการะเลี้ยงดูและคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๓ ที่ไม่เพียงกำหนดให้ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ เท่านั้น หากยังต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจอีกด้วย ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัวต้องเป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ (๑) ถ้าไม่อาจกระทำได้อาจจัดหาครอบครัวทดแทนให้แก่เด็ก การดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดนั้นเป็นไปตามกฎหมายอาญาไม่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก ไม่ว่าศาลจะพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการใด ๆ เพื่อสร้างหลักประกันว่าเด็กจะไม่ถูกระทำซ้ำโดยผู้กระทำผิด หรือแม้แต่บุคคลอื่นที่ยังไม่เคยลงมือกระทำเด็กเพียงมีความเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะกระทำ รายละเอียดข้างต้นต้องบันทึกให้เห็นความเคลื่อนไหวทุกด้านที่เกี่ยวกับเด็กและครอบครัว

กรณีศาลวินิจฉัยว่าถ้าจะคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กได้ แพทย์ต้องค้นพบร่องรอยการถูกทารุณกรรม พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องยื่นรายงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กให้ศาลรับทราบว่าการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กคือ การคุ้มครองเด็กให้พ้นจากจากความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายตามนัยของมาตรา ๒๓ พนักงานเจ้าหน้าที่จึงต้องเข้าไปคุ้มครองสวัสดิภาพ ด้วยการกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้เด็กถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ ทั้งนี้อาจอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง หรือพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๑๕ ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๓ เสมอ นอกจากนั้นยังอาจร้องขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๖ บัญญัติไว้ก็ได้และชี้ให้ศาลเห็นว่า มาตรฐานการพิสูจน์ว่าเด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงนั้น มีรายละเอียดแตกต่างจากการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำความผิด

การพิสูจน์ข้อเท็จจริงมีมาตรฐานในการพิสูจน์ (Standard of Proof) หลายลักษณะ เช่น ก) ข้อเท็จจริงที่ปราศจากเหตุอันควรสงสัย (Beyond reasonable doubt) ซึ่งศาลต้องได้รับฟังพยานหลักฐานที่บ่งชี้ชัดเจนปราศจากข้ออันควรสงสัยว่าจำเลยกระทำผิดจริง จึงจะสามารถพิพากษา

ลงโทษได้ ข) ข้อเท็จจริงอันควรเชื่อได้ (reasonable belief) ว่าเกิดการกระทำเช่นคำกล่าวอ้างจริงซึ่งเป็นคนละประเด็นว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำ

ทั้งนี้มาตรฐานในการพิสูจน์ (Standard of Proof) ข้อเท็จจริงที่มีเป้าหมายในประเด็นที่ต่างกันก็จะใช้มาตรฐานต่างกัน พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดมาตรฐานในการพิสูจน์ (Standard of Proof) ไว้หลายลักษณะกล่าวคือ น่าสงสัย (doubt) (มาตรา ๒๙ วรรคสอง) ปรากฏชัด (be evident) (มาตรา ๒๙ วรรคสองและมาตรา ๔๔ วรรคสาม) มีเหตุอันควรสงสัย (reasonable doubt) มีเหตุอันควรเชื่อ (Convincing) (มาตรา ๓๐ (๑)) น่าเชื่อว่า (Convincing) (มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

๑. ปรากฏชัด (be evident) (มาตรา ๒๙ วรรคสองและมาตรา ๔๔ วรรคสาม) นั้น มีข้อบ่งชี้ทางนิติวิทยาศาสตร์ว่ามีข้อเท็จจริงเช่นนั้นเกิดขึ้นจริง เช่น ร่องรอยบาดแผลที่ถูกคนกระทำ ผู้ปกครองให้เงินเด็กไปปรับแต่งเครื่องยนต์จักรยานยนต์ให้สามารถเร่งความเร็วสูงเพื่อใช้แข่งในถนนหลวง

๒. มีเหตุอันควรเชื่อ (Convincing) (มาตรา ๓๐ (๑)) หรือน่าเชื่อว่า (Convincing) ไม่มีข้อบ่งชี้ทางนิติวิทยาศาสตร์ชัดเจนว่ามีข้อเท็จจริงเช่นนั้นเกิดขึ้นจริง เช่น ร่องรอยบาดแผลกระดูกซี่โครงหักหลายจุดเป็นแนว รอยขีดตามใบหน้า

๓. มีเหตุอันควรสงสัย (reasonable doubt) น่าสงสัย (doubt) โดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ประกอบวิชาชีพใช้ความรู้ทางวิชาชีพวินิจฉัย

การจัดลำดับประเด็นในการบันทึกหลังจากสืบข้อเท็จจริงเบื้องต้นและข้อเท็จจริงทั้งหมดแล้ว มีการดำเนินการอย่างไรดังนี้

ขั้นตอนการแรกรับอาจะมีทั้งกรณีที่ได้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือประพฤติดนไม่สมควรหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด

การดำเนินการ เมื่อได้รับแจ้งเหตุ หรือค้นพบว่าเด็กตกอยู่ในอันตราย เด็กมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำ จนน่าจะเกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก การเข้าถึงตัวเด็กกระทำอย่างไร

การประเมินสถานะเบื้องต้นและการให้บริการเฉพาะหน้า

สาเหตุที่เด็กตกอยู่ในสภาพปัญหาข้างต้น ผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับสาเหตุข้างต้นอย่างไรหรือไม่ ถ้าไม่เกี่ยวข้องผู้ปกครองตระหนักถึงอันตรายหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้นอย่างไรหรือไม่ ผู้ปกครองตระหนักรู้หรือไม่ ถ้าผู้ปกครองไม่ตระหนักถึงอันตรายหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ดำเนินการให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักหรือไม่อย่างไร

มาตรการที่ได้ดำเนินการ เพื่อดึงเด็กออกจากสถานการณ์อันตรายหรือสถานะเสี่ยงต่าง ๆ ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ตระหนักรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์และสาเหตุข้างต้น

เหตุผลที่ต้องกำหนดวิธีการคุ้มครองและป้องกันเฉพาะหน้า (Crisis intervention) กรณีเด็กที่ถูกใช้ความรุนแรง คือ ความปลอดภัยของเด็ก เด็กจะปลอดภัยเมื่ออยู่ที่ไหนและมีเงื่อนไข

อย่างไร การบำบัดฟื้นฟูทั้งเด็กและครอบครัว เด็กและครอบครัวรวมทั้งผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็ก ต้องการการบำบัดเฉพาะหน้าอย่างไร

วิธีการคุ้มครองและป้องกันเฉพาะหน้า (Crisis intervention) เป็นวิธีการเฉพาะหน้าที่มีเป้าหมายระยะสั้นโดยมุ่งให้เด็กปลอดภัย เด็กและครอบครัวได้รับการบำบัดฟื้นฟู และเด็กสามารถดำเนินชีวิตเหมือนปกติได้ หรือหยุดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำครวของเด็กระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อกำหนดการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว (Intervention)

เด็กที่ถูกใช้ความรุนแรง ให้การอุปการะเลี้ยงดูและหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล ในระหว่างการแยกตัวเด็กจากครอบครัวเพื่อการซักถาม คุ้มครองให้ปลอดภัยและรับจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที หรือประสานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ (ซึ่งรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ) ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ จัดให้เด็กผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ ฯลฯ ร้องขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวให้เข้ารับคำปรึกษาแนะนำจากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสถานพยาบาลหรือหน่วยงานตามที่ศาลกำหนด

ได้ขอความร่วมมือหรือประสานงานกับผู้ประกอบวิชาชีพใดบ้าง ในการดำเนินการข้างต้น โดยเฉพาะการใช้พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๑๕ อย่างไรหรือไม่

การกำหนดมาตรการป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรมซ้ำระหว่างการสืบเสาะและพินิจ

เด็กจะมีชีวิตเหมือนปกติหรือใกล้เคียงปกติมากที่สุดได้อย่างไร จะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้เหมือนเดิมหรือเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียน ส่งครูมาติวหรือสอนนอกห้องเรียน ให้สอนนอกสถานที่ได้ ฯลฯ ถ้าเด็กต้องการติดต่อกับครอบครัวต้องให้สามารถทำได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้กำหนดเงื่อนไขใดบ้างเพื่อสร้างหลักประกันว่าจะไม่เกิดผลกระทบทางลบจากการติดต่อสื่อสารดังกล่าว

กรณีเด็กเสี่ยงต่อการกระทำผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องบันทึกการประเมินสถานะเด็กและความเสี่ยงเบื้องต้นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าอย่างไรหรือไม่เพื่อหยุดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำครวระหว่างการสืบเสาะและพินิจ

สรุปประเด็นหลัก ๆ ในการบันทึก

- สถานะด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และพัฒนาการของเด็ก รวมถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติ สถานะด้านร่างกาย จิตใจ สังคม รวมถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติของผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัว วิธีการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กของผู้ปกครอง มูลเหตุและสาเหตุที่ผู้ปกครองใช้วิธีการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กของผู้ปกครอง
- การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพในการค้นพบมูลเหตุและสาเหตุอย่างไรบ้าง

- การประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว การตระหนักรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับอันตรายและความเสี่ยง
- มาตรการที่ได้ดำเนินการกรณีที่ผู้ปกครองไม่ยอมรับรู้หรือไม่ตระหนักถึงอันตรายหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น
- มาตรการที่ได้ดำเนินการกรณีที่ผู้ปกครองยอมรับรู้หรือเกิดความตระหนักและยอมรับการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว
- แหล่งทรัพยากรที่สามารถให้บริการแก่เด็กและครอบครัว
- การทำงานร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือทีมสหวิชาชีพเพื่อการวางแผนให้บริการแก่เด็กและครอบครัว
- การดำเนินการตามแผนให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการตามแผนร่วมกันหรือแยกกันอย่างไรบ้าง
- ผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ติดตาม (Monitoring) หรือประเมินผลการดำเนินการตามแผน (Evaluation) ติดตามผล (Follow-up) และ การทบทวนแผน (Review) ร่วมกันหรือแยกกันหรือไม่อย่างไร
- การเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนส่งเด็กกลับคืนสู่สังคม
- การเตรียมความพร้อมของสังคมแวดล้อมของเด็กเพื่อรับเด็กกลับไปดูแลคุ้มครอง
- มาตรการป้องกันไม่ให้เกิดตกอยู่ในสภาวะจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ

๔. การบันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ร่างกาย จิตใจและสังคมที่แปรเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะการณ์ก่อนการให้บริการและหลังการรับบริการ

ระหว่างการดำเนินการตั้งแต่เมื่อได้รับแจ้งเหตุจนถึงส่งเด็กกลับคืนสู่สังคม จะมีความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่มีตั้งแต่เมื่อได้รับแจ้งเหตุจนถึงส่งเด็กกลับคืนสู่สังคมและยุติการให้บริการ

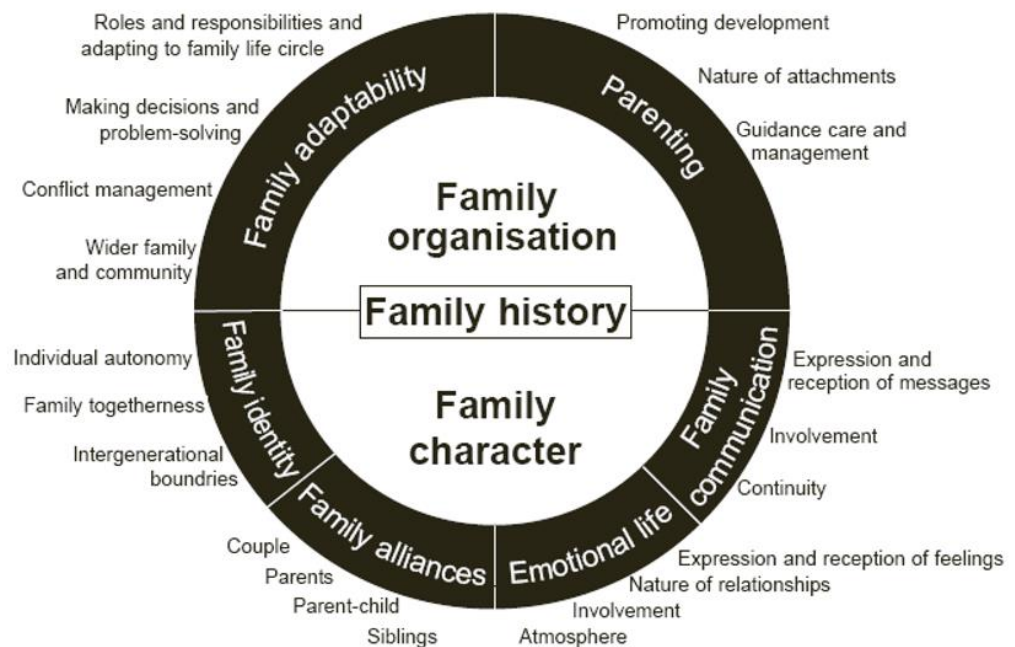
ดังนั้นการประเมินสภาวะและความต้องการรับบริการ การกำหนดวินิจฉัยแผนการให้บริการ วิธีการดำเนินการให้บริการย่อมเปลี่ยนแปลงไปตลอดช่วงระยะเวลาที่เด็กและครอบครัวอยู่ในระบบคุ้มครองเด็ก ทำนองเดียวกันเป้าหมายในเชิงปริมาณ (Mile stone) เป้าหมายเชิงคุณภาพ (Landmark) และเป้าหมาย (Goal) ของการให้บริการบรรลุหรือไม่อย่างไรเพียงไรก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเช่นกัน การบันทึกควรต้องเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์หรือลำดับเวลาที่เรียกว่า Chronology และบันทึกเหตุการณ์การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่นการพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยและบำบัดฟื้นฟู ว่าวันไหนไปตรวจจะไรมบ้าง มีรายละเอียดของการวินิจฉัยโรคและวิเคราะห์สมุฏฐานของโรคที่ทำให้เกิดอาการหรือกลุ่มอาการนั้น ๆ รวมทั้งแนวทางการบำบัดฟื้นฟูอีกด้วยสรุปคือต้องมีรายละเอียดข้างต้น

“ที่มา” ของเด็ก

เหตุที่ทำให้เด็กตกอยู่ในสภาวะเช่นนี้ เกิดจากมูลเหตุและสาเหตุอะไรบ้าง โดยมักจะเกิดจากพหุปัจจัย (Multi factors) สภาวะแวดล้อมทางครอบครัวเช่นไรที่ทำให้เด็กมีความผิดปกติ เพื่อรู้ที่มาที่ชัดเจนของเด็กรายนี้ เช่น เด็กมีปัญหาสุขภาพ มีความผิดปกติของพัฒนาการทุกด้าน รวมทั้งพฤติกรรม ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการประเมินสภาวะและความต้องการรับบริการ การกำหนด วินิจฉัยแผนการให้บริการ วิธีการดำเนินการให้บริการ

การประเมินสภาวะและความต้องการรับบริการ การกำหนดวินิฉัยแผนการให้บริการ วิธีการดำเนินการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวที่ต้องบันทึกมีรายละเอียดคือได้ข้อเท็จจริงแล้ว นำมาใช้สำหรับเครื่องประเมินอย่างไร

เครื่องมือชิ้นแรกคือ Assessment Framework – A Map of Areas of Relevant Data ที่ใช้มาตรฐานขั้นต่ำมาชี้วัดซึ่งรวมถึงปัจจัยเสี่ยงทั้งปวงด้วยและ The Family Assessment model of family functioning: Elements of family organization and family character ที่สามารถบ่งชี้ถึงประวัติความเป็นมาหรือภูมิหลังของครอบครัวและการแสดงบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ว่าก่อให้เกิดปัญหาหรือสามารถเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรฐานหรือไม่อย่างไร รวมทั้งสามารถปกป้องเด็กจากภัยอันตรายใดๆหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้อาจสรุปว่าครอบครัวหรือผู้ปกครองสามารถ child safeguarding and promoting welfare หรือไม่อย่างไรนั่นเอง

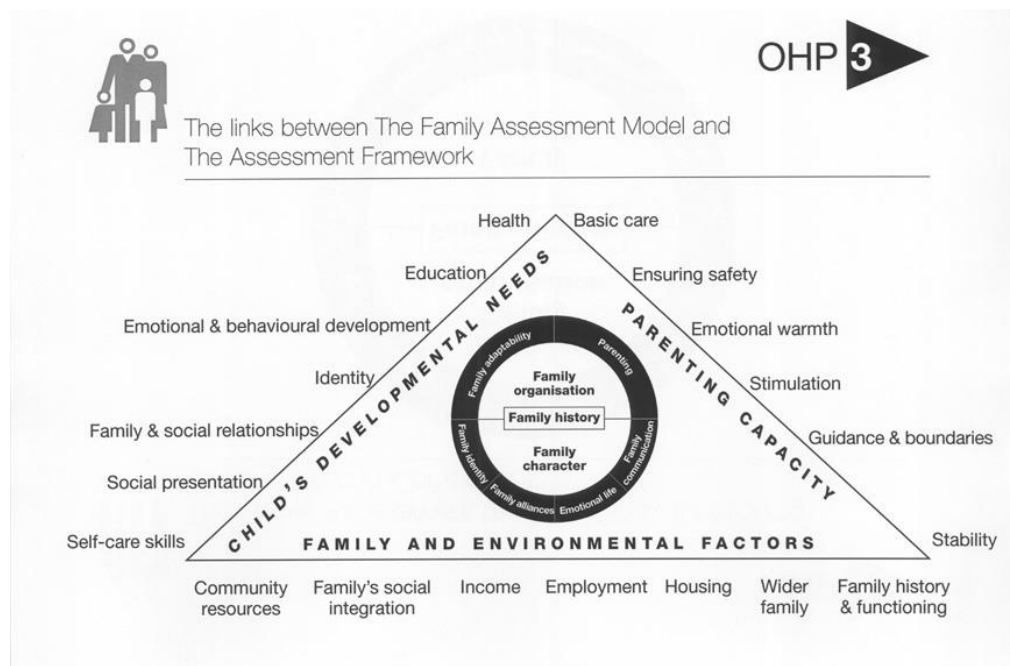

คำอธิบาย child safeguarding and promoting welfare ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก ๒๕๔๖ มาตรา ๒๓ ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กขั้นต่ำ หากเราต้องการรู้สาเหตุว่าทำไมผู้ปกครองไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรฐาน เราสามารถค้นหาจาก family history ว่าครอบครัวมีลักษณะเป็นอย่างไรจากเครื่องมือที่เรียกว่า The Family Assessment model of

family functioning โดยเฉพาะในความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก (parenting capacity) ซึ่งมี Family and Environment Factors หรือฐานของสามเหลี่ยมเป็นตัวที่รองรับสภาพครอบครัวเป็นการกำหนดความเป็นไปของครอบครัว

หมายเหตุ การเขียนบันทึก case profile หากมีประเด็นใดที่ต้องวิเคราะห์วินิจฉัยต้องบันทึกไว้ให้ครบถ้วน เมื่อมีการส่งต่อความรับผิดชอบหรือมีการรับช่วงความรับผิดชอบ จะทำให้การบริหารจัดการครบถ้วนรอบด้าน

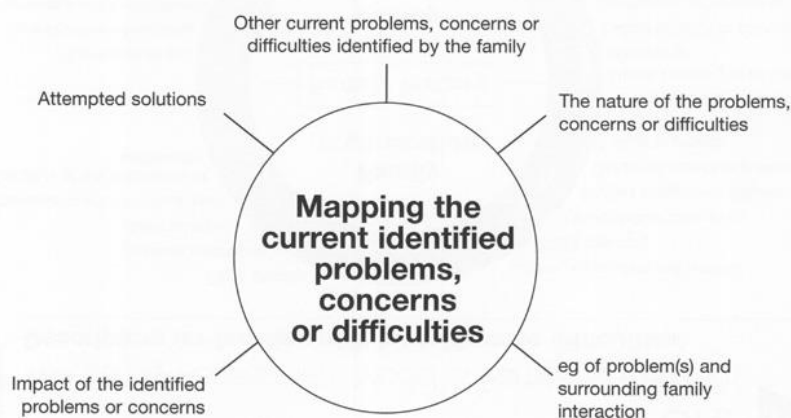
จากแผนภูมิของ The Family Assessment model of family functioning จะแสดงความเกี่ยวข้องกับแผนภูมิของ Assessment Framework – A Map of Areas of Relevant Data หรือการประเมินสภาวะของเด็กและครอบครัวตามมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลตั้งแผนภูมิด้านล่าง ถ้าเป็นแผนภูมิที่ไม่ได้โยงกับแผนภูมิของ The Family Assessment model of family functioning ในใจกลางของแผนภูมิรูปสามเหลี่ยมจะเป็นข้อความว่า CHILD Safeguarding & promoting welfare ซึ่งตรงกับบทบัญญัติตามมาตรา ๒๓ นั้นเอง

แผนภูมิดังกล่าวจะนำปัญหาสุขภาพ มีความผิดปกติของพัฒนาการทุกด้านรวมทั้งพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็กมากำหนดประเด็นในการค้นหาข้อเท็จจริงที่เป็นมูลเหตุและสาเหตุเพื่อนำมาใช้ประเมินความเสี่ยง ประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัว ทั้งนี้ต้องมีการบันทึกเกี่ยวกับปัญหาที่ครอบครัวเห็นหรือตระหนักที่กำลังดำเนินอยู่ ความยุ่งยากลำบากของครอบครัวและความตระหนักต่อสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่ของครอบครัวว่ามีสภาวะการณ์อย่างไร เช่น ปัญหาข้างต้นเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ครอบครัวพยายามหาทางออกอย่างไร เป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหาข้อเท็จจริงที่เป็นมูลเหตุและสาเหตุเพื่อนำมาใช้ประเมินความเสี่ยง ประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวในลำดับถัดไป

Elements of the 'Mapping the current identified problem(s), concern(s) or difficulties' section of The Family Assessment recording form

วิธีการค้นหาข้อเท็จจริงตามแผนภูมิต้นี้

๑. เราต้องรู้ว่าครอบครัวนี้มีความทุกข์อะไร (The nature of problems, concerns or difficulties) ที่ทำให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างที่ควรจะเป็น เราต้องค้นหาธรรมชาติที่แท้จริงของมัน ตัวอย่าง ครอบครัวที่เป็นหนี้ เขามีหนี้เพราะอะไรเช่นกู้มาเพื่อจ่ายค่าเทอม เพื่อซื้อมือถือใหม่ เล่นแชร์ ใช้หนี้พนัน แม้ว่าเป็นหนี้เช่นเดียวกันแต่มีที่มาหรือ nature ต่างกัน เราต้องค้นหาให้ได้ว่าที่มาเป็นอย่างไร ความสามารถในการชำระหนี้เป็นอย่างไรแล้วบันทึกไว้เป็นฐานข้อมูลที่โยงถึงรายได้ การจ้างงาน ที่อยู่อาศัยและการเข้าถึงของครอบครัว รวมทั้งทรัพยากรในชุมชนที่เอื้อการพัฒนาเด็กของครอบครัว การมีส่วนร่วมของเครือข่าย

๒. สภาวะของปัญหา ความรู้สึกหนักใจ ความทุกข์ของครอบครัวคืออะไร นอกจากนั้นครอบครัวตระหนักว่าตนมีปัญหาความยากลำบากอะไร โดยคนในครอบครัวต้องเป็นผู้ชี้ให้เราเห็น

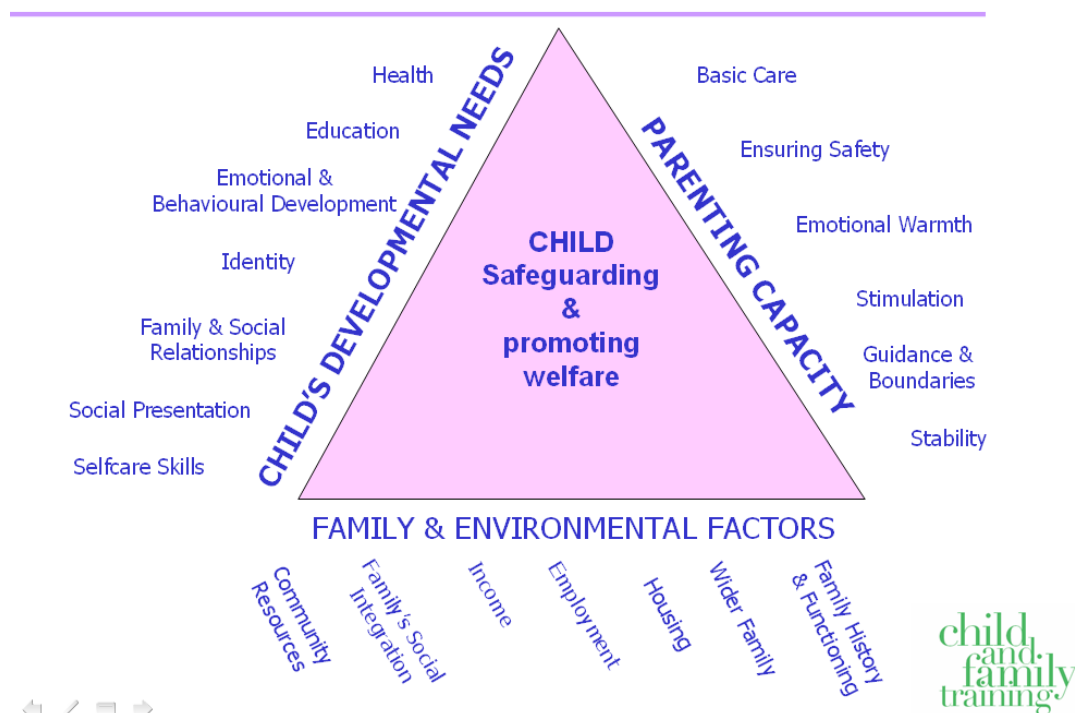
๓. เราต้องคาดการณ์ว่าการจำแนกบ่งชี้ปัญหาที่เราตระหนักจะส่งผลกระทบอย่างไร (Impact of the identified problems or concerns) ตัวอย่าง ผู้ปกครองที่มีปัญหาสุขภาพจิตจนทำให้เด็กถูกปล่อยปละละเลย ผู้ปกครองอาจมีปฏิกิริยาต่อต้าน(มาหาว่าฉันบ้าเหอ)และผู้ปกครองจะมีปัญหากับเรา เราต้องคิดล่วงหน้าว่าถ้าเราใช้วิธี Counseling ให้ครอบครัวตระหนักถึงปัญหาได้หรือไม่อาจกระทำไม่ได้ จะเกิดอะไรตามมา เช่น หากเรามีความตระหนักว่าการกินอยู่ของเด็กไม่เหมาะสมนั้นอาจเกิดจากปัญหาสุขภาพจิตของผู้ปกครอง เราจำเป็นต้องหาวิธีการสื่อสารกับผู้ปกครองให้ร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรืออาจต้องขอความช่วยเหลือจากแพทย์ รวมทั้งขออำนาจศาลควบคุมผู้ปกครอง

๔. มีปัญหาและสภาพแวดล้อมของครอบครัวเป็นอย่างไร การเข้าสังคมและการมีส่วนร่วมทางสังคมของครอบครัวนั้นเป็นอย่างไร (Mapping problems and surrounding family interaction) เช่น ครอบครัวสามารถได้รับความช่วยเหลือจากสังคมแวดล้อมหรือไม่อย่างไร หรือครอบครัวถูกสังคมแวดล้อมโดดเดี่ยว

๕. มีความพยายามที่จะหาทางออกอย่างไรหรือไม่ มีการหาทางป้องกันอย่างไร (Attempted solutions)

Assessment Framework

A map of relevant data to be collected

ปัจจัยที่สำคัญของเด็กและครอบครัว เป้าหมายคือต้องการให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๑) ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาของเด็ก (Child's Developmental needs) มีประเด็นใดบ้างที่ต้องให้ผู้ปกครองแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

๑.๑ การเจริญเติบโตและการพัฒนาการ พัฒนาการด้านร่างกายสมวัย การเจริญเติบโตสมวัย น้ำหนักตามเกณฑ์ ส่วนสูงตามเกณฑ์ กล้ามเนื้อ (มัดใหญ่ มัดเล็ก) พัฒนาการด้านภาษา (การรับรู้ การสื่อสาร) การรู้จักคิดและตัดสินใจ การพัฒนาทางจิตใจอารมณ์และพฤติกรรมทางสังคม

๑.๒ สุขภาพกาย (Health) สุขอนามัยที่ดีของร่างกาย สุขภาพดี : แข็งแรงไม่เจ็บป่วยบ่อยหรือเรื้อรัง ไม่มีความพิการ ไม่มีการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บจากการถูกรังทำหรือละเลยทอดทิ้ง อาหารได้รับอาหารที่มีคุณค่าและปริมาณเหมาะสม การนอนหลับมีโอกาสนอนหลับได้เพียงพอ การเล่น

นั้นหนาการณ์มีเวลาและคุณภาพที่เหมาะสม เล่นอย่างเหมาะสมกับวัย ของเล่น ปริมาณและ คุณภาพ วิธีเล่น คนที่เล่นด้วย ความสะอาดตัวเด็กได้แก่ร่างกายและเสื้อผ้า สิ่งแวดล้อมได้แก่ที่นอนและที่พักอาศัย ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมเมื่อเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ ได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ได้รับการดูแลจากสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น ได้รับการดูแลทันต่อสถานการณ์ ถ้ามีโรคประจำตัวได้รับการดูแลรักษาต่อเนื่อง ได้รับการดูแลป้องกันโรคตรวจสุขภาพประจำปีตามวัย

๑.๓ สุขภาพจิต: เอกลักษณ์แห่งตน (Identity) มี

Sense of self การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง รู้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเอง เช่น รู้จัก ชื่อ นามสกุล เพศ อายุ เชื้อชาติ ความสามารถ จุดแข็ง จุดอ่อน รูปลักษณ์ของตน มีความรู้เกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี โดยไม่มีความรู้สึกมีปมด้อยหรือด้อยกว่าผู้อื่น

Autonomy หรือ Self esteem มีความเป็นตัวของตัวเองหรือมีความเชื่อมั่น รู้สึกภูมิใจในสิ่งที่ตนเองทำได้ รู้สึกว่าตนเป็นคนมีคุณค่า เชื่อมั่นในตนเองหรือมีความเป็นตัวของตัวเอง

๑.๔ การเรียนรู้ (Education) การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมตามวัย ได้แก่ ตนเองและครอบครัว โรงเรียน ชุมชน เพื่อนบ้าน รู้จักสมาคมกับคนอื่น เข้ากลุ่มทางสังคมได้ ได้รับการศึกษาภาคบังคับ มีความใส่ใจในการศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับวิธีการในการศึกษาเรียนรู้ที่ครูสามารถกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็กและก่อความสนุกสนานระหว่างบทเรียนด้วย

๑.๕ การเรียนรู้ด้านจริยธรรม เด็กรู้จักคิดใคร่ครวญวิเคราะห์วินิจฉัยจำแนกผิดถูกชั่วดี จนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองในทุกด้าน รู้จักการรอคอยให้เหมาะสมตามวัย รู้จักปกป้องสิทธิส่วนตัวของตนและเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น หรือ รู้จักกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมระหว่างตนเองและผู้อื่น ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมปัจจัยเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดี อยากรู้อยากเห็นทำสิ่งที่ดีด้วยตนเอง

๑.๖ พัฒนาการด้านอารมณ์และพฤติกรรม (Emotional & Behavioral Development) เด็กไม่มีปัญหาทางอารมณ์: ควบคุมความสุข จัดการกับอารมณ์ได้ ควบคุมด้วยตนเอง หรือคนอื่นช่วยเหลือ (แล้วแต่พัฒนาการตามวัย) แสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม เด็กไม่มีปัญหาพฤติกรรม: รับผิดชอบหน้าที่และกิจวัตรประจำวันตามวัย ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหารบกวนการพัฒนาการของตนหรือรบกวนสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมที่ดีที่จำเป็นต่อการพัฒนาการตามวัย

๑.๗ ทักษะในการดูแลตนเอง (Self-care skills)

- Physical: ทางร่างกาย: ทำกิจวัตรประจำวันต่างๆได้และดูแลให้ตนเองมีความปลอดภัย
- Psychological: ทางจิตใจ: มีทักษะในการควบคุมตนเองและทักษะในการจัดการปัญหา
- Social ทางสังคม: มีทักษะทางสังคม สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น สามารถร้องขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา

๑.๘ การแสดงออกทางสังคมหรือการเข้าสังคม (Social presentation) เช่น เตรียมตัวเองอย่างเหมาะสมตามวัยในการเข้าสังคม วางตัวเหมาะสมแก่กาลเทศะ สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้สอดคล้องกับสถานะของบุคคลนั้นๆ สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม มีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น สามารถเป็นแบบอย่างในด้านความซื่อตรง เกิดจากการรับถ่ายทอดแบบอย่างจากบุคคลแวดล้อม มีทักษะทางสังคม รู้จักคิดวางแผน ความเป็นมิตรต่อผู้อื่น สามารถเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น เกิดจากการรับแบบอย่างจากบุคคลแวดล้อม รวมทั้งทำกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์

๑.๙ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคม (Family & social - Relationships) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว มีความผูกพัน (Attachment) ความไว้วางใจ (Trust) และความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้อื่น (Empathy) หรือแสดงความไว้วางใจและผูกพันและมีการยอมรับในการเป็นสมาชิกของครอบครัว มีบรรยากาศที่มีความสุขช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม ได้รับการยอมรับในการเป็นสมาชิก มีสัมพันธภาพที่ดีและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม

๒) ศักยภาพและการปฏิบัติของผู้ดูแล (Parenting Capacity)

๒.๑ Basic Care หมายถึงการดูแลเด็กในชีวิตประจำวันวันให้สอดคล้องกับความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาของเด็ก (Child's Developmental needs) ตามข้อ ๑)

๒.๒ สร้างหลักประกันความปลอดภัย (Ensuring Safety) สอนให้เด็กรู้จักระมัดระวังอันตราย ฝึกทักษะในการประเมินสถานการณ์เสี่ยงอันตราย วิธีหลีกเลี่ยงหลบหนีจากสถานการณ์อันตราย ฝึกทักษะในการขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น สอนกฎแห่งความปลอดภัย (Safety Rule) ปกป้องอันตรายจากผู้อื่น จัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย กำหนดเขตแห่งความปลอดภัย (Safety Zone) สำหรับเด็กแต่ละวัย

๒.๓ การตอบสนองทางอารมณ์ (Emotional Warmth) ดูแลให้เด็กมีความสุข สร้างบรรยากาศที่มีความสุข เป็นที่พึ่งทางจิตใจ (Emotional Support) ขจัดปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดความทุกข์หรือความคับข้องใจอย่างมาก ดูแลในด้านการจัดการกับอารมณ์ ให้รู้จักควบคุมตนเอง ให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือ กระตุ้นให้เด็กแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ความผูกพัน (Attachment) ความไว้วางใจ (Trust) และความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้อื่น (Empathy) หรือแสดงความไว้วางใจและผูกพันและมีการยอมรับในการเป็นสมาชิกของครอบครัว มีบรรยากาศที่มีความสุขช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม ได้รับการยอมรับในการเป็นสมาชิก มีสัมพันธภาพที่ดีและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม

๒.๔ การกระตุ้นพัฒนาการ (Stimulation)

- Physical Development/Reproductive Health & Development สำหรับวัยรุ่น สอนให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายจิตใจของตนเอง โดยสามารถดูแลตัวเอง ด้านร่างกายจิตใจที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากฮอร์โมนเพศที่เราเรียกว่า Reproductive Health Care เรียนรู้อารมณ์เพศและปัจจัยเร่ง วิธีหลีกเลี่ยงไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ควบคุมตัวเองในเรื่องเพศไม่ได้ การควบคุมและสลายแรงกดดันจากอารมณ์เพศผ่านการทำกิจกรรมทดแทนการมีเพศสัมพันธ์ที่สามารถเผาผลาญฮอร์โมนความเครียดและกระตุ้นให้สมองหลั่งสารความสุข เช่น พาไปท่องเที่ยวเดินป่า เต้นแอโรบิกหรือเต้นรำโดยไม่สัมผัสร่างกายกัน ถีบจักรยาน วาดรูป หรือเล่นกีฬา และเกมที่มีการออกกำลังกาย ฯลฯ

- Cognitive Development เกี่ยวข้องกับ Learning Process และ Cognitive Abilities ที่จำต้องกระตุ้นให้เกิด Critical Thinking จากการมี early experience-later experience กระตุ้นให้รู้จักตั้งข้อสังเกต ตั้งข้อสงสัยและตั้งคำถามต่อเรื่องราวที่รับรู้หรือได้รับการถ่ายทอด กระตุ้นให้นำเอาข้อสังเกต ข้อสงสัยและคำถามไปศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง นำคำตอบที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับกลุ่มและผู้นำการศึกษา ใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยน

- Socio Emotional Development การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการฝึกวินัย การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมตามวัย เช่น ตนเอง โรงเรียน ชุมชน เพื่อนบ้าน สมาคมกับคนอื่น กลุ่มทางสังคม

๒.๕ การกระตุ้นการเรียนรู้ด้านจริยธรรม

- External control: การควบคุมจากภายนอก ด้วยการสร้างบรรยากาศหรือเงื่อนไขและปัจจัยภายนอกต่างๆ โดยอาศัยหลักจิตวิทยากลุ่มให้เด็กต้องประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี และงดเว้นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ เอื้อด้านคุณธรรมของเด็ก เป็นRole Modelหรือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน ควรพาเด็กเข้าสังคมผ่านการเยี่ยมเพื่อนบ้านญาติ ร่วมกิจกรรมชุมชน งานประเพณี เข้าวัด ฯลฯเพื่อถ่ายทอดแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็ก ช่วยฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอยให้เหมาะสมตามวัย สอนให้รู้จักปกป้องสิทธิส่วนตัวของตนเองและเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น หรือ รู้จักกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมระหว่างตนเองและผู้อื่น ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมปัจจัยเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดี ของเด็ก

- Internal control: การควบคุมจากภายใน เช่น แก่ไขเยียวยาแทรกแซงการกระทำที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม จนเด็กสามารถแยกแยะรู้ผิดชอบชั่วดี ชื่นชมเมื่อเด็กกระทำดีถูกต้องเหมาะสม พัฒนาจริยธรรมคุณธรรมของเด็ก ด้วยการกระตุ้น Cognitive Development ให้เด็กรู้จักคิดใคร่ครวญวิเคราะห์วินัยจำเป็นกตัญญูชั่วดี จนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองในทุกด้านและส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ สำหรับการเป็นอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยให้เด็กเกิดempathy กับผู้อื่นรวมทั้งพ่อแม่ เกิดทักษะสังคม ทักษะการจัดการปัญหา สามารถพัฒนาอารมณ์จิตใจเด็ก (Psychosocial Development) จนกระทั่งเด็กอยากทำสิ่งที่ดีด้วยตนเอง

๒.๖ การชี้แนะแนวทางชีวิต (Guidance & Boundaries)

๒.๖.๑) ฝึกให้เด็กรู้จักจัดลำดับความสำคัญ อะไรควรทำก่อนอะไรควรทำทีหลัง

๒.๖.๒) ฝึกให้เด็กรู้จักเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดแก่ตนและสามารถวิเคราะห์ถึงการสูญเสียโอกาสที่จะได้รับประโยชน์ (opportunity cost) จากสิ่งที่ไม่ได้เลือก

๒.๖.๓) ฝึกให้รู้จักการตั้งเป้าหมายชีวิตและการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นๆ ทั้งนี้อาจมีแผนสำรองหลายๆแผน หากแผนแรกไม่สามารถกระทำต่อได้ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเป้าหมายชีวิตได้เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปจากเดิมมาก

๒.๖.๔) ฝึกทักษะในการกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมระหว่างตนเองและผู้อื่น

ก) ขอบเขตทางร่างกาย (Physical boundary) รู้จักการรักษาระยะห่าง (Physical Distancing) ที่เหมาะสมระหว่างตนเองกับผู้อื่นเพื่อป้องกันอันตรายด้านสุขภาพหรือทางเพศ

ข) ขอบเขตทางจิตใจ (Psychological boundary) เกิดความสามารถในการควบคุมความสัมพันธ์ทางจิตใจกับผู้อื่นให้สามารถคงความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy)

ค) ขอบเขตทางสังคม (Social boundary) รู้จักการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสมระหว่างตนเองและผู้อื่นที่มีสถานะทางสังคมที่แตกต่าง

จ) การเป็นแบบอย่าง (Role Model) การฝึกทักษะในการกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมระหว่างตนเองและผู้อื่นให้แก่เด็ก ผู้ปกครองต้องแสดงบทบาทที่สามารถเป็นแบบอย่างให้เด็กได้เรียนรู้

๓) สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัวและผู้ดูแลเด็ก (Family & Environment Factors)

๓.๑ การเข้าสังคมและการมีส่วนร่วมทางสังคมของครอบครัว Family's Social Integration มีส่วนร่วมในชุมชน มีการรวมตัวของคนในชุมชนเป็นกลุ่มกิจกรรม มีการเกื้อกูลช่วยเหลือกันทางสังคมระหว่างครอบครัวและชุมชน

๓.๒ ที่พักอาศัย Housing ครอบครัวมีแหล่งที่อยู่ถาวร ที่พักอาศัยมีการจัดแบ่งเป็นสัดส่วน แหล่งที่พำนักมีความสะอาดและปลอดภัย

๓.๓ การจ้างงาน Employment / รายได้ Income ผู้ปกครองมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของครอบครัว ไม่มีพฤติกรรมใช้จ่ายเงินเกินตัว

๓.๔ ครอบครัวขยาย (Wider Family) ประวัติครอบครัว (Family History) & การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว (Functioning) การแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบได้เหมาะสมหรือไม่อย่างไร พิจารณาจากการปรับตัวของแต่ละรุ่นในวงจรชีวิตครอบครัว (Roles & Responsibilities and adapting to family life circle) การตัดสินใจและการแก้ปัญหา (Making decisions and problem solving) การจัดการกับความขัดแย้ง (Conflict management) ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับเครือญาติ มีการเกื้อกูลช่วยเหลือกันทางสังคมระหว่างครอบครัวและเครือญาติ สถานะวิกฤติที่มีสถานะวิกฤติของครอบครัวที่กระทบต่อความเป็นปกติสุขของสมาชิกในครอบครัวหรือไม่อย่างไร นอกจากนั้นยังมีบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ (Parenting) ลักษณะเฉพาะของครอบครัว (Family Identity) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว (Family Alliances) การใช้ชีวิตครอบครัว/การร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน (Emotional Life) การสื่อสารภายในครอบครัว (Family Communication)

๓.๕ แหล่งบริการในชุมชน (Community resources) มีบริการที่จำเป็นที่ควรมี ในชุมชนและหรือมีบริการอยู่ใกล้ๆ ชุมชนได้แก่ โรงพยาบาล /สถานอนามัย ศูนย์เด็กเล็ก /โรงเรียน/สถานศึกษา สถานตำรวจ วัด/โบสถ์/มัสยิด ที่ทำการทะเบียนราษฎรและปกครอง บริการทางสังคมสงเคราะห์ เช่น ศูนย์ให้คำแนะนำ ศูนย์สงเคราะห์อื่น เป็นต้น โดยครอบครัวในชุมชนนั้น ๆ สามารถเข้าถึงบริการในชุมชนได้สะดวก และได้รับบริการอย่างเหมาะสม

คำอธิบายเพิ่มเติม

ความแตกต่างของ family and social relationships และ family's social integration

- family's social integration “เป็นการพิจารณาที่ครอบครัว” ว่ามีความโดดเด่นเฉพาะไหม หรือมีส่วนร่วมในสังคมแวดล้อมอย่างไร

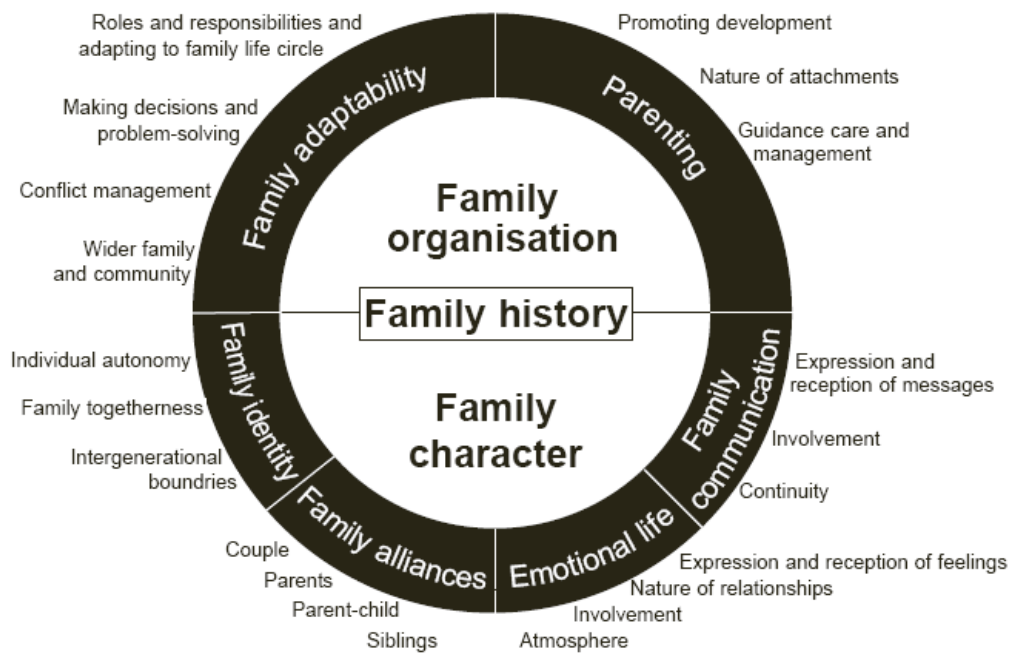
- family and social relationships คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ๑) เด็กและบุคคลในครอบครัว ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลแวดล้อมอื่นกับเพื่อนบ้านหรือคนแวดล้อม “เป็นการพิจารณาที่ตัวเด็ก” เช่น พ่อแม่หย่ากัน ทั้งลูกไว้กับคนใดคนหนึ่ง หรือเด็กอาจย้ายตามพ่อหรือแม่ไปอยู่ครอบครัวใหม่ เด็กที่อยู่ในครอบครัวอาจไม่ได้รับการยอมรับว่ามีสถานะเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของครอบครัว ตัวอย่าง เด็กที่ถูกส่งไปอยู่ในครอบครัวอุปถัมภ์นอกจากไม่เคยได้รับเงินค่าอาหารกลางวันจากครอบครัวอุปถัมภ์แล้ว เด็กยังถูกใช้ให้ไปจับปลามาปรุงอาหารให้ลูกของตัวเองกินเท่านั้น นี่คือ

family relationship ตัวอย่างในกรณีปกติเช่นครอบครัวเรียกเด็กมากินข้าว เมื่อเด็กไม่มากินตามคำสั่งก็อาจใช้ความรุนแรง ส่วน family and social relationships ตัวอย่างเช่น เด็กที่ก้าวร้าวในชุมชนและอาจถูกไล่ออกจากโรงเรียน เด็กคนนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากทั้งชุมชนและโรงเรียน เมื่อดู Family background จะพบว่าเด็กมีปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยอาจถูกทั้งกระทำทารุณกรรมหรือปล่อยปละละเลยทอดทิ้งไม่ดูแลเอาใจใส่

- การปฏิบัติตัวอย่างถูกกาลเทศะ (social presentation) เช่น เด็กหญิงวัยรุ่นที่นุ่งกระโปรงสั้นเหมือนผ้าคาดเตี่ยว ทำให้คนไม่มีสมาธิในการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกกาลเทศะอีกตัวอย่าง ถ้าโรงเรียนมีระเบียบการสวมเครื่องแบบนักศึกษา การไม่สวมเครื่องแบบมาเรียน (ถ้ามีระเบียบว่าต้องสวมเครื่องแบบมาเรียน) เป็นสิ่งที่ไม่ถูกกาลเทศะ แม้ว่าเด็กคนนี้ไม่ได้รับกวนการเรียนของคนอื่น แต่ถือว่าเด็กมีอาการต่อต้านสังคม บางกรณีเป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านทาง Role Model เรียกว่า social adaptability เช่น เด็กเห็นแม่แต่งกระโปรงสั้นก็ทำตาม

กรณีเด็กมีปัญหาสุขภาพจิตหรือพฤติกรรม ต้องขอคำวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีสาเหตุมาจากสุขภาพกาย สุขภาพจิต หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อบันทึกสภาวะและการเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก เช่น ปัญหาเรื่อง 1) ขโมย 2) ปัสสาวะรดที่นอนของเด็ก อย่างไรก็ตาม การแสดงพฤติกรรมที่ผิดปกติย่อมถือเป็นการส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือจากเด็กที่ผู้ประกอบวิชาชีพเกี่ยวข้องต้องค้นหามูลเหตุและสาเหตุแล้วนำมาใช้กำหนดมาตรการแก้ไขป้องกัน

นอกจากปัญหาข้างต้นแล้ว เด็กยังมีพยาธิสภาพทางจิตอื่นใดอีก เช่น Anxiety, Stress disorder, Low self-esteem, Inadequacy, Aggressive, Conduct disorder and Cognitive disorder เป็นต้น และต้องวินิจฉัยสาเหตุของแต่ละอาการและกลุ่มอาการด้วย ว่ามีสาเหตุมาจากสุขภาพกาย (เช่น ความผิดปกติของสมอง) สุขภาพจิตดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หรือเกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองถ่ายทอดแบบอย่างพฤติกรรมเช่นนั้นมาให้

การใช้ชีวิตครอบครัว หากมีทั้ง 3 คำ ในครอบครัว ได้แก่ 1.ความรัก 2.ความเข้าใจ 3.ความผูกพัน ความผูกพันมาจากทุกหัวข้อ ส่วนความรัก ความเข้าใจ มาจาก การสื่อสารกัน ในการเก็บข้อเท็จจริง ต้องดู family adaptability โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่จะก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความรัก ความเข้าใจและความผูกพันได้ สมาชิกครอบครัวต้องมี Secure attachment, Trust และ Empathy ระหว่างกัน

หมายเหตุ Secure attachment อ่านรายละเอียดได้จากทฤษฎีความผูกพัน (อังกฤษ: Attachment theory) หรือ ทฤษฎีความผูกพันทางอารมณ์จาก Website ของ Wikipedia <https://th.wikipedia.org/wiki/ทฤษฎีความผูกพัน>

Trust ในที่นี้หมายถึงความไว้วางใจระหว่างเด็กและผู้ปกครอง เด็กจะวางใจเชื่อมั่นว่าถ้าเขามีปัญหา ความเดือดร้อนหรือมีอันตรายจะสามารถพึ่งพาผู้ปกครองได้ ขณะที่ผู้ปกครองวางใจเชื่อมั่นว่าเด็กสามารถดูแลปกป้องช่วยเหลือตนเองได้หากตนช่วยชี้แนะระดับประคองช่วยเหลือและดูแลใกล้ชิด

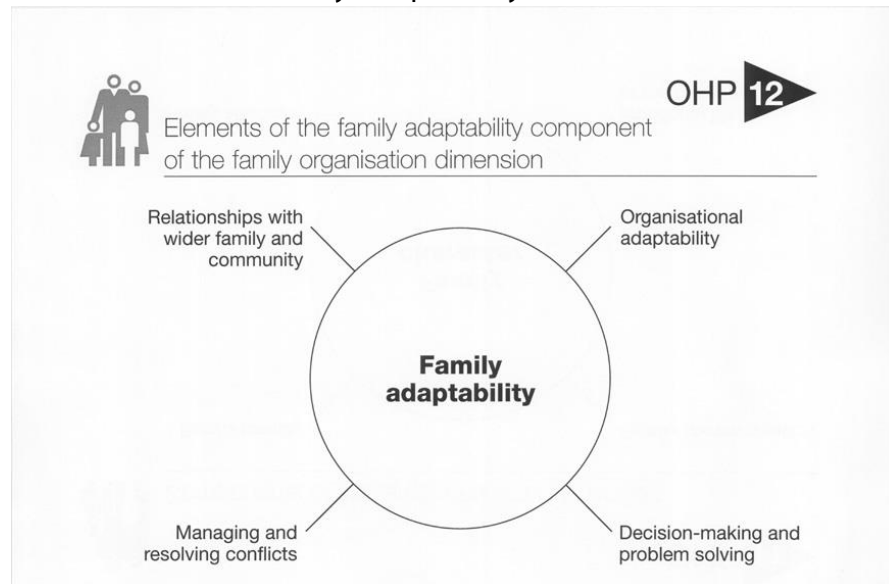
Empathy หมายถึง ความร่วมรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมคือความสามารถในการเข้าใจหรือรู้สึกถึงสิ่งที่บุคคลอื่นกำลังประสบภายในกรอบอ้างอิงนั้นๆ กล่าวคือสามารถมองโลกภายนอกจากมุมมองของผู้อื่นได้ คำจำกัดความของความรู้สึกนั้นครอบคลุมถึงสภาวะทางอารมณ์ที่หลากหลายด้วยเช่นกัน ประเภทของความรู้สึกประกอบไปด้วย ความร่วมรู้สึกทางปัญญา (cognitive empathy) ความร่วมรู้สึกทางอารมณ์ (emotional empathy) และ ความร่วมรู้สึกทางร่างกาย (somatic empathy) <https://th.wikipedia.org/wiki/ความรู้สึก>

family assessment tools

การบันทึกประวัติครอบครัว

๑.โครงสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (Family organization)

๑.๑ การปรับตัวของครอบครัว (Family adaptability)

- การแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ การปรับตัวของแต่ละรุ่นในวงจรชีวิตครอบครัว (Roles & Responsibilities and adapting to family life circle) สามารถเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดให้รุ่นถัดมาได้หรือไม่ (organizational adaptability) ประวัติชีวิตผู้ปกครองในวัยเด็กว่าถูกเลี้ยงดูมาอย่างไร ต้องเผชิญความสูญเสีย ความเจ็บป่วย มาอย่างไรบ้าง ตัวอย่างเช่น การที่เด็กมาขายพวงมาลัยเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว พ่อแม่ไม่รับผิดชอบเลี้ยงดูลูกยังต้องให้ลูกหาเลี้ยงครอบครัว พ่อที่เอาแต่ดื่มเหล้า แม่ต้องหาเลี้ยงครอบครัว ขายลูก กรณีนี้ดูบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบจาก **Assessment Framework : A map of relevant data to be collected** บทบาทหน้าที่สามีภรรยา นั้นต้องรับผิดชอบ (ปัจจัยด้านครอบครัวและสังคมแวดล้อม - ฐาน 3 เหลี่ยม) เช่น การหารายได้การมีอาชีพ หาที่อยู่มั่นคงปลอดภัยมั่นคงถาวร จุดที่สำคัญคือการจัดสัดส่วนในบ้าน พ่อแม่ต้องจัดระบบให้เกิดความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว ให้คนไม่สามารถรบกวนกันในการอยู่อาศัยในการอยู่อาศัยร่วมกัน แม้จะเป็นบ้านที่มีห้องเดียว ข้อบ่งชี้ว่าพ่อแม่อาจไม่สามารถแสดงบทบาทความรับผิดชอบได้เต็มที่ เช่น ในบ้านที่มีพ่อแม่ลูก และปู่ย่าตายาย ที่ไม่ได้ทำงานแต่มีอำนาจเหนือพ่อแม่ ๆ ไม่สามารถปกป้องลูกได้ นี่เกิดความผิดปกติของชีวิตครอบครัว ตัวอย่าง ในครอบครัวที่ลูกกลายเป็นผู้เลี้ยงดูพ่อแม่ทั้งที่ยังเป็นเด็กอยู่ จากนิทานเซนที่ถ่ายทอดโดยท่านพุทธทาสภิกขุเล่าว่ามีครอบครัวคบหาดีใหญ่มีมนต์พระไปฉันอาหารและสวดมนต์ เมื่อพระสวดมนต์เสร็จ เจ้าภาพขอให้พระอวยพร รออยู่สักพักท่านก็ไม่อวยพรจึงเข้าไปขอให้ท่านอวยพร พระได้กล่าวว่า “ปู่ย่าตายายตาย พ่อแม่ตาย ลูกตาย หลานตาย” ท่านอธิบายว่าหากเป็นการเสื่อมสลายไปตามรุ่น หากเขาตายตามรุ่น ก็จะเป็นพร (หากพ่อแม่ตายก่อนปู่ย่าตายาย ก็จะไม่ขาดคนหาเลี้ยงครอบครัวและเกิดทุกข์)

- การตัดสินใจและการแก้ปัญหา (decision making and problem solving) เช่น ผู้ปกครองในฐานะเป็นบุคคลคนหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ได้หรือไม่ มีทักษะในการจัดการปัญหาหรือไม่ บางครั้ง conflict ก็ไม่ใช่ conflict เช่นการดูทีวีเราต้องดูว่ารายการไหนน่าสนใจกว่ารายการไหน

เมื่อสมาชิกครอบครัวดูช่อง ๓ อีกคนอยากดูช่อง ๙ ต้องนั่งคุยตกลงหารื้อกัน เช่น แบ่งกันดู หรือ หารื้อว่าจะไปดูกับเพื่อนบ้าน ต้องถามเขาว่า คุณมีความชอบที่แตกต่างกันในเรื่องใดบ้าง เช่น คนที่ชอบอาหารทะเล อีกคนกินเนื้อ จะแก้ปัญหาอย่างไร เช่น กินของกลาง ๆ เช่น เนื้อ ปลา กินร่วมกัน หรือต่างคนต่างกิน การซักถามเกี่ยวกับชีวิตประจำวันในรอบ ๒๔ ชม. ไม่ควรถามเขาว่าเคยขัดแย้งกัน และแก้ปัญหาอย่างไรไหม ควรเปิดโอกาสให้เขาเล่าออกมาเอง เว้นแต่กรณีที่เรารู้แล้วไม่เข้าใจ อาจสอบถามเพิ่มเติมในประเด็นนั้น ๆ อีกประเด็นหนึ่งคือเด็กต้องได้กินอาหารที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย

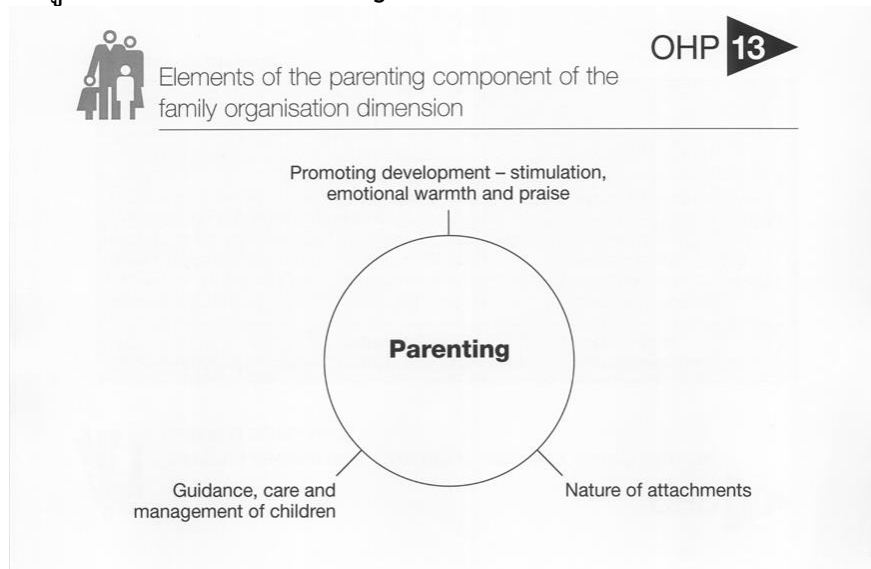
กรณีที่พ่อแม่บอกว่าเขาเป็นคนดีได้จากการทุบตีของปู่ย่าตายาย แสดงว่าเขาขาดทักษะพ่อแม่ คำอ้างว่าเขาได้จากการทุบตีพ่อแม่ เราจะต้องทำอย่างไร เราต้องถามว่า คุณแก้ไขพฤติกรรมที่มีปัญหาของลูกอย่างไร ถ้าตอบว่าตี อาจสอบถามต่อไปว่าเขาคิดว่าพฤติกรรมที่มีปัญหาของลูกเกิดจากอะไร แล้วการตีสามารถไปแก้ที่ต้นเหตุของปัญหาอย่างไร เช่น ถ้าลูกไม่ยอมทำการบ้าน ไปส่งครูหากเป็นเพราะลูกไม่เข้าใจบทเรียน การตีสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ไหมและถ้าลูกทำการบ้านไปส่งครูแล้วถูกลงโทษ โดยไม่อธิบายให้ลูกเข้าใจบทเรียน ลูกจะแก้ไขปัญหามาได้อย่างไร ฯลฯ ทั้งนี้ต้องโยงถึงประเด็นความสามารถในการเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่ (Parenting Capacity) อีกประเด็นหนึ่งคือ เด็กต้องได้กินอาหารที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยหรือการดูแลเด็กในชีวิตประจำวัน (Basic care) ฯลฯ

- การจัดการความขัดแย้ง (managing and resolving conflicts) เช่น ผลกระทบต่าง ๆ ที่พบในประวัติครอบครัว ดูว่ามีเหตุการณ์อะไรที่สำคัญในชีวิตซึ่งอาจเป็นภาวะวิกฤติครอบครัว สามารถจัดการได้หรือไม่ ปัจจุบันประวัติความเป็นมาของครอบครัวมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างไร เช่น ผู้ปกครองเล่าว่าตอนเล็กๆถูกพ่อแม่ของตนทุบตี โตขึ้นจะไม่ทุบตีลูกเด็ดขาด ผู้ปกครองบางคนบอกว่าตนได้ดีเพราะถูกพ่อแม่ของตนทุบตี ก็จะใช้วิธีทุบตีลูกเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน

- พิจารณาถึงครอบครัวขยายและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Relationships with wider family and community) ญาติพี่น้องของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวอย่างไร เช่น เห็นห่างไม่ติดต่อสื่อสารกัน หรืออาจไปมาหาสู่และช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันมากน้อยเพียงไร ครอบครัวได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือไม่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือไม่ ได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่าง ๆ อย่างไรหรือไม่

- การแสดงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกครอบครัวในปัจจุบัน ทั้งในครอบครัวนี้ และในหมู่เครือญาติเป็นอย่างไร เช่น ในครอบครัวขยาย ครอบครัวมีสัมพันธ์ภาพกับพี่น้องชุมชนอย่างไร เช่น มีญาติเหมือนไม่มี พี่งาอะไรไม่ได้ เช่น เมื่อตกอับญาติไม่เข้ามาช่วยเหลือ หรือ ชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างดูแลลูกตนเอง ต่างคนต่างมีปัญหา คนในชุมชนล้วนมีปัญหากับลูกวัยรุ่น เพราะไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ไม่สามารถชี้แนะแนวทางชีวิตให้ลูกวัยรุ่น ทำให้ลูกหันเข้าหาเพื่อน เสพยาเสพติด มีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม การจัดการปัญหาร่วมกันจึงจะแก้ไขป้องกันปัญหาได้ทั้งหมด โดยอาจจัดกิจกรรมชุมชนที่ช่วยเสริมสร้างความผูกพันด้วยการใช้ชีวิตกับเด็กในชีวิตประจำวันด้วยการจัดกิจกรรมหลังเลิกเรียน ได้แก่ กิจกรรมทางวัฒนธรรม ศิลปะ สันทนาการ และการพักผ่อนหย่อนใจ หรือกิจกรรมในวาระพิเศษต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันสำคัญทางศาสนา วันประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น กิจกรรมเพาะปลูก กิจกรรมกลุ่มอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

๑.๒ การเลี้ยงดู/การเป็นพ่อแม่ (Parenting)

- การส่งเสริมหรือกระตุ้นพัฒนาการตามวัยเด็กและการเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่เด็กของพ่อแม่ผู้ปกครอง (promoting development-stimulation, emotional warmth and praise) พ่อแม่ต้องรู้พัฒนาการตามวัยของลูกและส่งเสริมรวมทั้งกระตุ้นพัฒนาการตามวัย เช่น เด็ก ๖ ขวบเริ่มเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่วแต่ไม่มีความสามารถประเมินอันตรายรอบๆตัว ผู้ปกครองต้องไม่ปล่อยให้อยู่นอกสายตา เด็กที่อายุ ๒ ขวบที่ไม่สามารถทำตามสั่งได้เพราะเด็กไม่เข้าใจ ครูนุบาลที่ดีเด็กเขาไม่มีความเข้าใจพัฒนาการตามวัย เด็กยังไม่สามารถแยกแยะผิดถูก หรือแม้ว่าเด็กจะสามารถจำแนกผิดถูกชั่วดีแล้ว การตีเด็กก็ไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เด็กเพียงกลัวไม่กล้าแสดงพฤติกรรมที่จะทำให้ถูกเยียนตี แต่พฤติกรรมนั้นยังคงอยู่และจะปรากฏเมื่อเด็กอยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ปกครอง หากเรา plot การเติบโตทางสมองของเด็ก โดยวางสมองส่วนหลังไว้ข้างสุด สมองส่วนกลางซ้อนด้านบนและสมองส่วนหน้าซ้อนไว้บนสุด จะเห็นการพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยเป็นเหมือนดอกไม้ตูม สมองส่วนที่เคลื่อนไหวที่เป็นฐานของดอกไม้จะเริ่มพัฒนาก่อน และต่อมาพัฒนาในเรื่องอารมณ์จะพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่วนสมองส่วนหน้าที่คิดได้จำแนกผิดถูกได้ (prefrontal cortex) จะค่อย ๆ พัฒนาเป็นเหมือนปลายกลีบดอก จะพัฒนามากขึ้นเมื่อเด็กอายุเข้า ๗ ปี ที่เด็กเข้าโรงเรียน การเติบโตของสมองส่วนกลางที่จะโตขึ้นเร็วมากคือ พัฒนาการด้านอารมณ์ การสร้างความไวใจระหว่างเด็กกับคนแวดล้อม ดังนั้น ๒ ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงเวลาทอง ในบางประเทศให้พ่อแม่ลาเลี้ยงลูกได้ถึงสองปี สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการเด็กของ Piaget และ Erikson ทั้งนี้เมื่อเด็กเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นสมองของเด็กจะคล้ายกับดอกไม้เริ่มผลิบานและบานเต็มที่เมื่อพ้นวัยเด็ก

การเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่เด็กช่วยส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการด้านอารมณ์ การสร้างความไวใจระหว่างเด็กกับคนแวดล้อมใน ๒ ปีแรกของชีวิต เป็นส่วนสำคัญของการเกิด resilience (ความสามารถในการฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตในชีวิต) เด็กบางคนมี resilience สูง ในช่วงปฐมวัย เด็กเมื่อได้อยู่กับยายย่าที่มีความเมตตาสูงเป็นที่พึ่งที่สำคัญของเด็ก มีการดูแลช่วงปฐมวัยที่ดี เด็กบางคนเมื่อถูกส่งมาอยู่กับพ่อแม่หลังอายุ ๒ - ๖ ปี แต่ถูกปล่อยปละละเลยหรือแม้ว่าจะถูกกระทำทารุณกรรม ตอนอายุ ๗ ปีขึ้นไป ก็อาจฟื้นตัวจากความเสียหายทางจิตใจได้เร็วและดีกว่าเด็กที่ไม่เคยอยู่ในสภาพแวดล้อม

ของครอบครัวที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆและคุ้มครองให้เด็กปลอดภัยในช่วงปฐมวัย เพราะเคยอยู่ในสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่ดีในช่วงปฐมวัย

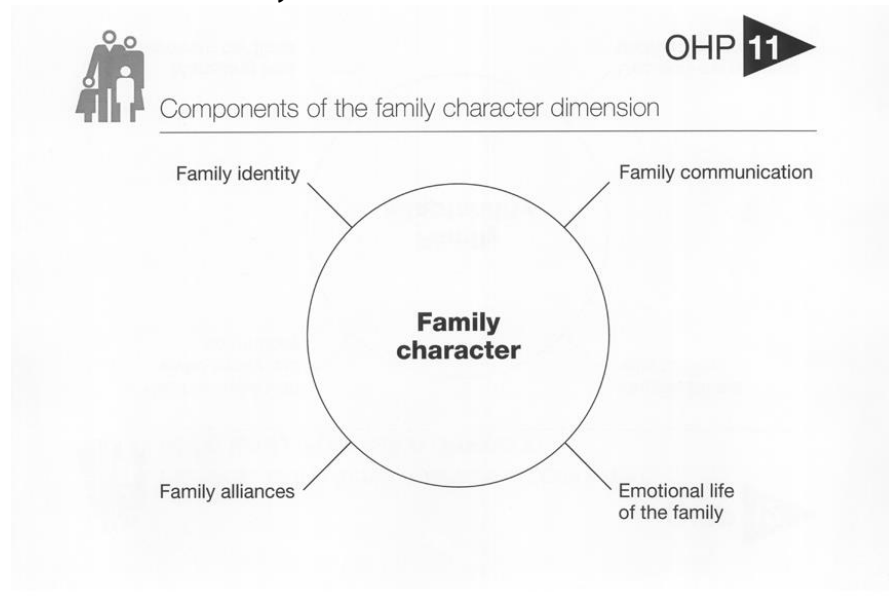
ดร.ประภาพรณ จูเจริญ เล่าถึงการเติบโตด้านสมองจะเห็นว่าเราต้องดูแลพัฒนาการทางสมองของเด็กในครรภ์ตั้งแต่อายุครรภ์ ๒๕ วันสมองเริ่มพัฒนา เมื่ออายุครรภ์ ๓ เดือน สมองส่วนการได้ยินจะเริ่มพัฒนา (และยุติการทำงานไปหลังสุดก่อนตาย) เมื่อลูกอยู่ในครรภ์ ๓ เดือน มีข้อแนะนำให้พ่อพูดกับลูก ลูกจะปรับตัวกับเสียงของพ่อเพราะประสาทหูเริ่มทำงานและสามารถเก็บไว้ในหน่วยความจำของสมอง (สมองส่วนการได้ยินจะทำงานเป็นส่วนสุดท้าย ญาติของคนใกล้ตายจึงนิยมนิมนต์ให้พระมาสวดนำทาง หรือสวดมนต์เพื่อให้เขาสงบและมีความพร้อมที่จะจากไปด้วยดี) แม้ว่าการพูดสื่อสารกับเด็กทารกในครรภ์ไม่สามารถจะทำให้สื่อสารกันได้จริง แต่เด็กก็จะคุ้นเคยกับเสียงของพ่อแม่ตั้งแต่ออยู่ในครรภ์ การฟังดนตรีของเด็กในครรภ์ต้องมีการศึกษา คลื่นเสียงบางส่วนทำให้สบายหรือผ่อนคลาย ช่วยกระตุ้นพัฒนาการของสมองส่วนกลางได้บ้าง แต่ไม่ใช่การรับรู้เข้าใจดนตรีจริง ๆ

- ลักษณะของความผูกพันระหว่างกันของพ่อแม่ผู้ปกครองและเด็ก (nature of attachment) ตัวอย่าง ใน video การอบรมของ Dr. Bentovim เมื่อปี ๒๐๐๙ แสดงให้เห็นว่าต้องสร้างความผูกพันตั้งแต่เมื่อเด็กทารกอายุ ๓ เดือน เพราะสายตาของเด็กเริ่ม Focus ทำให้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ชัดเจนขึ้นด้วยการพูดคุยตาประสานตา (Eye to Eye Contact) ควรพูดด้วยสีหน้ายิ้มแย้มเบิกบาน เป็นการสื่อสารด้วยภาษากาย ท่าทางที่พูด สายตาของพ่อแม่ที่มีความรัก ความระมัดระวังเป็นห่วงถูกส่งผ่านทางสายตา ตัวอย่างคนโกรธจะหลั่งฮอร์โมน adrenalin สามารถส่งเกิดจากสีของดวงตา ดังนั้นสายตาที่จ้องด้วยความโกรธ ความรัก ความชื่นชม มีความแตกต่างกัน คนที่ประสานสายตากันจะสื่อสารกันได้ คนอื่นอาจไม่เข้าใจ เป็นเหมือนการสื่อสารระหว่างจิตสู่จิต การมี (Secure) attachment จำเป็นต้องสร้างขึ้น เช่น ในโรงพยาบาลรามาธิบดีเป็นแห่งแรกที่จัดให้แม่อุ้มลูกแนบอกเมื่อแรกคลอดทันที ดูนมแม่ทันทีเพื่อสร้าง attachment และสร้าง bonding สถิติที่คลอดแล้วทั้งจึงไม่ค่อยมี

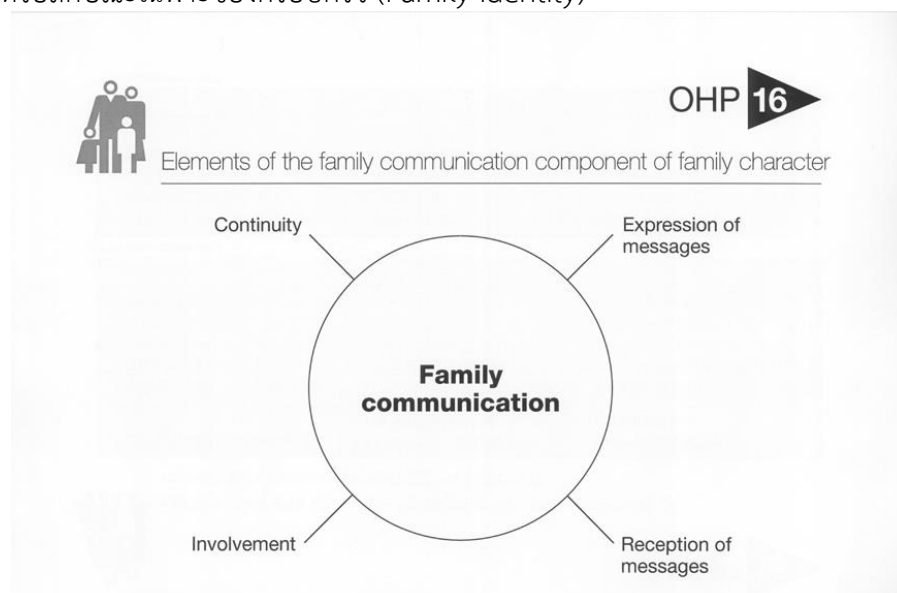
- สามารถดูแลจัดการ (guidance, care and management of children) กระตุ้นการเรียนรู้ชี้แนะแนวทางชีวิต สร้างเงื่อนไขแวดล้อมให้เด็กมีวินัยมีพฤติกรรมที่ดี แทรกแซงพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระตุ้นให้เด็กเริ่มกระทำดีมีคุณธรรมด้วยตนเอง (ชักจูงให้เด็กอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น) ฝึกให้เด็กกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างไรหรือไม่ Guidance หมายถึงการชี้แนะแนวทางชีวิต อาจกระทำผ่านการพูดคุยหรือการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม การทำ internal control - external control พร้อม ๆ กับการกระตุ้น Cognitive Development เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับคนได้ถูกกาลเทศะ ส่วนการดูแล (Care) และการดำเนินการ (Management) คือดูแลจัดการให้เด็กได้ กิน นอน เล่น มีเวลาพักผ่อน เรียน ให้เด็กเข้าโรงเรียนได้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก วิธีประเมินอาจริยเคราะห์จาก “กิจวัตรประจำวันในรอบ ๒๔ ชั่วโมง” ให้เขาอธิบายว่าเขาทำอะไรอย่างใดเกี่ยวกับการดูแลเด็ก เราจะต้องนำสิ่งที่เขาเล่ามาประเมินตาม ความต้องการรับการพัฒนาของเด็ก (Child's Developmental needs) จะเห็นว่าเขาได้ทำตามได้หรือไม่ หรือทำในทางลบ หากต้องประเมินครอบครัวอุปถัมภ์ก็ต้องใช้เกณฑ์ชีวิตนี้เช่นกัน ว่าเขาสามารถดูแลจัดการ(guidance, care and management of children) เช่น เด็กต้องรู้หน้าที่ว่าตื่นก็โง่งจึงจะประกอบกิจวัตรประจำวันและเข้าห้องเรียนทันตามกำหนดเวลา

เด็กควรเดินทางไปโรงเรียนเองเมื่ออายุตั้งแต่ ๑๒ ปีขึ้นไป ขณะที่ไม่อาจปล่อยให้เด็กอนุบาลเดินทางไปโรงเรียนเองเพราะเด็กในวัยนี้ไม่อาจปกป้องตนเองให้พ้นจากอันตรายได้เลย

๒. ลักษณะของครอบครัว (Family character)

ประกอบด้วย ๒.๑ การสื่อสารภายในครอบครัว (Family Communication) ๒.๒ ชีวิตครอบครัว (Emotional Life) ๒.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว (Family alliances) ๒.๔ อัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของครอบครัว (Family Identity)

๒.๑ การสื่อสารภายในครอบครัว (Family Communication)

Expression of messages (มีการแสดงออกถึงสาระที่ต้องการบอก) มีความพร้อมที่จะรับฟัง (Reception of message) ความต้องการ ความเห็นและการร้องขอความช่วยเหลือระหว่างกันหรือไม่ เช่น เด็กที่พ่อแม่ถามแต่ไม่ตอบหรือตอบว่าไม่รู้ก็อาจถูกพ่อแม่ทุบตีด้วยความโกรธโดยไม่ตระหนักว่า

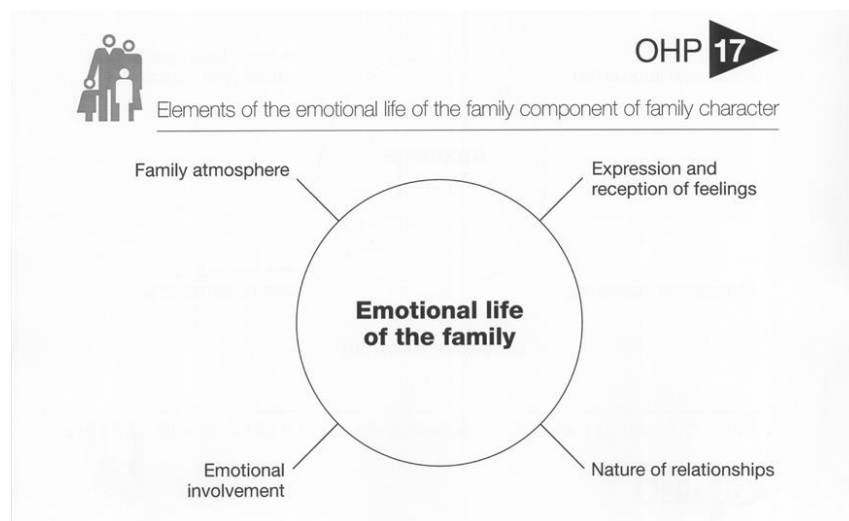
พฤติกรรมของเด็กถือเป็นการแสดงออกว่าเด็กมีปัญหาที่ต้องช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เด็กที่พูดเสียงปกติธรรมดา กับเด็กที่พูดเสียงดังใส่พ่อแม่หรือความผิดปกติในเรื่องกิริยาท่าทาง เป็นการส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือ เด็กที่กลับบ้านมามีใบหน้าเศร้าหมองหรืออาละวาด พ่อแม่มีหน้าที่เข้าไปติดตาม คือการเข้าไปเกี่ยวข้อง (involvement) เป็นการใส่ใจสนใจ ได้รับความทุกข์ร้อน ความนึกคิดของเด็ก คนนี้และมีปัญหาต้องดูแลและจัดการ เด็กบางคนกลับบ้านมาแล้วหมกตัวก็เลยปล่อยไว้ พ่อแม่อาจคิดว่าเดี๋ยวเด็กก็จะดีขึ้น (let's time cure) แบบนี้ถือว่าเป็นการเพิกเฉย หรือ การที่พ่อแม่กลับบ้านมา หน้าเศร้าหมอง ต้องเข้าไปพูดปลอบใจ

มีความตระหนักและพร้อมที่จะตอบสนองต่อความต้องการ ความเห็น หรือข้อเรียกร้องใด ๆ ระหว่างกันหรือไม่ (reception of messages)

- involvement หมายถึงเมื่อสมาชิกครอบครัวคนใดมีปัญหา คนอื่น ๆ มีความรู้สึกร่วมที่จะเข้าไปช่วยเหลือเกื้อกูล มีความตระหนักต่อจิตใจของคนอื่น)

- มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างต่อเนื่องหรือไม่ (continuity) เช่น พ่อแม่กลับบ้านมา อารมณ์เสียใส่ลูก เด็กไม่อาจเข้าใจได้ว่าเกี่ยวกับเขาหรือไม่ ในการดำเนินชีวิต สมาชิกครอบครัวต้องปรับหรือควบคุมให้อารมณ์เป็นปกติในการสื่อสารกับคนอื่น ๆ ในครอบครัว คนที่เข้าไปสื่อสาร ควรพยายามช่วยให้สมาชิกครอบครัวที่มีปัญหาทางอารมณ์สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ก่อน ไม่เช่นนั้นนั้นนอกจากจะไม่สามารถสื่อสารกันได้นั้นนั้นอาจกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างกันเอง ผู้ปฏิบัติงานต้องจัดกิจกรรมครอบครัวเพื่อสังเกตการณ์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว หากนัดไปเยี่ยมบ้านครอบครัวจะระแวงระวัง แสสสร้างเตรียมการ วิธีการที่เหมาะสมคือการจัดกิจกรรมเพื่อให้เขามาทำกิจกรรม ออกแบบเช่น การเดินป่า การไปไปสวนสนุก หรือไปเที่ยวด้วยกัน

๒.๒ ชีวิตครอบครัว (Emotional Life)

- บรรยากาศในครอบครัว (Family atmosphere) จากการใช้ชีวิตครอบครัวด้วยกัน (emotional life) ประกอบด้วยคำสามคำในครอบครัว คือ ๑) ความรัก ๒) ความเข้าใจ ๓) ความผาสุก “emotional life” เป็นการร่วมทุกข์ ร่วมสุขกัน เป็นการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน (sharing) เรื่องอารมณ์ จิตใจ เป็นการเข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึกของคนอื่น เช่น ลูกเดินหน้าบึ้งเข้าบ้านมา พ่อแม่ต้องรู้ว่าลูก

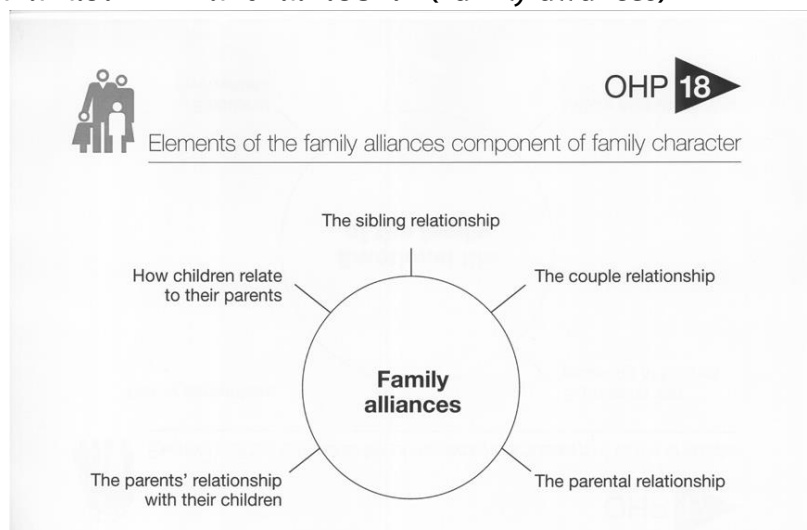
มีปัญหาทำให้รับรู้ความทุกข์ใจของลูก ทำให้ลูกมีความรู้สึกที่ดี ทำบ้านให้เป็นสถานที่ที่มีความรัก ความเข้าใจและความผาสุกเปรียบเหมือนคำว่า “Home is where the heart is.”

- การแสดงออก(ทางอารมณ์) และการรับรู้เกี่ยวกับอารมณ์ (Expression and reception of feelings) ตัวอย่าง เด็กที่แสดงกิริยาบ้ติ่งเป็นการส่งข่าวสารโดยภาษากายว่าเขามีอารมณ์ไม่ปกติ พ่อแม่ควรต้องรับดำเนินการให้เขาเกิดความผ่อนคลายด้วยวิธีการต่าง ๆ ส่งน้ำหรือเครื่องดื่มให้ดื่มให้กินขนม หลังจากนั้นจึงอาจชวนพูดคุยถึงเรื่องที่กังวลใจหรือไม่สบายใจของลูก แล้วจัดการคลี่คลายปัญหาที่เป็นต้นเหตุอีกต่อหนึ่ง

- ความตระหนักและการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของผู้อื่น (emotional involvement) การแนะนำเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของเด็กเกี่ยวกับความสูญเสียว่า ให้อยอมรับและอย่าคิดถึงมัน ไม่อาจช่วยเหลือเด็กได้เพราะอาการที่แสดงออกคือเขาต้องการคนให้กำลังใจ ปลอบใจ เช่นกรณีสัตว์เลี้ยงของเด็กตาย ควรปลอบว่าแม่เราไม่ได้เห็นได้อยู่ร่วมกันกับสัตว์ตัวนี้อีก ก็ให้นึกถึงความสุขสิ่งดีที่เคยมีร่วมกันเป็นช่วงเหตุการณ์ที่น่าจดจำมากกว่า แม่ตัวไม่อยู่แต่ความรู้สึกที่ดีต่อกันยังคงอยู่ อาจชักจูงให้เด็กร่วมทำพิธีฝังศพสัตว์เลี้ยงเป็นการปลอบประโลมใจเพื่อเปลี่ยนจากความเศร้ามาเป็นการจัดการเกี่ยวกับศพและแสดงความรักความผูกพันแทนความเศร้า เป็น gimmick การกระทำเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเป็นที่พึ่งทางใจ (Emotional support) แก่ลูกด้วย

- ลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (Nature of relationships) มีความสัมพันธ์ในครอบครัวลักษณะใด มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือการซ้ำเติมกล่าวโทษกันเมื่อเกิดปัญหาเป็นต้น เช่น การทำแก้วแตกเพราะแก้วเปื้อนน้ำยาล้างจานจึงลื่นตกแตก ควรช่วยเหลือกันเก็บกวาดเศษแก้วไม่ให้กระจายอยู่บนพื้นที่อาจก่ออันตราย ทั้งเศษแก้วโดยทำเครื่องหมายให้คนเก็บขยะทราบว่าเป็นขยะอันตรายต้องระมัดระวัง นอกจากนั้นอาจแนะนำวิธีการล้างแก้วให้อยู่ในอ่างล้างจานและมีระยะใกล้พื้นอ่างที่จะตกไปแล้วแต่ไม่ทำให้แก้วแตก

๒.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว (Family alliances)

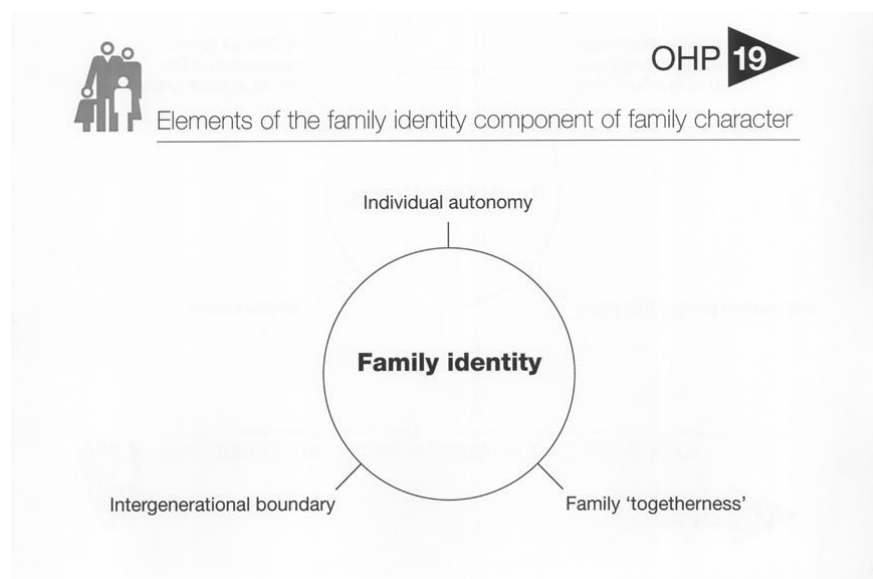

- คู่มือสร ในฐานะสามีกับภรรยา ว่ามีการช่วยเหลือเกื้อกูลเสริมสร้างกำลังใจกันอย่างไร แก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันด้วยวิธีการใด หากเป็นบรรยากาศที่มีแต่ความขัดแย้ง มีผลกระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ที่มีต่อวิธีการเลี้ยงลูกด้วย รวมทั้งมีผลกระทบทางจิตใจต่อลูก

- พ่อกับแม่ ช่วยกันเลี้ยงลูกแบบใดบ้าง ชัดแย้งกันในวิธีการเลี้ยงลูกหรือไม่ พ่อสามารถแสดงบทบาทในฐานะพ่อหรือไม่ แม่แสดงบทบาทในฐานะแม่หรือไม่
- พ่อแม่กับเด็ก เด็กที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อ พ่ออุ้มเด็กนั่งสงบดี แต่แม่อุ้มแล้วเด็กกระสับกระส่าย แสดงว่าแม่กับลูกสัมพันธ์กันในลักษณะ Insecure Attachment
- พี่กับน้อง ลงรอยกันหรือไม่ สัมผัสกันไหม

เราต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกัน สนับสนุนเกื้อกูลกันไหมอย่างไร ความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างสามีกับภรรยา พ่อกับแม่ พ่อแม่กับลูก พี่กับน้อง เป็นกัลยาณมิตรที่คอยช่วยเหลือโอบอุ้มกันอย่างไรหรือไม่

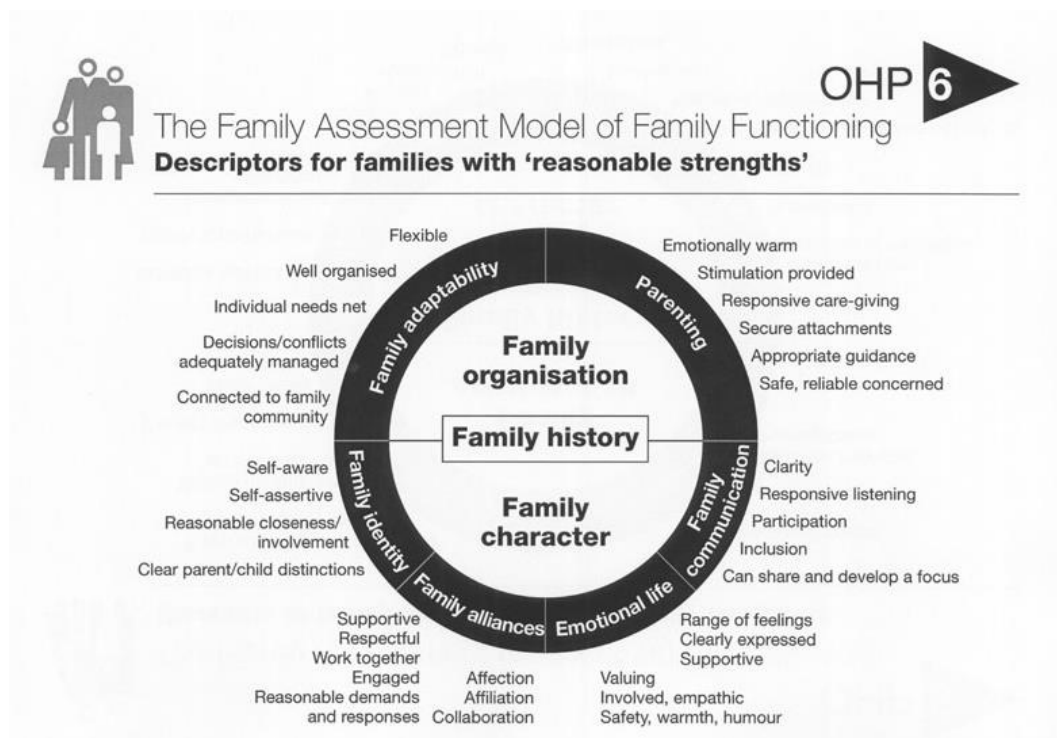
๒.๔ อัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของครอบครัว (Family Identity)

- ความเป็นตัวของตัวเองแต่ละบุคคล (individual autonomy) หากไม่มี individual autonomy เช่น ครอบครัวมีกฎระเบียบเข้มงวดไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกครอบครัวสามารถเป็นของตัวเอง สมาชิกครอบครัวที่ถูกควบคุมโดยกฎระเบียบที่เข้มงวดเกินไปหรือมีหัวหน้าครอบครัวที่คอยบงการชีวิตของสมาชิกครอบครัว ย่อมก่อให้เกิดความเครียดและความขัดแย้ง “ผู้ปกครองหรือหัวหน้าครอบครัวที่มีความยืดหยุ่นสูง เข้าใจความต้องการของสมาชิกครอบครัวแต่ละคนที่แตกต่างกัน จะทำให้ครอบครัวมีบรรยากาศผ่อนคลายสบายๆ

- การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน (Family togetherness) เช่น กินข้าวพร้อมกัน ไปทำบุญด้วยกัน ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันร่วมกัน ในครอบครัวคนจีนต้องกินข้าวเย็นร่วมกัน ๑ มื้อ เป็นอย่างน้อย ซึ่งจะสร้างวงจรย้อนหลังขึ้นไปได้และเกิด family identity เช่น วันหยุดสงกรานต์ทำบุญร่วมกัน เป็นหมู่คณะ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ร่วมกันในทางบวก แต่ไม่ใช่บังคับกัน ตัวอย่าง การคิดวางแผนไปท่องเที่ยว เล่นกีฬาหรือพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน วางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันแล้วทำกิจกรรมเหล่านั้นร่วมกัน แสดงให้เห็นว่ามี family togetherness

- ขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างคนแต่ละวัย (intergenerational boundary) ในครอบครัว มีเส้นแบ่งความสัมพันธ์ในคนแต่ละรุ่น โดยปกติครอบครัวทางซีกโลกด้านตะวันออก พ่อแม่ควรแสดงบทบาทนำในการเลี้ยงดูและพัฒนาลูก ปู่ย่าตายายจะให้คำปรึกษา แต่ไม่เข้ามายุ่งจัดการกับลูกหลานเอง ลักษณะแบบนี้ย่อมมี boundary ที่เหมาะสมระหว่างปู่ย่าตายายพ่อแม่และลูกหลาน หรืออาจเป็นกรณีพ่อแม่ไม่ให้ความเคารพปู่ย่าตายายหรือลูกหลานไม่ให้ความเคารพพ่อแม่หรือปู่ย่าตายาย จะเกิดปัญหาขัดแย้งไม่ลงรอยกันในครอบครัวและอาจเกิดความรุนแรง (รวมถึงการปล่อยปละละเลยทอดทิ้งสมาชิกครอบครัวที่อ่อนแอ) ในครอบครัว

ตัวอย่าง การใช้ family assessment model กับครอบครัวที่มีความเข้มแข็ง จากประวัติครอบครัว (family history) จะพบว่า

๑. Family organization

๑.๑ การปรับตัวของครอบครัวจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง (Family adaptability)

- flexible ในครอบครัวที่ปกติต้องมีความยืดหยุ่น เช่น เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจครอบครัวเปลี่ยนจากนั่งรถเบนซ์ เป็นมานั่งรถเมล์ ถ้าครอบครัวที่มีปัญหา จะไม่ยืดหยุ่น

- well organized มีการจัดระบบอย่างดี ลูกหลานเชื่อถือปู่ย่าตายาย มีการจัดระบบ ให้รู้ว่า จะดำเนินชีวิตอย่างไร ต่างจาก chaos ที่ไร้กฎเกณฑ์ เช่น ไม่มีกำหนดเวลา กินข้าวตามใจปาก แต่หาก flexible ปกติกิน ๖ โมงเย็น ถ้าประชุมเลิกช้าก็กินเข้าไปบ้าง หรือถ้าขี้มากก็อาจงดการกินอาหารเย็นร่วมกันสักมื้อหนึ่ง มีการจัดพื้นที่ในบ้านที่มีเพียงห้องเดียว ใช้ลงไม้ต่อขึ้นเป็นแผงกัน พ่อแม่ นอนคนละมุมกับลูก ช่วงเวลาจัดให้เป็นห้องนอน เวลากินอาหารจัดให้เป็นห้องกินข้าว ห้องทำงาน มีการจัดระเบียบชีวิตครอบครัวแต่ไม่ใช้กฎเหล็ก ไม่ใช่ลักษณะของการควบคุม แต่เป็นการสร้างบรรยากาศ ให้เกิดการใช้ชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย

- individual needs net การนำความต้องการส่วนบุคคลมาสานเข้าด้วยกัน เช่น การกินอาหารที่ต้องกินแตกต่างกัน เช่น ทำอย่างไรให้การตอบสนองแต่ละรายที่ต่างกันอยู่รวมกันได้ ตัวอย่าง อาหารในเครื่องบินที่รสชาติไม่ถูกใจ แต่ทุกคนกินได้ มี 2 อย่างให้เลือกได้ เช่น อาหารประเภทไก่ ทุกชาติศาสนาให้กินได้ เช่น เนื้อ หรือปลา ไม่เอาแกะ กระจายมาให้กิน เพื่อให้ความต้องการส่วนบุคคลแต่ละคนมาเกิดเป็น net ขึ้น ครอบครัวต้องสามารถให้คนแต่ละคนปรับตัวได้ เช่น บางคนต้องนอนแต่หัวค่ำ คนนอนดึกกว่าต้องใช้ไฟโคม ในการทำงานและไม่ส่งเสียงดังรบกวนการนอนของผู้อื่น

- decision / conflicts คือการตัดสินใจปัญหา เพียงพอไหม เช่น การเรียกว่าครอบครัวเข้มแข็ง ได้รับการบริหารจัดการที่เพียงพอ เช่น ลูกแย่งของเล่นกัน ลูกอีกคนร้องไห้ (ที่แย่งของเล่นคืนไป) แทนที่พ่อแม่จะช่วยให้พี่น้องเล่นด้วยกันกลับมักเขียนตีลูกคนที่ไม่ร้อง ลูกเจ้าของของเล่นก็จะเคียดแค้นพี่น้องที่ไปแย่งของเล่นของเขา บางรายวางแผนฆ่าน้อง เพราะน้องทำให้พ่อแม่ลงโทษทุบตี ตัวอย่างของในกรณีที่ไม่ดีคือ ไม่ได้จัดการปัญหาหรือแก้ไขความขัดแย้ง จึงเกิดความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องจนโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะฆ่าหรือทำร้ายกันตอนโต ครอบครัวที่ขัดแย้งกันสมาชิกก็จะเบื่อบรรเทา เด็กบางคนที่ออกจากบ้านก็เป็นเพราะเหตุนี้

- connected to family community หมายถึงการเป็นพันธมิตรหรือหุ้นส่วนระหว่างพ่อแม่ โรงเรียนและชุมชน (partnerships among schools, parents, and members of the local community)

การมี Family adaptability ที่ดี สามารถเอาความต้องการของเด็กทุกคนมารวมกันและตอบสนองความต้องการร่วมกันได้

๑.๒ Parenting

- emotional warmth ถ้าเป็นพ่อแม่ที่เหมาะสม ต่างคนต่างคอยคำจูงใจกำลังใจ ความเชื่อมั่น

- stimulation provided สามารถกระตุ้นพัฒนาการตามวัยได้ครบถ้วนตามที่ควรจะเป็น

- responsive care-giving มีการตอบสนอง ให้ความดูแล มีการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ตามความต้องการจำเป็นของเด็ก ไม่ใช่เพิกเฉย ตัวอย่าง ลูกขอเงินแม่ซื้ออุปกรณ์ไปทำกิจกรรมทางการศึกษา แม่บ่นว่าโรงเรียนมีแต่เรื่องต้องจ่าย ที่ควรทำคือแม่อาจจะให้ยืมไปก่อน หรือหาวัสดุทดแทน ตัวอย่าง วันวาเลนไทน์ต้องจัดบอร์ดที่แสดงความรักต่อมนุษยชาติ แต่ลูกไม่มีสี ไม่มีเงิน พ่อแม่ควรหากระดาษสีทดแทน ที่อาจจะสวยงามเป็นการตอบสนองความต้องการจำเป็นของเด็ก

- secure attachments เป็นการสร้างความรักความผูกพัน สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจว่าพ่อแม่จะปกป้องคุ้มครองลูกอยู่เสมอไม่ว่าจะอยู่ใกล้กันหรืออยู่ห่างกัน มีการทดลองเอาคนแปลกหน้าเข้ามาในห้องขณะที่พ่อแม่เดินออกไปนอกห้อง เด็กที่มี Secure Attachments จะไม่มีปฏิกิริยาที่แสดงความหวาดวิตก แต่ถ้าพ่อแม่จะออกไปทำธุระนอกบ้านแล้วลูกร้องไห้บอกหาพ่อแม่เพราะเด็กไม่แน่ใจว่าพ่อแม่จะกลับมาหรือไม่ บ่งชี้ว่าเด็กกับพ่อแม่มี Insecure attachments ระหว่างกัน เด็กมีความรู้สึก Distrust ต่อพ่อแม่

- appropriate guidance ในครอบครัวที่ทำหน้าที่ (function) ได้ดี ต้องมีการชี้แนะที่เหมาะสม เช่น

- ๑) ฝึกให้เด็กรู้จักจัดลำดับความสำคัญ อะไรควรทำก่อนอะไรควรทำทีหลัง
- ๒) ฝึกให้เด็กรู้จักเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดแก่ตนและสามารถวิเคราะห์ถึงการสูญเสียโอกาสที่จะได้รับประโยชน์ (opportunity cost) จากสิ่งที่ไม่ได้เลือก
- ๓) ฝึกให้รู้จักการตั้งเป้าหมายชีวิตและการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ทั้งนี้ อาจมีแผนสำรองหลาย ๆ แผน หากแผนแรกไม่สามารถกระทำต่อได้ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเป้าหมายชีวิตได้เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปจากเดิมมาก
- ๔) ฝึกให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตน โดยเฉพาะการร่วมกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ที่จะก่อผลดีต่อการพัฒนาตนได้สูงที่สุด
- ๕) ฝึกให้เด็กบริหารรายได้รายจ่าย รู้จักออมและลงทุนหรือหารายได้ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมฝึกงานช่วงปิดเทอมของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งช่วยเหลือให้ผู้ปกครองของเด็กที่เป็นลูกหนี้ทำ refinances เพื่อลดภาระในการชำระหนี้ด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำและขยายเวลาชำระหนี้ให้ยาวนานที่สุด ขั้นที่สองช่วยเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ด้วยการพัฒนาอาชีพพัฒนารายได้ของลูกหนี้ ขั้นที่สามฝึกทักษะการบริหารรายได้รายจ่าย จัดจ่ายใช้สอยเมื่อจำเป็น (Needs) ละเว้นการใช้จ่ายตามตัณหา (Wants) ด้วยการรู้จักการประเมินความคุ้มค่าคุ้มราคาและการเสียโอกาส (Opportunity Costs) ที่ไม่ได้ซื้อสินค้าซึ่งสามารถก่อประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้นต้องวางแผนการออมการลงทุนเพื่อขยายรายได้และเพื่อเป็นหลักประกันเมื่อมีเหตุต้องจ่ายเงิน เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ตกงาน หรือปลดเกษียณ ขั้นที่สี่ฝึกการขอความช่วยเหลือที่ขอธรรม (ไม่ใช่ขอเงิน) เช่น ขอคำแนะนำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐบาลและสถาบันทางการเงิน จัดให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะถ้าเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินและต้องการคำแนะนำในการปรับปรุงกิจการหรือเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้
- ๖) กระตุ้นส่งเสริมทักษะความสามารถในการเข้าสังคมสามารถคิดวางแผนและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ สามารถจัดสัมพันธภาพกับผู้อื่นเช่นรู้สึกรื้อนหนาวไปกับความทุกข์ของผู้อื่นมีทักษะสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น
- ๗) สนับสนุนให้เกิดภูมิคุ้มกันต้านต่อแรงกดดันของกลุ่มเพื่อนและสื่อต่างๆ ที่กระตุ้นการดื่มสุราการสูบบุหรี่ หรือพฤติกรรมเสี่ยงอันตราย การใช้จ่ายเงินเกินตัว ฯลฯ

เด็กอายุไม่เกิน ๖ ปี การดเว้นให้เขาทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมคือ การเปลี่ยนจุดสนใจ เด็กวัยนี้มีสมาธิไม่นาน การเปลี่ยนความคิดของเด็กต้องปรับใช้ในเด็กวัยนี้ เด็ก ๙ ขวบที่ IQ ต่ำ เราต้องปฏิบัติต่อเขาให้สอดคล้องตาม IQ ของเขา เด็กได้ระดับชั้นประถมศึกษารับรู้เหตุผลโดยการรับฟังไม่สามารถแยกแยะผิดถูกเองได้

เด็กวัยรุ่นมองส่วนหน้าพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ความเป็นตัวของตัวเองสูง หากพ่อแม่ให้เหตุผลว่าพฤติกรรมเช่นนี้ดีหรือไม่ดี เขาจะถาม “ดีชั่วก็สมมติไม่ใช่หรือ คนเราอาจคิดแตกต่างกันได้” จำเป็นต้องชี้แจงให้เด็กเข้าใจว่า การมีกฎเกณฑ์กติกาทำให้สังคมดำเนินไปได้ การบอก “ถูก” เป็นเรื่องที่สังคมสมมติก็จริง แต่สมมุติฐานนี้ทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น หากต่อต้านก็จะถูกสังคมตัดออกไปไม่ยอมรับเราเป็นสมาชิก หากเห็นว่ากฎเกณฑ์กติกาไม่ถูกต้องก็แสดงเหตุผลโต้แย้งให้คนส่วนใหญ่ การต่อต้านสังคมด้วยการไม่เคารพกฎเกณฑ์กติกาของสังคมย่อมถูกสังคมต่อต้านทำให้เราอยู่ร่วมในสังคมได้ยาก

ในครอบครัวที่ไม่มีความเข้มแข็งจะแสดงออก เช่น ไม่ช่วยชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาให้ลูก แต่เน้นลงโทษเพื่อแก้ไขปัญหา เช่น ลูกจัดการบ้านไม่ทันเพราะสายตาสั้นจึงมองไม่เห็นตัวหนังสือบนกระดานหน้าห้องเรียน พ่อแม่ที่ไม่เข้าใจสาเหตุก็อาจโกรธลูก หรือ นักเรียนมีปัญหาการเรียนรู้อาจ (Learning Disability) จึงทำการบ้านผิด แต่ครูไม่ค้นหาสาเหตุกลับลงโทษเด็กด้วยการเขียนตี

- safe reliable control คือสามารถให้เด็กตระหนักว่าสามารถพึ่งพาพ่อแม่ได้ หากครอบครัวไม่สามารถเป็นที่พึ่งให้เด็กได้ เช่น แสดงอาการเย็นชา ปฏิเสธ เรียกลูกเป็นอสูรกาย (monster) ไม่อยากสร้างความผูกพัน พ่อแม่รู้สึกไม่ยอมรับการมีลูก เป็นครอบครัวที่ไม่เข้มแข็งและไม่สามารถปกป้องเด็กได้ (failure to protect) เช่น เด็กที่มารับบริการจากหน่วยงานคุ้มครองเด็ก พ่อแม่ไม่สามารถคุ้มครองได้ เราจึงต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เพราะพ่อแม่ไม่สามารถปกป้องให้ลูกปลอดภัย กล่าวคือ พ่อแม่ไม่สามารถปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๓ เด็กที่อยู่กับพ่อแม่แบบนี้ จะรู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย

๒. ลักษณะของครอบครัว (Family character)

๒.๑ Family communication

- ครอบครัวมีความชัดเจน (clarity) เช่น เด็กไม่ได้ต้องการดื่มน้ำแต่เด็กมีปัญหาในใจกินไม่ลง เด็กไม่ไปกินข้าว พ่อแม่ถามว่าลูกมีอะไรในใจหรือ ลูกโดนแกล้ง กังวล ลูกจึงกินไม่ลง คนในครอบครัวต้องค้นหาให้มีความชัดเจนว่าเกิดจากอะไร สอบถามว่าเด็กมีเรื่องที่จะบอกเล่าให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร หรือกรณีกรรณียาถูกข่มขืนกระทำชำเรา ต้องหาสาเหตุ ไม่ใช่ว่าสามีพูดว่าได้กลิ่นบูหรีจากตัวภรรยา เมื่อเห็นเสื้อผ้าของภรรยายับและมีท่าทางผิดปกติ ถือเป็น expression of message สามีต้องไปค้นหาว่าภรรยามี message อะไร

- รับฟังปัญหา (responsive listening) เช่น เห็นใจ มีการรับฟังแบบที่ตอบสนองและให้ความช่วยเหลือ

- มีส่วนร่วม (participation) เช่น ลูกทำการบ้านไม่ทัน ครูให้เขียนเรียงความสามหน้า พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วม โดยการช่วยสอนลูกให้ทำ ไม่ใช่ทำการบ้านแทนลูก

- การรวมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง (inclusion) การเข้าไปมีส่วนร่วมต้องสามารถรับรู้ร่วมเผชิญทุกข์สุขด้วย ต้องมีจุดสนใจ เน้นให้เห็นว่ามีปัญหาที่แท้จริง เช่น การบ้าน ๕๐ ข้อ เรียงความสามหน้ากระดาษ เฉพาะหน้าต้องทำไปก่อน การสั่งการบ้านของครูต้องมีการประสานงานกัน พ่อแม่ต้องคุยกับครู

- can share and develop a focus ในกรณีที่ครอบครัวทำหน้าที่ได้ไม่ดี เช่น

- Masked messages or minimal interchange ไม่เห็นว่าเป็นการส่งข่าวสาร เช่น ลูกพูดว่าขอคุยกับพ่อแม่ แต่ไม่มีการสนใจลูก ไม่ยินดีรับรู้ แต่มองข้ามลูกไป ลูกกลับบ้านมาดูลูกซึม พ่อแม่ควรค้นหาว่าเกิดอะไรกับลูกบ้าง แต่กลับไม่ทำ ที่ร้ายคือการครอบงำ การดึงตัวเองไม่สนใจไม่รับรู้ปัญหาของลูก พ่อแม่เอาแต่ดูว่า สั่งให้ลูกทำตัวกระปรี้กระเปร่าสดชื่นรื่นเริง

- Disrupted or fragmented communication การสื่อสารระหว่างคนในครอบครัวแตกหักไป เมื่อพ่อแม่ถือว่าการสื่อสารเป็นการกวนใจพ่อแม่ ย่อมทำให้ความสัมพันธ์หรือการสื่อสารกับลูกต้องแตกหัก

๒.๒ การใช้ชีวิตครอบครัว/การร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน Emotional Life หากเป็นครอบครัวที่ดี ต้องสามารถ

- เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก (range of feelings clear expressed supportive)ว่า เรามีความเหงา เศร้า เสียใจ กังวล กลัว หรือมีความรู้สึกแบบไหน และเข้าใจว่าเมื่อมีความรู้สึกอย่างไรแล้ว ให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจน เช่น ปลอบประโลมหรือกระทำการอื่นใดที่ช่วยให้เกิดความผ่อนคลายสบายใจ

- valuing involve ให้คุณค่าต่อการเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือ Empathic เข้าถึงจิตใจคนนั้นได้ Safety warm ให้ความรู้ปลอดภัยสบายใจ ว่ามีคนคอยค้ำจุนช่วยเหลือประคับประคอง Humor การใช้อารมณ์ขันทำเป็นเรื่องตลกทำเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก เช่น ลูกทำนาฬิกาหายก็ดีเพราะพระเจ้าช่วยให้คนที่ไม่มีนาฬิกาได้นาฬิกาใช้

ต่างจากครอบครัวที่ไม่เข้มแข็ง ที่มีลักษณะ

- Absent ไม่เอาธุระหรือไม่ใส่ใจ overwhelm พ่อแม่เข้ามาจัดการทำให้เป็นเรื่องใหญ่ ultra-royalist หรือเรียกร้องให้สมาชิกครอบครัวจงรักภักดีจนเกินจริง

- Markedly inappropriate responses การตอบสนองต่อผู้ประสบปัญหาอย่างไม่เหมาะสม เช่น การถูกเลิกจ้างกลับมา สมาชิกที่ครอบครัวอาจตำหนิว่าทำงานไม่มีคุณภาพจึงถูกเลิกจ้าง

- Attacking คนที่มีปัญหาทางจิตใจจากการสอบได้คะแนนน้อยกว่าที่คาดหวัง กลับโจมตีว่าไม่พยายามมากพอเป็นการตราว่าด้อยคุณค่าแม้ว่าจะสอบได้ในระดับดีพอใช้ devaluing

- Intense over/under involvement สับสนวุ่นวายมีแต่เรื่องขัดแย้ง (Flat, Chaos) มีความเจ็บปวดทุกข์ใจ painful มีบรรยากาศที่ไม่ปลอดภัย unsafe atmosphere มีการทำร้ายทะเลาะกัน

๒.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว (Family alliances)

- Affection ความระลึกถึง มีความรักผูกพัน affiliation มีความใกล้ชิด Collaboration มีความร่วมมือร่วมใจกัน เช่น ช่วยกันจัดงานวันปีใหม่ ไปทำบุญด้วยกัน ฯลฯ

- Supportive, respectful มีความเกื้อหนุนค้ำจุนระหว่างกัน มีความยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

- Work together ทำงานด้วยกันและสมัครสมานสามัคคีกัน เช่น ทำความสะอาดบ้าน ล้างห้องน้ำด้วยกัน engaged เช่น ทำครัวร่วมกัน จัดโต๊ะด้วยกัน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันร่วมกัน

- การมีข้อเรียกร้องจากผู้อื่นตามความเป็นจริง reasonable demand and responses การตอบสนองกับคนอื่นอย่างสมเหตุสมผล เช่น ลูกต้องการให้พ่อแม่พาไปโรงเรียนด้วยยานพาหนะที่สอดคล้องกับฐานะാനุรูปและพ่อแม่ก็พาไปด้วยยานพาหนะที่พ่อแม่มีรายได้เพียงพอจะจัดให้ สำหรับการมี unreasonable demand ด้วยการเรียกร้องจากผู้อื่นเกินความเป็นจริงนั้น เช่น เรียกร้องให้ผู้อื่นต้องทราบเองว่าตนต้องการให้ผู้อื่นทำอะไรให้โดยไม่ต้องออกปากร้องขอ

ในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้ดีเช่นการมี unreasonable demand ด้วยการเรียกร้องจากผู้อื่นเกินความเป็นจริงที่ไม่มีผู้ใดสามารถตอบสนองความต้องการได้ หรืออาจมี reasonable demand

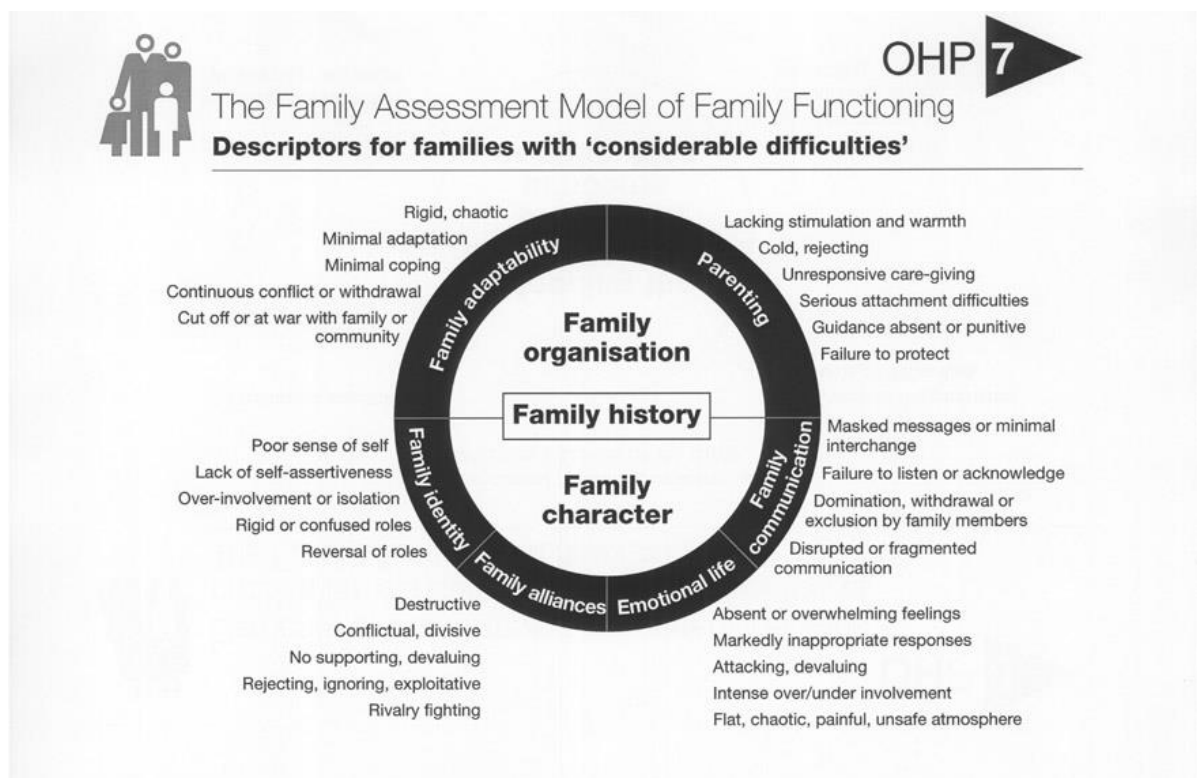
แต่สมาชิกครอบครัวไม่ตอบสนองทั้งที่สามารถกระทำได้ เช่นมีความต้องการกินอาหารให้ครบสามมื้อต่อวันและผู้นำครอบครัวก็มีรายได้เพียงพอที่จะจ่ายเงินสำหรับค่าอาหารได้เพียงพอ แต่กลับนำรายได้ไปเที่ยวกลางคืน ดื่มสุรา เสพยาเสพติดจนไม่สามารถทำให้ครอบครัวมีอาหารกินครบสามมื้อ

๒.๔ อัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของครอบครัว (Family Identity) มีประเด็นต้องพิจารณาว่าสมาชิกครอบครัว

- self-aware มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง
- self-assertive มีความแน่วแน่ในตนเอง สามารถยืนยันสิทธิหรือความต้องการจำเป็นของตน
- reasonable closeness/involvement มีความใกล้ชิดกันอย่างสมเหตุผล กล่าวคือ ยังมีความเป็นส่วนตัวยู่แม้จะใกล้ชิดหรือมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน
- clear parent/child distinctions พ่อแม่แสดงบทบาทหน้าที่ชัดเจน สามารถรู้และเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

ในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้ดี เช่นทำให้สมาชิก รู้สึกต่อตนเองไม่ดี (Poor sense of self) ไม่มีความแน่วแน่ในตนเองไม่สามารถยืนยันสิทธิหรือความต้องการจำเป็นของตน (lack of self-assertiveness) ไม่มีความเป็นส่วนตัว หรือ มีการแยกตัวจากสมาชิกอื่น ๆ (over-involvement or isolation) แข็งกระด้าง ไม่ยอมรับบทบาทที่ควรจะเป็นของตน เช่น ไม่แสดงบทบาทพ่อแม่ หรือมีการสลับบทบาทกับผู้อื่น เช่น เป็นพ่อแม่แต่ใช้ให้ลูกที่ยังเป็นเด็กไปหารายได้มาเลี้ยงตนเอง (rigid or confused roles, reversal of roles)

แบบของครอบครัวที่มีความยากลำบากในการทำหน้าที่ของครอบครัว

aa

ตัวอย่างแบบรายงานและแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(ตัวอย่าง) แบบรายงานการปฏิบัติงานรายกรณี (Case Review)

ชื่อผู้จัดการรายกรณี

รหัสผู้รับบริการ.....

สภาพปัญหาของผู้ใช้บริการ (ขั้นตอนการแรกรับ) อาจมีทั้งกรณีที่เกิดตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกลี้นดูโดยมิชอบ หรือประพฤติดนไม่สมควรหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด

.....

ผู้รับแจ้งเหตุหรือประสานพนักงานเจ้าหน้าที่/หน่วยงานให้บริการ

การตอบสนอง (Responding) เมื่อได้รับแจ้งเหตุ หรือค้นพบเด็กตกอยู่ในอันตราย เด็กมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำ จนน่าจะเกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก การเข้าถึงตัวเด็ก มีประเด็นสำคัญที่ผู้จัดการรายกรณีดำเนินการ คือ

๑. การประเมินสถานะเบื้องต้นและการให้บริการเฉพาะหน้า

สาเหตุที่เด็กตกอยู่ในสภาพปัญหาข้างต้นเกิดจาก.....

๑.๑ ผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับสาเหตุข้างต้นอย่างไรหรือไม่ ถ้าไม่เกี่ยวข้องผู้ปกครองตระหนักถึงอันตรายหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้นอย่างไรหรือไม่

.....

๑.๒ ถ้าผู้ปกครองไม่ตระหนักถึงอันตรายหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้นดังกล่าว ได้ดำเนินการให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักหรือไม่

.....

๑.๓ ถ้าไม่สามารถดำเนินการให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักข้างต้น ได้กำหนดมาตรการอะไรบ้าง (ไม่ว่าจะแยกเด็กหรือไม่) เพื่อดึงเด็กออกจากสถานการณ์อันตรายหรือสถานะเสี่ยงต่างๆ

.....

๑.๔ กำหนดมาตรการช่วยเหลือคุ้มครองเด็กเฉพาะหน้าอย่างไรบ้าง รวมถึงบริการด้านต่างๆแก่ผู้ปกครองอย่างไร ได้กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยและควบคุมพฤติกรรมของผู้ปกครองอย่างไรบ้าง

.....

๑.๕ ได้ขอความร่วมมือหรือประสานงานกับผู้ประกอบวิชาชีพใดบ้าง ในการดำเนินการข้างต้น โดยเฉพาะการใช้พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๑๕ อย่างไรหรือไม่

.....

.....

๒. ในการสืบเสาะหรือการค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวตาม มาตรา ๕๖ (๒) เพื่อนำมาใช้ในการพินิจ ได้ค้นพบข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง จำแนกแหล่งที่มาของข้อเท็จจริงแต่ละประเด็นด้วยว่า ท่านค้นหาเองหรือขอจากผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ สภาวะด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และพัฒนาการของเด็ก รวมถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติ ได้แก่ด้านสุขภาพ (health) ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ๒) การเรียนรู้ (education) ซึ่งรวมถึงการศึกษาในโรงเรียนและการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมแวดล้อมวัฒนธรรม ศิลปะ จารีตประเพณี ความเชื่อทางศาสนา สิทธิมนุษยชน (การเคารพต่อสิทธิของผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ) ๓) พัฒนาการทางอารมณ์-พฤติกรรม (emotional behavioral development) ๔) ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง (identity อัตลักษณ์ของตนเอง ประกอบด้วย Sense of self และ Self-Esteem) ๕) ความสัมพันธ์ทางครอบครัวชุมชนและสังคม (family and social relationships) ๖) การรู้จักวางตนและปฏิบัติต่อผู้อื่นได้เหมาะสมแก่กาลเทศะ รู้จักเข้าสังคม (social presentation) ได้การยอมรับจากสังคม และ ๗) การมีทักษะดูแลตัวเอง (self-care skills)

.....

.....

๒.๒ สภาวะด้านร่างกาย จิตใจ สังคม รวมถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติ ของผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัว

.....

.....

๒.๓ วิธีการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กของผู้ปกครอง ได้แก่ ๑) การดูแลขั้นพื้นฐาน (basic care) ไม่ว่าจะเป็นการกินอยู่ เล่น นอนหลับ พักผ่อน หรือทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก ๒) การสร้างหลักประกันให้เด็กปลอดภัยจากอันตรายใดๆ (ensuring safety) ๓) การให้ความอบอุ่นด้านจิตใจและเป็นที่พักพิงทางใจ (emotional warmth) ๔) การกระตุ้นการเรียนรู้ มีทักษะและความรู้ความเข้าใจในหรือการกระตุ้นพัฒนาการเด็กตามวัย (stimulation) ๕) การชี้แนะแนวทางชีวิต (guidance and boundaries) ด้วยการสร้างเงื่อนไขแวดล้อมให้เด็กมีวินัยมีพฤติกรรมที่ดี แทรกแซงพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระตุ้นให้เด็กริเริ่มกระทำดีมีคุณธรรมด้วยตนเอง ฝึกให้เด็กกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักกาลเทศะ ทำให้เด็กปลอดภัยและมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดี และ ๖) การทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงในจิตใจ (stability) ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลมีความคงเส้นคงวาหรือตอบสนองต่อความต้องการของเด็กอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ทำให้เด็กมั่นใจมีความมั่นคงในชีวิต เด็กสามารถพึ่งพาผู้ปกครองหรือผู้ดูแลและขอความช่วยเหลือได้

.....

.....

๒.๔ มูลเหตุและสาเหตุที่ผู้ปกครองใช้วิธีการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กของผู้ปกครอง ตามหัวข้อ๒.๓ คืออะไร ท่านค้นพบมูลเหตุและสาเหตุนั้นๆได้อย่างไร

.....

.....

๒.๕ ท่านค้นพบมูลเหตุและสาเหตุตามหัวข้อ ๒.๔ ร่วมกับใครหรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องคนใดอย่างไรบ้าง

.....

๒.๖ ท่านค้นพบข้อเท็จจริงที่เป็นปัจจัยด้านครอบครัวและสิ่งแวดล้อม (Family and environmental factors) อย่างไรบ้าง ได้แก่ ๑) ประวัติครอบครัว (หรือครอบครัวอุปถัมภ์ถ้าเด็กอยู่ในครอบครัวอุปถัมภ์) และการแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกครอบครัว (family history and functioning) มี Secure attachment, Trust และ Empathy ระหว่างกันหรือไม่ เคยมีการใช้ความรุนแรงหรือเป็นครอบครัวที่ดีมีความเอื้ออาทรระหว่างกัน ๒) การมีส่วนช่วยเหลือของญาติ หรือเครือญาติ (wider family) ๓) ความมั่นคงถาวรปลอดภัยของสภาพบ้าน (housing) ๔) รายได้ของครอบครัว (income) ๕) การมีงานทำ (employment) ๖) การมีส่วนร่วมในชุมชนของครอบครัวและการยอมรับครอบครัวของชุมชน (การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน) (family's social integration) ๗) แหล่งสนับสนุนช่วยเหลือหรือให้บริการในชุมชน ทรัพยากรในชุมชน (community resources) สามารถเกื้อหนุนการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กของผู้ปกครองได้มากน้อยเพียงไร

.....

.....

๓. ท่านประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวอย่างไร

๓.๑ ผู้ปกครองตระหนักถึงอันตรายหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น กรณีที่เด็กตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือประพฤติน่าสงสัยหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือไม่อย่างไรบ้าง

.....

.....

๓.๒ หากผู้ปกครองไม่ยอมรับรู้หรือไม่ตระหนักถึงอันตรายหรือภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้นตามหัวข้อ ๓.๑ ท่านมีวิธีการหรือใช้มาตรการอะไรที่จะทำให้ผู้ปกครองยอมรับรู้หรือเกิดความตระหนักและยอมรับการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว

.....

.....

๓.๒ เมื่อผู้ปกครองยอมรับรู้หรือเกิดความตระหนักและยอมรับการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ท่านประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวอย่างไรบ้าง (กิจกรรมฝึกทักษะหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับ ทักษะในการเป็นพ่อแม่ ทักษะสังคม ทักษะการจัดการปัญหา วิธีการแก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว บริการให้คำแนะนำปรึกษา (Counseling) บริการด้านสุขภาพแก่ผู้มีปัญหาสุขภาพจิตแบบจิตบำบัดหรือ Psychological therapy แบบใดแก่ใครบ้าง)

.....

.....

๔. ท่านประเมินว่ามีแหล่งทรัพยากร หน่วยงานหรือบุคลากรใดที่สามารถให้บริการแก่เด็กและครอบครัวร่วมกับท่านบ้าง และหากปัจจัยด้านครอบครัวและสิ่งแวดล้อม (Family and environmental factors) ของเด็กและครอบครัวไม่สามารถเกื้อหนุนให้ผู้ปกครองสามารถอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กตามมาตรา ๒๓ ท่านจะดำเนินการใด โดยเฉพาะการขอความสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนกลาง องค์กรอาสาสมัครเอกชน หรือภาคประชาสังคม

.....

.....

๕. ท่านการวางแผนให้บริการแก่เด็กและครอบครัวร่วมกับใคร หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องคนใดหรือหน่วยงานใดอย่างไรบ้าง

.....

.....

๖. แผนให้บริการแก่เด็กและครอบครัวตามหัวข้อ ๕ ประกอบด้วยการให้บริการจากท่าน การให้บริการทางวิชาชีพจากผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องคนใดหรือการให้บริการใดๆของหน่วยงานใดบ้าง มีการส่งต่อความรับผิดชอบระหว่างกันหรือไม่อย่างไร ในการจัดทำแผนท่านได้คำนึงถึงความคิดเห็นและต้องการเฉพาะตัวของเด็กและครอบครัวหรือไม่อย่างไร อธิบายด้วยว่าแผนให้บริการแก่เด็กและครอบครัวนั้นๆ สอดคล้องกับหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือไม่อย่างไร

.....

.....

๗. ท่านและผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการตามแผนร่วมกันหรือแยกกันอย่างไรบ้าง

.....

.....

๘. ท่านและผู้ประกอบวิชาชีพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ติดตาม(Monitoring) หรือประเมินผลการดำเนินการตามแผนติดตามผล (Follow-up) และ การทบทวนแผน (Review) ร่วมกันหรือแยกกันหรือไม่อย่างไร

.....

.....

๙. การคืนเด็กสู่สังคม (Social Reintegration) โดยอธิบายให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของท่านในกระบวนการทำงานในประเด็นดังต่อไปนี้

๙.๑ การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กก่อนส่งเด็กกลับคืนสู่สังคม

.....

๙.๒ การเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ด้วยการปรับสภาพแวดล้อมในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน เพื่อให้รับเด็กกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้อย่างปกติสุข จัดกิจกรรมฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก อย่างไร

.....

๙.๓ ท่านขจัดหรือควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่อาจทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือประพฤติน่าไม่สมควรหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด อย่างไรก่อนคืนเด็กสู่สังคม ยกตัวอย่างประกอบ เช่น การจัดกิจกรรมฝึกทักษะหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะในการเป็นพ่อแม่ ทักษะการจัดการปัญหา วิธีการแก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว จัดบริการให้คำแนะนำปรึกษา (Counseling) จัดบริการด้านบำบัดฟื้นฟูแก่ผู้ปกครองที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมหรือด้านจิตใจหรือสุขภาพจิต หรือ การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นตามความเหมาะสม

.....

.....

.....

๙.๔ โปรดอธิบายโดยสรุปว่าท่านได้กำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้เด็กตกอยู่ในสภาวะจำต้องได้รับการสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิภาพอีกอย่างไรบ้าง

.....
.....

(ตัวอย่าง) แบบสรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้

ชื่อ - สกุล อายุ ปี

ตำแหน่ง ระยะที่ปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก ปี

สังกัด

หน้าที่รับผิดชอบหลัก

.....

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลหลักสูตรการฝึกอบรม/สัมมนา/กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้

๑.๑ ชื่อกิจกรรม/หลักสูตร/หัวข้อเรื่องฝึกอบรม/สัมมนา.....

สถานที่จัดกิจกรรม/ฝึกอบรม/สัมมนา.....

หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา.....

ระยะเวลา ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑.๒ คุณวุฒิ/วุฒิปัตร์ที่ได้รับ

☐ มี คือ

☐ ไม่มี

๑.๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรม/ฝึกอบรม/สัมมนาหลักสูตรหรือหัวข้อนี้ในครั้งต่อไป

☐ ควรส่ง เนื่องจาก.....

☐ ไม่ควรส่ง เนื่องจาก.....

ส่วนที่ ๒ สิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมฝึกอบรม/สัมมนา/กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้

๒.๑ สรุปสาระสำคัญในการเข้าร่วมฝึกอบรม/สัมมนา/กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ประสบการณ์/ประโยชน์ที่ได้รับ/การประยุกต์ใช้

☐ ต่อตนเอง

.....

.....

.....

☐ ต่อหน่วยงาน/การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

.....

.....

.....

☐ ต่อผู้รับบริการ

.....

.....

.....

๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมฝึกอบรม/สัมมนา/กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้

.....

.....

.....

๒.๔ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๒.๕ เอกสารที่ได้รับจากการเข้าร่วมฝึกอบรม/สัมมนา/กิจกรรมเพิ่มพูนความรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ : ปรับปรุงจากแบบฟอร์มรายงานการเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม

(ตัวอย่าง) แบบรายงานการนิเทศงาน

ชื่อผู้รับการนิเทศ

ชื่อผู้นิเทศ

วันที่ประชุม

มาตรฐานที่ ๑ มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานที่ ๑:

กรอบระยะเวลา และการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง:

ผู้รับการนิเทศจะดำเนินการ:

ผู้นิเทศจะดำเนินการ:

มาตรฐานที่ ๒ มาตรฐานด้านความรู้

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานที่ ๒:

กรอบระยะเวลา และการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง:

ผู้รับการนิเทศจะดำเนินการ:

ผู้นิเทศจะดำเนินการ:

มาตรฐานที่ ๓ มาตรฐานด้านทักษะและกระบวนการปฏิบัติงาน

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานที่ ๓:

กรอบระยะเวลา และการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง:

ผู้รับการนิเทศจะดำเนินการ:

ผู้นิเทศจะดำเนินการ:

มาตรฐานที่ ๔ มาตรฐานด้านการประสานความร่วมมือ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานที่ ๔:

กรอบระยะเวลา และการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง:

ผู้รับการนิเทศมีจะดำเนินการ:

ผู้นิเทศจะดำเนินการ:

มาตรฐานที่ ๕ มาตรฐานด้านการนิเทศงาน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานที่ ๕:
กรอบระยะเวลา และการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง:
ผู้รับการนิเทศมีจะดำเนินการ:
ผู้นิเทศจะดำเนินการ:

ลงนาม.....ผู้รับการนิเทศ
 (.....)
/...../.....

ลงนาม.....ผู้นิเทศ
 (.....)
/...../.....

(ร่าง) แนวปฏิบัติสำหรับการเก็บรักษาข้อมูลผู้ใช้บริการ (Data Protection Protocol)

1. ความสำคัญ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เน้นย้ำหลักการยึดประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก และการคุ้มครองดูแลโดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ตลอดจนกำหนดมาตรฐานบริการและการอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัย และสุขภาพของเด็กอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยในข้อบทที่ 16 กำหนดว่าเด็กมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากการแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว บ้าน หรือการติดต่อสื่อสาร เกียรติและชื่อเสียงของเด็กต้องไม่ถูกลบหลู่ อีกทั้งกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องและคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 130 ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น เว้นแต่กระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับ ยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอม โดยบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับข้อมูลส่วนบุคคลมาจากการเปิดเผยตามวาระหนึ่ง จะต้องไม่ใช่หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้กับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการขอรับข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

เมื่อเด็กจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ การดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวควรเป็นไปตามมาตรฐานที่เหมาะสม โดยมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก ซึ่งจัดทำโดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับองค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย (UNICEF) กำหนดในมาตรฐานย่อย 1.4.1 ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กพึงตระหนักถึงหลักการเก็บรักษาความลับของข้อมูลและเอกสาร โดยไม่สื่อสาร เผยแพร่ไปยังบุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น เมื่อเด็กเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองหรือให้ความช่วยเหลือ ผู้ปฏิบัติงานต้องให้ความสำคัญกับการปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

และครอบครัว ถูกเปิดเผยไปยังผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานกำหนด เพื่อให้แน่ใจว่าใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กหน่วยงานควรกำหนดชั้นความลับ และออกระเบียบเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาความลับของข้อมูลและเอกสาร และเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

2. หลักการ

1. การปกป้องข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็ก ควรคำนึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก รวมถึงการพิจารณาความปลอดภัยทางกายภาพ ทางด้านความเป็นอยู่ ทางสังคม และทางจิตใจของเด็ก
2. การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลควรจำกัดเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเด็ก ที่ต้องการทราบข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการรายกรณีเพื่อการคุ้มครองเด็ก เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้นิเทศงาน และหน่วยงานที่ให้บริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. การแบ่งปันข้อมูลในแต่ละกรณีนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความจำเป็นในการแบ่งปันข้อมูลดังกล่าว ประเภทของข้อมูลที่ต้องใช้ร่วมกัน และระดับความละเอียดอ่อนของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

3. นิยามเชิงปฏิบัติการ

ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ (พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562) ทั้งนี้ อาจหมายความถึง ข้อมูลชีวประวัติ เช่น ชื่อ เพศ สถานภาพสมรส วันและสถานที่เกิด ประเทศต้นกำเนิด ภาพถ่ายลายนิ้วมือ และความคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการและสถานการณ์ของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

การแสดงความยินยอม (Consent) การยินยอมหรือตกลงที่จะเข้ารับบริการของผู้ใช้บริการที่เกิดขึ้นหลังจากกระบวนการสื่อสารอธิบายของผู้ให้บริการเกี่ยวกับบริการ สิทธิ ความเสี่ยง และการเก็บรักษาความลับของผู้ใช้บริการและการเปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของผู้ใช้บริการ โดยการแสดงความยินยอมของผู้ใช้บริการอาจเป็นได้ทั้งโดยทางวาจา (ซึ่งควรมีการบันทึก) และที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ ไม่รวมถึงกรณีที่ไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผล

ผู้ขอความยินยอม หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือผู้ปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก

ผู้ให้ความยินยอม หมายถึง เด็ก และ/หรือ ผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองตามความในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

4. แนวปฏิบัติ

4.1 กระบวนการขอความยินยอม

- 1) ในกระบวนการขอความยินยอม เด็กและผู้ปกครองควรได้รับการแจ้งข้อมูลอย่างชัดเจนว่าจะมีการเก็บข้อมูลใดบ้าง และข้อมูลเหล่านั้นจะถูกนำไปใช้อย่างไร โดยใคร และมีขอบเขตอย่างไร
- 2) การแจ้งข้อมูลแก่เด็กที่มีอายุที่แตกต่างกัน ควรมีความเหมาะสมทั้งในด้านภาษาและรูปแบบที่เด็กจะสามารถเข้าใจได้ รวมทั้งมีการเปิดโอกาสให้เด็กและผู้ปกครองซักถามได้
- 3) ควรเปิดโอกาส เด็ก/ผู้ปกครอง ได้เน้นย้ำว่าข้อมูลใดบ้างที่เด็ก/ผู้ปกครอง ไม่ต้องการให้เปิดเผยแก่บุคคลหรือหน่วยงานใดบ้าง
- 4) ในบางสถานการณ์ การเปิดเผยข้อมูลของเด็ก/ผู้ปกครอง อาจจะถูกแบ่งปันกับบุคคลหรือหน่วยงาน โดยขัดแย้งกับความปรารถนาของเด็ก/ผู้ปกครองได้ หากใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบแล้วว่าเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของพวกเขา โดยปกติแล้วหากเด็กหรือบุคคลอื่นมีความเสี่ยงที่จะถูกทำร้ายหรือหากมีการแบ่งปันข้อมูลเป็นไปในสถานการณ์เช่นนี้ จะต้องอธิบายเหตุผลในการแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะดังกล่าวให้ชัดเจนแก่เด็กหรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบ ไม่มีกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดหรือรวดเร็วในการเปิดเผยข้อมูลของเด็ก เนื่องจากเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จึงควรพิจารณาแต่ละกรณีเป็นรายบุคคล และการตัดสินใจที่จะเปิดเผยข้อมูลควรดำเนินการที่ระดับสูงสุดของหน่วยงานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) เด็ก/ผู้ปกครอง มีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลของตนเองที่ถูกจัดเก็บไว้ โดยหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล ควรให้ข้อมูลแก่เด็ก/ผู้ปกครองด้วยว่าเขา/เธอ สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นของตนเองได้

4.2 การเก็บรักษาข้อมูล

ข้อมูลเอกสาร

- 1) ข้อมูลของผู้ใช้บริการควรถูกจัดเก็บไว้โดยมีการกำหนดรหัสเฉพาะ เพื่อวัตถุประสงค์ให้ไม่สามารถระบุตัวตนและการติดตามได้ง่ายจากผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยรหัสดังกล่าว ใช้อ้างอิงถึงข้อมูลที่จัดเก็บในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเอกสาร ไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ แทนการอ้างอิงถึงข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อของเด็กโดยตรง
- 2) แพ้มผู้ให้บริการควรแยกเป็นแต่ละรายโดยให้รหัสเฉพาะของแต่ละรายหน้าแฟ้ม โดยไม่ให้ชื่อของเด็กปรากฏที่หน้าแฟ้ม
- 3) แฟ้มประวัติควรถูกเก็บไว้ในที่ที่ปลอดภัย และสามารถเข้าถึงได้เฉพาะผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงและผู้นิเทศ โดยให้จัดเก็บข้อมูลไว้ในตู้เอกสารที่สามารถล็อกได้ และมีการจัดการให้ถูกแยกเก็บไว้กับผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเก็บรักษาข้อมูล และหากเป็นไปได้ ห้องที่เก็บเอกสารควรจะเป็นห้องที่สามารถล็อกได้ด้วยเช่นกัน
- 4) การส่งต่อแฟ้มข้อมูลควรจะเป็นการส่งต่อระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อมูลนั้น เช่น เมื่อใช้สำหรับการประชุม Case conference หรือการประชุม Case review โดยระหว่างการส่งต่อแฟ้มข้อมูลควรบรรจุในซองเอกสารหรือกล่องที่ปิดมิดชิด

- 5) ไม่ควรเก็บเอกสารส่วนบุคคลที่เป็นเอกสารตัวจริง เช่น บัตรประจำตัวประชาชน รายงานการรักษาพยาบาลไว้ แต่ให้สำเนาเอกสารใส่แฟ้มไว้แทน
- 6) การสำเนาเอกสาร หรือสแกนเอกสารข้อมูลต่างๆของเด็ก ควรดำเนินการภายในหน่วยงาน เอกสารที่ผลิตมาเกิน ให้ทำลายให้หมดสิ้นโดยเครื่องทำลายเอกสาร

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- 7) อุปกรณ์สื่อสารและคอมพิวเตอร์ทุกชนิดควรมีการกำหนดรหัสผ่านในการเข้าถึงข้อมูล (Password) และให้แน่ใจว่าบุคลากรแต่ละคนไม่ได้แบ่งปันรหัสการเข้าถึงข้อมูลนั้นกับใคร
- 8) ไฟล์ข้อมูลควรมีการกำหนดกำหนดรหัสผ่านในการเข้าถึงข้อมูล (Password) โดยให้ส่งไฟล์เอกสารของเด็กและกำหนดรหัสผ่านในการเข้าถึงข้อมูล (Password) แยกกัน และให้ตรวจสอบให้แน่ใจว่าอีเมลนั้นถูกส่งให้กับผู้ที่ตั้งใจส่งให้เท่านั้น โดยไม่สำเนาผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง
- 9) การกำหนดรหัสผ่านควรกำหนดรหัสที่มีความปลอดภัยสูง เช่น กำหนดรหัสอย่างน้อย 8 ตัวอักษร และให้มีทั้งตัวเลขและตัวอักษร เป็นต้น
- 10) ควรมีการกำหนดรหัสผ่านในการเข้าใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และให้ตั้งค่าล๊อคคอมพิวเตอร์อัตโนมัติเมื่อไม่ได้ใช้เครื่อง
- 11) ไม่ควรสำเนาข้อมูลของเด็กไว้ที่คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ควรใช้คอมพิวเตอร์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น
- 12) ควรมีการตรวจสอบการมีอยู่และความเป็นปัจจุบันของซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ เช่น ซอฟต์แวร์การจัดการไวรัส เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อข้อมูล
- 13) เมื่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงานลาออกจากตำแหน่ง ควรต้องมีการส่งคืนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กทั้งหมด ข้อมูลใดที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ต้องดำเนินการทำลายข้อมูลนั้นให้หมด
- 14) ควรหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบพกพา เช่น USB Drive, External Hard drive โดยหากจำเป็นให้ส่งต่ออุปกรณ์เหล่านั้นให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ให้มีการกำหนดรหัสการเข้าถึงด้วย หากถ่ายโอนข้อมูลเรียบร้อยแล้วให้ลบข้อมูลในอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบพกพานั้นเสีย และให้ดำเนินการลบข้อมูลให้หมดสิ้น ถาวร ใน Recycle bin ด้วย

4.3 การส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคล (Referral)

การส่งต่อ คือ กระบวนการที่เป็นทางการในการร้องขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัวจากอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยขั้นตอนและแบบฟอร์มที่กำหนดขึ้น โดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อผู้ให้บริการ คงความรับผิดชอบในภาพรวมทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง

- 1) การส่งต่อข้อมูลจะกระทำเมื่อเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการจัดการรายกรณีคุ้มครองเด็กต้องการการสนับสนุนจากภายนอกจากหน่วยงานอื่น เพื่อให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กหรือครอบครัว

- 2) เหตุผลในการแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลกับหน่วยงานอื่นนั้น คือ การให้บริการในแบบองค์รวม หรือในบางส่วนเท่าที่จำเป็น ตามความต้องการและประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือครอบครัวแต่ละราย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลส่วนบุคคลที่ใช้ร่วมกันจะต้องจำกัดเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นสำหรับหน่วยงานที่ร้องขอ เพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ผู้ที่ได้รับข้อมูลควรเป็นผู้ที่ให้บริการโดยตรงแก่เด็กและครอบครัว เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือแพทย์ เป็นต้น
- 4) ไม่อนุญาตให้แบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลกับหน่วยงานท้องถิ่น เว้นแต่มีความจำเป็นที่เด็กและครอบครัวต้องได้รับบริการจากหน่วยงานท้องถิ่น หรือกรณีที่ไม่สามารถจัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัวได้ หากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลบางส่วนและการแบ่งปันข้อมูลเป็นประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยต้องตระหนักว่าควรแบ่งปันข้อมูลควรดำเนินการอย่างเคร่งครัดบนพื้นฐานคิดที่ว่าเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องแบ่งปัน เท่านั้น
- 5) การแบ่งปันข้อมูลจะทำได้ เมื่อได้รับอนุญาตอย่างชัดแจ้งจากเด็ก และ/หรือผู้ปกครอง โดยหากเป็นไปได้ ให้ดำเนินการหลังจากที่ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการแบ่งปันข้อมูลได้ถูกอธิบายแก่เด็ก และ/หรือผู้ปกครองแล้ว อย่างไรก็ตาม ไม่ควรแบ่งปันข้อมูลหากมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก
- 6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการรายกรณี ขอบเขตความรับผิดชอบ หลักการจัดการรายกรณีที่สำคัญเช่น การรักษาความลับ การกระทำที่ไม่เป็นอันตรายต่อเด็กและเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก
- 7) ห้ามมิให้ส่งต่อหรือเผยแพร่ข้อมูลซึ่งระบุอัตลักษณ์ของเด็กและครอบครัวที่เป็นผู้ใช้บริการผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์หรือสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ Line Instagram Twitter Facebook YouTube

4.4 การส่งข้อมูลที่ไม่ระบุตัวตน

มีความสำคัญที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นจะมีข้อมูลเกี่ยวกับการตอบสนองด้านมนุษยธรรมต่อเด็ก เพื่อที่หน่วยงานเหล่านั้นสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมตามขอบเขตงานและบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง トラバิด ที่การแบ่งปันข้อมูลนั้นเป็นไปตามหลักการแบ่งปันข้อมูลที่จำเป็นต้องรู้ หลักการประโยชน์สูงสุดของเด็ก และหลักการไม่ทำอันตรายต่อเด็ก โดยข้อมูลที่แบ่งปันนั้นจะไม่มีระบุชื่อ แต่จะเป็นข้อมูลภาพรวม เพื่อวัตถุประสงค์ในการประสานงาน ข้อมูลที่อาจถูกแบ่งปัน (หากจำเป็น) เช่น จำนวนกรณีที่เกิดขึ้น ประเภทของปัญหา/ข้อกังวลที่เกี่ยวข้อง ประเภทของการจัดการดูแลที่ได้รับการสนับสนุน และ ประเภทของบริการที่มีให้ เป็นต้น

4.5 การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

- 1) การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง การละเมิดความปลอดภัยข้อมูลอันนำไปสู่การที่ข้อมูลส่วนบุคคล ถูกทำลาย สูญหาย ถูกเปิดเผย ถูกเข้าถึง ส่งต่อ หรือจัดเก็บ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- 2) เมื่อพบว่าการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ควรมีการแจ้งต่อผู้ที่รับผิดชอบของหน่วยงานภายใน 24 ชั่วโมง และหน่วยงานควรให้มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดการแก้ไข ภายใน 1 สัปดาห์ หรือโดยเร็วที่สุดที่สามารถเป็นไปได้

(ตัวอย่าง)
เอกสารชี้แจงข้อมูล
(สำหรับเด็กอายุ 15 ปี ขึ้นไป)

ชื่อผู้ให้บริการ

ตำแหน่ง

หน่วยงาน

ชื่อผู้ใช้บริการ

ท่านได้เข้ามาใช้บริการของหน่วยงานนี้เนื่องจาก

วัตถุประสงค์ของการให้บริการ

บริการ/ประโยชน์ที่จะได้รับ

กระบวนการที่เกี่ยวข้อง (ลักษณะการติดต่อ จำนวนครั้ง ระยะเวลา)

- 1) ข้อมูลที่จำเป็นต้องสัมภาษณ์/ขอจากผู้ให้บริการ
- 2) สิทธิ (เช่น ได้รับการคุ้มครองจากความเสี่ยง ได้รับการบำบัดฟื้นฟู พัฒนา ไม่เผชิญหน้ากับผู้ที่ทำให้
ความรุนแรง)

ความเสี่ยง (ร่างกาย-จิตใจ-เศรษฐกิจ-สังคม)

การเก็บรักษาความลับของข้อมูล (ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะผู้ที่
เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ท่านเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
จะเปิดเผยในรูปแบบที่เป็นภาพรวม การเปิดเผยข้อมูลรายบุคคลกระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลตาม
กฎหมายหรือการพิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแก่ท่าน)

หากท่านมีข้อสงสัยใด สามารถสอบถามได้ที่ท่านที่ หรือหากมีข้อสงสัยอื่นใดภายหลัง สามารถติดต่อสอบถามได้ที่
(ชื่อ-นามสกุล) หมายเลขโทรศัพท์ ได้ตลอดเวลา

(ตัวอย่าง)
หนังสือแสดงความยินยอม
(สำหรับเด็กอายุ 15 ปี ขึ้นไป)

วันที่ให้ความยินยอม

ข้าพเจ้า (ผู้ให้บริการ/ผู้ให้ความยินยอม)

ขอทำหนังสือนี้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้อ 1. ก่อนลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจาก
ผู้ขอความยินยอมให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการให้บริการ บริการที่จะได้รับ กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ความเสี่ยง
รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับ และมีความเข้าใจดีแล้ว

ข้อ 2 ผู้ขอความยินยอมได้ตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ และให้ข้อมูลการ
ติดต่อหากข้าพเจ้ามีข้อสงสัยในภายหลัง

ข้อ 3 ข้าพเจ้ารับทราบว่าเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยได้
เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องจะเปิดเผยในรูปแบบที่เป็นภาพรวม การเปิดเผยข้อมูลรายบุคคลกระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วย
เหตุผลตามกฎหมายหรือการพิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้รับทราบข้อมูลแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความ
ความเต็มใจ

ในกรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ผู้ขอความยินยอม อ่านข้อความในใบยินยอมนี้ให้
ข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้วข้าพเจ้าจึงลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ให้ความยินยอม

(.....)

...../...../.....

ลงนาม.....ผู้ขอให้ความยินยอม

(.....)

...../...../.....

ลงนาม.....พยาน

(.....)

...../...../.....

ลงนาม.....พยาน

(.....)

...../...../.....

(ตัวอย่าง)
เอกสารชี้แจงข้อมูล
(สำหรับเด็กอายุ 7 ปี แต่ไม่ถึง 15 ปี บริบูรณ์)

ชื่อผู้ให้บริการ

ตำแหน่ง

หน่วยงาน

ชื่อผู้ใช้บริการ

หนูได้เข้ามาใช้บริการของหน่วยงานนี้เพราะว่า

วัตถุประสงค์ของการให้บริการ

บริการ/ประโยชน์ที่หนูจะได้รับ

สิ่งที่จะเกิดขึ้น กระบวนการที่เกี่ยวข้อง (ลักษณะการติดต่อ จำนวนครั้งที่จะนัดหมาย เวลาที่ใช้ในการนัดหมายแต่ละครั้งโดยระบุให้เด็กอ่านเข้าใจได้ง่ายตามลำดับกระบวนการ)

หนูจะต้องทำอะไรบ้าง (หน้าที่รับผิดชอบของเด็ก เช่น การบอกเล่าให้ข้อมูล ทำกิจกรรมบางอย่าง)

- 1) ข้อมูลที่จำเป็นต้องสอบถามจากหนู
- 2) หนูมีสิทธิ (เช่น ได้รับการคุ้มครองจากความเสี่ยง ได้รับการบำบัดฟื้นฟู พัฒนา ไม่เผชิญหน้ากับคนที่ทำให้หนูเจ็บ)

หนูอาจได้รับความเสี่ยงหรือความไม่สบายต่าง ๆ ได้แก่ (เช่น ความอึดอัดไม่สบายใจที่ต้องบอกเล่าบางเรื่อง ขาดเรียน รบกวนเวลาที่หนูอยากเล่น)

หากมีบางสิ่งบางอย่างผิดปกติเกิดขึ้น

บางครั้งสิ่งต่าง ๆ อาจเกิดความผิดปกติได้ ถ้ามีอะไรที่หนูรู้สึกว่าผิดปกติ เป็นอันตรายหรือทำให้หนูไม่สบายใจ หนูบอกบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองของหนู ซึ่งจะช่วยตัดสินใจในสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับหนู

ข้อมูลของหนูจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับหรือไม่

ใช่ ข้อมูลส่วนตัวของหนูจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความช่วยเหลือหนูเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเปิดเผยในรูปแบบที่เป็นภาพรวม การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของหนู จำทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลตามกฎหมายหรือการพิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับหนูเท่านั้น)

หากหนูสงสัยตรงไหน อยากถามพี่ถามตอนนี้ได้เลย หรือถ้านึกได้ภายหลัง หนูสามารถติดต่อพี่ได้

พี่ชื่อ

เบอร์ (หรือ ช่องทางการติดต่ออื่นๆ).....

(ตัวอย่าง)

หนังสือแสดงความยินยอม

(สำหรับเด็กอายุ 7 ปี แต่ไม่ถึง 15 ปี บริบูรณ์)

วันที่ให้ความยินยอม

ข้าพเจ้า (ผู้ให้บริการ/ผู้ให้ความยินยอม)

ขอทำหนังสือนี้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้อ 1. ก่อนลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการนี้ หนูได้รับการอธิบายจากผู้ขอความยินยอมให้ทราบว่า เพราะอะไรหนูได้จึงเข้ามาสู่บริการของหน่วยงานนี้ วัตถุประสงค์ของการให้บริการ บริการ/ประโยชน์ที่หนูจะได้รับ กระบวนการและสิ่งที่หนูจะต้องทำ ข้อมูลอะไรบ้างที่จำเป็นต้องสอบถามจาก หนู และสิทธิของหนู หนูอาจได้รับความเสี่ยงหรือความไม่สบายต่าง ๆ หนูควรทำอย่างไรเมื่อหากมีบางสิ่งบางอย่างผิดปกติเกิดขึ้น และคนที่หนูสามารถติดต่อได้เมื่อหนูมีข้อสงสัย โดยหนูมีความเข้าใจดีแล้ว

ข้อ 2 ผู้ขอความยินยอมได้ตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ และให้ข้อมูลการติดต่อหากข้าพเจ้ามีข้อสงสัยในภายหลัง

ข้อ 3 หนูรู้ว่าข้อมูลส่วนตัวของหนูจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความช่วยเหลือหนูเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเปิดเผยในรูปแบบที่เป็นภาพรวม การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของหนู จำทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลตามกฎหมาย หรือการพิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับหนูเท่านั้น

หนูทราบข้อมูลแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้เซ็นชื่อในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ในกรณีที่หนูไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ผู้ขอความยินยอม อ่านข้อความในใบยินยอมนี้ให้หนูฟังจนเข้าใจดีแล้วหนูจึงลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ให้ความยินยอม

(.....)

...../...../.....

ลงนาม.....ผู้ขอให้ความยินยอม

(.....)

...../...../.....

ลงนาม.....พยาน

(.....)

...../...../.....

ลงนาม.....พยาน

(.....)

...../...../.....

(ตัวอย่าง)
เอกสารชี้แจงข้อมูล
(สำหรับผู้ปกครองของเด็ก อายุต่ำกว่า 7 ปี)

ชื่อผู้ให้บริการ

ตำแหน่ง

หน่วยงาน

ชื่อผู้ใช้บริการ

ชื่อผู้ปกครอง

บุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครองของท่านได้เข้ามาใช้บริการของหน่วยงานนี้เนื่องจาก

วัตถุประสงค์ของการให้บริการ

บริการ/ประโยชน์ที่บุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครองของท่านจะได้รับ

กระบวนการที่เกี่ยวข้อง (ลักษณะการติดต่อ จำนวนครั้ง ระยะเวลา)

1) ข้อมูลที่จำเป็นต้องสัมภาษณ์/ขอจากผู้ให้บริการ

2) สิทธิ (เช่น ได้รับการคุ้มครองจากความเลื่อมใส ได้รับการบำบัดฟื้นฟู พัฒนา ไม่เผชิญหน้ากับผู้ที่ทำให้
ความรุนแรง)

ความเสี่ยง (ร่างกาย-จิตใจ-เศรษฐกิจ-สังคม)

การเก็บรักษาความลับของข้อมูล (ข้อมูลส่วนตัวของบุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครองของท่าน จะถูกเก็บเป็น
ความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ บุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครอง
ของท่านเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเปิดเผยในรูปแบบที่เป็นภาพรวม การ
เปิดเผยข้อมูลรายบุคคลกระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลตามกฎหมายหรือการพิจารณาถึงความเสี่ยงที่
จะเกิดขึ้นแก่บุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครองของท่าน)

หากท่านมีข้อสงสัยใด สามารถสอบถามได้ที่..... หรือหากมีข้อสงสัยอื่นใดภายหลัง สามารถติดต่อสอบถามได้ที่
(ชื่อ-นามสกุล) หมายเลขโทรศัพท์ ได้ตลอดเวลา

(ตัวอย่าง)
หนังสือแสดงความยินยอม
(สำหรับผู้ปกครองของเด็ก อายุต่ำกว่า 7 ปี)

วันที่ให้ความยินยอม

ข้าพเจ้า (ผู้ให้บริการ/ผู้ให้ความยินยอม)

ผู้ปกครองของ

ในนามของบุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครอง ของข้าพเจ้า ขอทำหนังสือนี้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้อ 1. ก่อนลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้ขอความยินยอมให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการให้บริการ บริการที่จะได้รับ กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ความเสี่ยง รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับและมีความเข้าใจดีแล้ว

ข้อ 2 ผู้ขอความยินยอมได้ตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ และให้ข้อมูลการติดต่อหากข้าพเจ้ามีข้อสงสัยในภายหลัง

ข้อ 3 ข้าพเจ้ารับทราบว่าข้อมูลเกี่ยวกับบุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครองของข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นภาพรวมเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับบุตร/ธิดา/หรือผู้อยู่ในปกครองของข้าพเจ้า ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลตามกฎหมายหรือการพิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแก่บุตร/ธิดา/ผู้อยู่ในปกครองของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้รับทราบข้อมูลแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ในกรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ผู้ขอความยินยอม อ่านข้อความในใบยินยอมนี้ให้ข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้วข้าพเจ้าจึงลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ให้ความยินยอม
(.....)
...../...../.....

ลงนาม.....ผู้ขอให้ความยินยอม
(.....)
...../...../.....

ลงนาม.....พยาน
(.....)
...../...../.....

ลงนาม.....พยาน
(.....)
...../...../.....

การทดลองใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และ นักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กในพื้นที่นาร่อง

๑. ความเป็นมา

ด้วย ยุทธศาสตร์การคุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพ และบูรณาการการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพเพื่อการปกป้องคุ้มครองเด็ก และมติคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบให้มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีภารกิจ ๒ เรื่อง คือ ๑) กลไก กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกำกับการจัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัว ทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด และ ๒) การจัดบริการให้แก่เด็กและครอบครัว โดยกำหนดให้การให้บริการเป็นไปตามมาตรฐาน กรมกิจการเด็กและเยาวชนร่วมกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย ดำเนินการจัดทำมาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนมีคำสั่งกรมกิจการเด็กและเยาวชน ที่ ๘๘๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำและขับเคลื่อนมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยมีนายสรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์ เป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน รองศาสตราจารย์อภิญญา เวชยชัย เป็นประธานคณะทำงาน คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง โดยมีเจ้าหน้าที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นฝ่ายเลขานุการฯ เพื่อจัดทำมาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐาน และดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานสู่การปฏิบัติ กระบวนการจัดทำมาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ ประกอบด้วยการศึกษารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ยกร่าง ปรับปรุงแก้ไขโดยคณะทำงานฯ และจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างมาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ เพื่อปรับปรุงมาตรฐานและคู่มือการประเมินให้พร้อมสำหรับการนำไปทดลองใช้ในพื้นที่นาร่อง โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เป็นผู้ศึกษา ยกร่าง และปรับปรุงมาตรฐานและคู่มือการประเมินดังกล่าว

การจัดทำมาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ มุ่งหวังเพื่อพัฒนางานคุ้มครองเด็กของประเทศไทยให้มีมาตรฐานการทำงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางการพัฒนาตนเองในงานคุ้มครองเด็กที่ชัดเจน จนเกิดการสะสมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในงาน สามารถพัฒนาบทบาทเพื่อถ่ายทอดและให้คำปรึกษาแก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ การใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ จะเป็นเครื่องมือสะท้อนให้หน่วยงานได้รับทราบถึงความต้องการการฝึกอบรมของบุคลากรในสังกัดที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน รับทราบปัญหาอุปสรรคของผู้ปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบงาน และการบริหารจัดการเพื่อเอื้ออำนวยและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อให้เด็กและครอบครัวได้รับบริการที่มีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด

เพื่อให้มาตรฐานฯ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติภายในระบบงานของหน่วยงานที่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสงเคราะห์เด็ก และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก กรมกิจการเด็กและเยาวชนและคณะทำงานฯ เห็นควรให้มีการทดลองใช้มาตรฐานในพื้นที่นาร่อง เพื่อรับทราบผลการนำมาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาให้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ สามารถนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อทดลองใช้มาตรฐานและคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

๒.๒ เพื่อทราบข้อมูลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

๒.๓ เพื่อปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานฯ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

๓. หน่วยงานนำร่องและกลุ่มเป้าหมาย

๓.๑ กรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน ๓๖ คน

๓.๑.๑ ผู้นิเทศ ประกอบด้วย

๑) หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว ๔ ภูมิภาค ๆ ละ ๒ แห่ง รวม ๘ แห่ง ภาคเหนือได้แก่ จังหวัดลำพูน อุตรดิตถ์ ภาคกลางได้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม สุพรรณบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่จังหวัด สุรินทร์ อุรธานี ภาคใต้ได้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราช และสตูล

๒) ผู้ปกครองสถานรองรับเด็ก ๔ แห่ง ได้แก่ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี สถานสงเคราะห์เด็กหญิงอุดรธานี และสถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัด สุราษฎร์ธานี

๓.๑.๒ ผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ในบ้านพักเด็กและครอบครัวและสถานรองรับตามข้อ ๓.๑.๑ จำนวน ๑๒ แห่ง ๆ ละ ๒ คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสงเคราะห์เด็กและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่มีประสบการณ์ในการทำ Case อย่างน้อย ๖ ปี หรือมีประสบการณ์ในการทำ Case มากที่สุดในหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ระดับปฏิบัติการและมีประสบการณ์ในการทำ Case อย่างน้อยที่สุด ๒ ปี รวม ๒๔ คน

๓.๒ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จำนวน ๒ แห่ง

๓.๒.๑ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตาก

ผู้นิเทศ ได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

๓.๒.๒ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

ผู้นิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ และนักสังคมสงเคราะห์

๓.๓ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

ผู้แทน ได้แก่ คุณอพชา ชัยมงคล นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มสงเคราะห์ทางสาธารณสุข สำนักงานพัฒนาระบบสาธารณสุข

ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์จากศูนย์บริการสาธารณสุข สังกัดสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จำนวน ๖ แห่ง ๆ ละ ๑ คน ดังนี้

- ๑) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖ สโมสรวัฒนธรรมหญิง (นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ)
- ๒) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๑๒ (นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ)
- ๓) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๑๙ วงศ์สว่าง (นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ)
- ๔) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๔๖ กันทรันต์อุทิศ (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ)
- ๕) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๑ เอ็มจิตร ทัพบุตร (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ)
- ๖) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๙ ราษฎร์บูรณะ (นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ)

๓.๔ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๓.๔.๑ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน ๕ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร
- ๒) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพิษณุโลก
- ๓) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี
- ๔) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา
- ๕) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ และมีประสบการณ์ในงานคุ้มครองเด็ก

ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

๓.๔.๒ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ๕ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา
- ๒) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง
- ๓) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๕
- ๔) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๗
- ๕) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๘

ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการที่เป็นหัวหน้างาน และ คุณฉัตรณี ศิลากุล หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์

ผู้รับการนิเทศ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

๓.๓.๓ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทำหน้าที่ติดตามการทำ Case และการใช้มาตรฐานในพื้นที่ นำร่อง ประกอบด้วย คุณฉัตรณี ศิลากุล หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ และทีมงาน

๓.๕ กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๖ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) โรงพยาบาลเชียงรายราชประชานุเคราะห์
- ๒) โรงพยาบาลเลย
- ๓) โรงพยาบาลสุรินทร์
- ๔) โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์
- ๕) โรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
- ๖) โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช

ผู้แทน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาล

ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาลที่มีประสบการณ์ในงานคุ้มครองเด็ก อย่างน้อย ๒ ปี

๓.๖ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

ผู้แทน ได้แก่ ผู้อำนวยการมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

ผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่มีประสบการณ์อย่างน้อย ๖ ปี จำนวน ๑ คน และนักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย ๒ ปี จำนวน ๑ คน

๔. แนวทางการคัดเลือก Case

๔.๑ เป็น Case ที่แสดงให้เห็นกระบวนการทำงานสังคมสงเคราะห์ทั้งกระบวนการ โดยมีการทำงานกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ที่เป็นสังคมแวดล้อมเด็ก หรือมีการทำงานที่พัฒนาไปสู่การเป็นนวัตกรรมหรือนำไปสู่การพัฒนาเชิงระบบหรือนโยบาย โดยเลือก Case ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ โดยผ่านการสืบค้นข้อเท็จจริงและใช้เครื่องมือประเมินเด็กและครอบครัวแล้ว เพื่อให้ทำ Case ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในมาตรฐานฯ

๔.๒ หากไม่มี Case ตามข้อ ๔.๑ ให้เลือกเคสที่มีการดำเนินการตามกระบวนการสังคมสงเคราะห์ครบทุกขั้นตอนแล้ว แต่ใช้การทบทวนกระบวนการทำงาน โดยระบุสิ่งที่ดำเนินการและไม่ดำเนินการตามมาตรฐาน หากทำตามมาตรฐานจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งการเลือก Case ลักษณะนี้ขอเป็นทางเลือกสุดท้าย

๕. ขั้นตอนการดำเนินงาน

๕.๑ ดย. มีหนังสือถึงหน่วยงานนำร่อง เพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ และมอบหมายผู้เข้าร่วมการนำร่องฯ

๕.๒ หน่วยงานนำร่องดำเนินการคัดเลือกพื้นที่นำร่อง และผู้เข้าร่วมการทดลองใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทน และผู้รับการนิเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ ๓

๕.๓ ผู้เข้าร่วมการทดลองใช้ฯ เข้าร่วมการประชุมชี้แจงมาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยระบบ Zoom ในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

๕.๔ ผู้รับการนิเทศ และผู้นิเทศในพื้นที่นำร่องร่วมกันคัดเลือก Case ที่ใช้ในการทดลองมาตรฐานฯ

๕.๕ ผู้เข้าร่วมการทดลองใช้ฯ เข้าร่วมการประชุมพัฒนาศักยภาพผู้นิเทศตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยระบบ Zoom ในวันที่ ๑๒ - ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เพื่อให้ผู้ร่วมการประชุมมีความรู้ความเข้าใจในระบบการนิเทศงานตามที่กำหนดในมาตรฐานฯ และซักถามเพื่อทำความเข้าใจการใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมิน โดยขอให้ผู้รับการนิเทศเลือก Case ที่จะใช้ในการประเมินตามมาตรฐานฯ

๕.๖ ผู้เข้าร่วมการทดลองใช้ฯ ดำเนินการใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ และเข้าร่วมประชุมติดตามการใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมิน โดยระบบ Zoom ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม - ตุลาคม ๒๕๖๔ โดยมีวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในงานคุ้มครองเด็กทำหน้าที่ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่ผู้นิเทศของแต่ละหน่วยงานเกี่ยวกับการนิเทศและการใช้มาตรฐานฯ รวมทั้งรับทราบปัญหาอุปสรรค โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ๆ ละ ๒ - ๓ ครั้ง คือ

กลุ่มที่ ๑ กรมกิจการเด็กและเยาวชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

กลุ่มที่ ๒ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กลุ่มที่ ๓ สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร และโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

๕.๗ ผู้เข้าร่วมทดลองใช้ฯ เข้าร่วมการประชุมถอดบทเรียนการใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ เพื่อสรุปบทเรียนการนำใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานฯ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงที่พบจากการนำมาตรฐานไปใช้ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ ในระดับผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานของผู้ปฏิบัติ และ ดย. รวมทั้งข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานในการใช้มาตรฐานฯ

๖. ตารางการดำเนินงาน

กิจกรรม	มิ.ย. ๖๔	ก.ค. ๖๔	ส.ค. ๖๔	ก.ย. ๖๔	ต.ค. ๖๔
๑. ดย. มีหนังสือถึงหน่วยงานนำร่องเพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ และมอบหมายผู้เข้าร่วมการนำร่องฯ	↔				
๒. หน่วยงานนำร่องดำเนินการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการทดลองใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ	↔				
๓. ผู้เข้าร่วมการทดลองใช้ฯ เข้าร่วมการประชุมชี้แจงมาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ โดยระบบ Zoom	↔ (๒๕ มิ.ย.)				

กิจกรรม	มิ.ย. ๖๔	ก.ค. ๖๔	ส.ค. ๖๔	ก.ย. ๖๔	ต.ค. ๖๔
๔. ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศร่วมกัน คัดเลือก Case ที่จะใช้ในการทดลอง มาตรฐานฯ		↔			
๕. ผู้นิเทศเข้าร่วมการประชุมพัฒนา ศักยภาพผู้นิเทศตามมาตรฐานฯ โดยระบบ Zoom		(๑๒-๑๓ ก.ค.) ↔			
๖. ผู้เข้าร่วมการทดลองใช้ฯ ดำเนินการใช้มาตรฐานและคู่มือการ ประเมินฯ และเข้าร่วมประชุมติดตาม การใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมิน โดยระบบ Zoom		↔			↔
๗. ผู้เข้าร่วมทดลองใช้ฯ เข้าร่วมการ ประชุมถอดบทเรียนการใช้มาตรฐาน และคู่มือการประเมินฯ					(๑๕ ต.ค.) ↔

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ มีข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงมาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงาน
เจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

๗.๒ มีข้อมูลในการเตรียมความพร้อม และการสนับสนุนการนำมาตรฐานและคู่มือการประเมินฯ ไปใช้ในการ
ปฏิบัติงาน

รายชื่อหน่วยงานร่วมนำร่อง
ทดลองใช้มาตรฐานและคู่มือการประเมินมาตรฐาน
การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และ
นักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

บ้านพักเด็กและครอบครัว

ลำดับ	หน่วยงาน	ผู้ทำหน้าที่นิเทศ		ผู้รับการนิเทศ	
		ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
1	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำพูน	นางนลินี โล่ชิงชัยฤทธิ์	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดลำพูน	1. นางสาวรพีพรรณ ไชยอะกะ	นักสังคมสงเคราะห์*
				2. นางสาวอรอนงค์ ผัดประเสริฐ	นักสังคมสงเคราะห์
2	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรดิตถ์	นายอินปัน รบชนะ	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดอุดรดิตถ์*	1. นางสาวพิชญภา เลิศวิไล	นักสังคมสงเคราะห์*
				2. นางสาววรกัญฐ์สรณ์ ผลพิกุล	นักสังคมสงเคราะห์
3	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุพรรณบุรี	นางอุรียวรรณ แสงแก้ว	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดสุพรรณบุรี	1. นายนคร บุญแก้ว	นักสังคมสงเคราะห์
				2. นางสาวนวพร ศรีนุ้ย	นักพัฒนาสังคม*
4	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม	นางสาวกุลจิรา โฉมไสว	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดสมุทรสงคราม	1. นางสาวติญาพันธุ์ คงชู	นักจิตวิทยา*
				2. นางสาวณภัทรา อุดมทรัพย์	นักสังคมสงเคราะห์
5	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์	นายพนัส คชนิล	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดสุรินทร์	1. นายอรรถสิทธิ์ ลัมภเวช	นักสังคมสงเคราะห์*
				2. นางสาวกัญญาณี สุขสำราญ	นักสังคมสงเคราะห์
6	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี	นางเยาวพรรณ แซ่มพุดซา	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดอุดรธานี*	1. นางสาวจุฑามาศ รัตนมงคล	นักจิตวิทยา*
				2. นางธัญชา ทองวิลัย	นักสังคมสงเคราะห์
7	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครศรีธรรมราช	นางศรุดา พรหมมา	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดนครศรีธรรมราช*	1. นางสาวกัญญาณัฏ ตะวันลิขิต	นักสังคมสงเคราะห์*
				2. นางสาวซูไบดี๊ะ สะแลแม	นักสังคมสงเคราะห์*
8	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสตูล	นายอูมา หะยิมะเก๊ะ	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดสตูล	1. นางสาวอัสนา คงแดง	นักสังคมสงเคราะห์
				2. นางสาวดารัตน์ กนกสุมน	นักสังคมสงเคราะห์

* เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

สถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

ลำดับ	หน่วยงาน	ผู้ทำหน้าที่นิเทศ		ผู้รับการนิเทศ	
		ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
1	สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ	นายฐานวัฒน์ พรนิธิตวัฒน์	ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ เด็กชายบ้านมหาเมฆ*	1. นางสาวกิตติยา ตาวงค์ทิ	นักสังคมสงเคราะห์
				2. นางสาววัชร ธนอมสัตย์	ช่วยปฏิบัติงานนักสังคมสงเคราะห์
2	สถานสงเคราะห์เด็กหญิงอุดรธานี	นางสาวจริญญา วันทวงศ์	ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ เด็กหญิงอุดรธานี	1. นางอรรวดี พรหมโท	เจ้าพนักงานพัฒนาสังคมชำนาญงาน
				2. นางพิสมัย ลีพฤติ	เจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพ ชำนาญงาน*
3	สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี	นางสาววราภา สยงกุล	ผู้อำนวยการสถานพัฒนาและ ฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี	1. นางอุไรวรรณ บัวกาญจน์	นักพัฒนาสังคม*
				2. นายชัยพร เนียมวงษ์	นักสังคมสงเคราะห์
				3. นางสาวเขมิกา ทองเต็ม	นักสังคมสงเคราะห์
4	สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานี	นางจารุณี รัตนจินดา	ผู้อำนวยการสถานพัฒนาและ ฟื้นฟูเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานี*	1. นางสาวเกศินี เพียรดี	นักสังคมสงเคราะห์*
				2. นางสาวศุภมนต์ โชติสุทธิ	นักจิตวิทยาชำนาญการ

* เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผู้ประสานงานหลัก

ชื่อ - สกุล นางสาวฉัตรณี ศิลากุล

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์

สังกัดหน่วยงาน กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน

ลำดับ	หน่วยงาน	ผู้ทำหน้าที่นิเทศ		ผู้รับการนิเทศ	
		ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน					
1	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร	นายศุภวัฒน์ แปลงปลุก	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	นางสาวอัจฉรา แป้นแก้ว	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
2	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครศรีธรรมราช	นางสาวชนิตา อาษาชำนาญ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	นางสาวนิตติยา สมศิริ	นักสังคมสงเคราะห์
3	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดพิษณุโลก	นางสาวบุศยา งามจักร	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	นายชูชาติ สีเขียว	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
4	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสระบุรี	นางสาวหทัยรัตน์ ปิติ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	นางสาวปาริชาติ ผลกุล	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
5	สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครราชสีมา	นางสาวศศิธร ชัยภูมิ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	นายชรัมภ์ โปร่งจันทิก	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน					
1	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านอุเบกขา	นางสาวมธุรส วงศ์ชัย	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	นางสาวเมตตา ชูจันทร์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
2	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง	นางสรุญา เจริญวัฒนะ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	นางสาวกมลพร เจริญทรัพย์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
3	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5	นางสาวจิรารัตน์ ไชยยงค์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	นางสาวพุดิตา เจริญพารากุล	นักสังคมสงเคราะห์
4	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7	นางไพจิตร ไกรยศ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	นางสาวมนันยา กรรณิการ์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
5	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 8	นางนุชนาฏ ทองหัวเตย	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	นางสาวปรัชญาภรณ์ จินคำ	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

* เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	หน่วยงาน	ผู้ทำหน้าที่นิเทศ		ผู้รับการนิเทศ	
		ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
1	ศูนย์บริการสาธารณสุข 6 สโมสรวัดนธรรมหญิง	นางสาวอพชา ชัยมงคล	นักสังคมสงเคราะห์ ชำนาญการพิเศษ	นางสาวสุ้ยดา เดชเลย์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
2	ศูนย์บริการสาธารณสุข 12 จันทน์เที่ยง เนตรวิเศษ			นางสาวรัตนาวรรณ ตันทุระ	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ.
3	ศูนย์บริการสาธารณสุข 19 วงศ์สว่าง			นางสาวเบญจพร สอนฉัตร	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
4	ศูนย์บริการสาธารณสุข 31 เอ็ม จิตร ทั้งสุบุตร			นางสาวเยาวลักษณ์ ทองระย้า	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
5	ศูนย์บริการสาธารณสุข 39 ราษฎร์บูรณะ			นางสายรุ้ง โกวิทคณิต	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
6	ศูนย์บริการสาธารณสุข 46 กันตารัตนุทิศ			นายเกรียงไกร จุ่นเจริญ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ

โรงพยาบาล สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

ลำดับ	หน่วยงาน	ผู้ทำหน้าที่นิเทศ		ผู้รับการนิเทศ	
		ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
1	โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์	นางสาวดวงเดือน เนตรวงศ์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	นางสาวจันทนา ใจคำ	นักสังคมสงเคราะห์
2	โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์	นางอารี รื่นเรือง	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	นางสาวอัญชรีพร โพธิ์ทอง	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
3	โรงพยาบาลเลย	นางมณี จันทิมา	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	นายธนะภุชณ์ ผลเกลี้ยง	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
4	โรงพยาบาลสุรินทร์	นางสาวพิลาพร สังข์โกมล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	1. นายศราวุธ หริกประโคน	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
				2. นางสาวณธชา กำลังสิงห์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
5	โรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์	นางประทุมพร ทองภูเบศร์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	นางสาวสุคนธา เจริญสุข	นักสังคมสงเคราะห์
6	โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช	นางสาวกาญจนา ปฏิยุทธ์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	1. นางสาวทิพวรรณ คงใหญ่	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
				2. นางสาวกมลวรรณ มีเทพ	นักสังคมสงเคราะห์*

* เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

ลำดับ	หน่วยงาน	ผู้ทำหน้าที่นิเทศ		ผู้รับการนิเทศ	
		ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
1	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตาก	นางสาวจิราพร คำพุด	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตาก	นางสาวพรรณนิภา ปัญญาภาค	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
2	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา	นางดวงฤดี สุริยันยงค์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ*	1. นางเพ็ญจันทร์ ไมสัณ	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ*
				2. นางสาวลลน์ลลิต อริยพยัคฆ์	นักสังคมสงเคราะห์

* เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

หน่วยงาน	ผู้ทำหน้าที่นิเทศ		ผู้รับการนิเทศ	
	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง
มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก	นางสาววาสนา เก้านพรัตน์	ผู้อำนวยการมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก	1. นางสาวดารณี นฤตมพงศ์	นักสังคมสงเคราะห์*
			2. นางสาวลลน์ลลิต อริยพยัคฆ์	นักสังคมสงเคราะห์

* เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

สำเนา

คำสั่งกรมกิจการเด็กและเยาวชน

ที่ ๘๘๒ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำและขับเคลื่อนมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่
และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์การคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานด้านการคุ้มครองเด็กแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยยุทธศาสตร์ที่ ๒ คือ การเพิ่มพูนขีดความสามารถของ ผู้ประกอบวิชาชีพและบูรณาการการทำงานร่วมกันของทิสสหวิชาชีพเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก ซึ่งมีเป้าประสงค์ ให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานตามกฎหมายและมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการทำงาน ในลักษณะสหวิชาชีพ

เพื่อให้การดำเนินงานการขับเคลื่อนงานคุ้มครองเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การคุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำและ ขับเคลื่อนมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ นายสรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๒ รองศาสตราจารย์อภิญญา เวชยชัย	ประธานคณะกรรมการ
๑.๓ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองเด็กและเยาวชน	รองประธานคณะกรรมการ
๑.๔ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการพัฒนา และสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน	คณะกรรมการ
๑.๕ ผู้อำนวยการกลุ่มการพัฒนาระบบคุ้มครอง กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน	คณะกรรมการ
๑.๖ ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานบ้านพักเด็กและครอบครัว กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน	คณะกรรมการ
๑.๗ ผู้อำนวยการมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก	คณะกรรมการ
๑.๘ ผู้แทนกองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	คณะกรรมการ
๑.๙ ผู้แทนสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร	คณะกรรมการ
๑.๑๐ ผู้แทนสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	คณะกรรมการ

๑.๑๑	นางณัฐวดี ณ มโนรม	คณะทำงาน
๑.๑๒	นางสาวนันท์ภรณ์ เอี่ยมวรนานนทชัย	คณะทำงาน
๑.๑๓	นางสาวภูษา ศรีวิลาศ	คณะทำงาน
๑.๑๔	นางสาววิไลภรณ์ โคตรบึงแก	คณะทำงาน
๑.๑๕	ผู้อำนวยการกลุ่มงานเลขานุการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน	คณะทำงาน และเลขานุการ
๑.๑๖	นางสาวชลอธร สายหัด	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๗	นางสาวกชกร แยมขมภู	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

๒.๒ กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กสู่การปฏิบัติ

๒.๓ กำหนดแนวทางการเผยแพร่และให้ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

๒.๔ กำกับ ติดตาม และทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กให้สอดคล้องกับกฎหมาย นโยบาย และสถานการณ์การคุ้มครองเด็ก

๒.๕ เสนอผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ลงชื่อ

สุภัชชา สุทธิพล

(นางสุภัชชา สุทธิพล)

อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน

